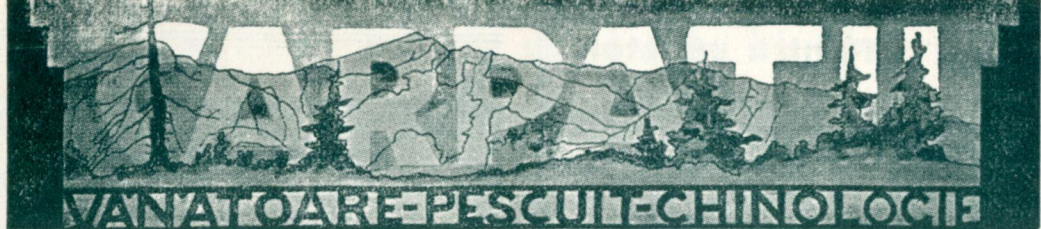

ANUL VII-LEA
15 Decembrie
1939 • No. 12

CLUJ, STR. REG.
MARIA No. 1.
UN NUMĂR 25 L

este unicul mijloc pentru conservarea bocancilor. Conține untură de pește, care moaie pielea, cauciuc natural dizolvat și ceruri, cari astupă porii pielei, împiedicând apa să pătrundă în încălțăminte.

Intrebuințând uleiurile scumpe, ca uleiul de ricină, sau altele, n'au nici un efect, deoarece apa fiind specific mai grea, ridică la suprafață, aceste uleiuri din porii pielei, pătrunde în pori și distruge pielea.

Consecințe pierderi de bani, picioare umede, buturaj, etc., etc.

Unsoarea cauciucată „Schmoll” este de o calitate fără concurență și în comparație cu prețul uleiurilor. foarte eficientă.

Dacă furnizorul Dvoastră nu are această mărfă, rugați-l să comande. Mărimile din comerț sunt: No. III, $\frac{1}{4}$ kgr., $\frac{1}{2}$ kgr. și 1 kgr.

NU SE USUCĂ!!

Alte produse ale fabricii „Schmoll pasta” Brașov:

Cremă de ghețe în cutii și tuburi.

Ceară pentru parchete, pentru mobile fine, pentru automobile și mobile vopsite.

GALOȘIN pentru galoși și pentru îmbrăcăminte confecționată din cauciuc.

CEARĂ pt. SKIURI, renumita marcă din străinătate „ULLR”. Cutiile mari sunt eficiente, căci nu cumpărați tinichea!!

Vindem colecțiile „CARPAȚILOR”

pe anii 1934, 1936, 1937 și 1938
legate luxos. Prețul unui volum
(un an) Lei 360, inclusiv porto.

Comenzile la Administrația „Carpații”,
Cluj, Strada Regina Maria No. 1.
(Anii 1933 și 1935 nu îi mai avem complecți).

	Pag.
„C.” : Datini vânătoarești	341—342
G. Nedici : Miturile homerice și originile vânătoarei	342
Prof. Al. Borza : Monumentele naturi	343—347
Aurel M. Comșa : Potârnichea în America de Nord	347—352
Pica Maior-Lapedatu : Primul Cerb	352—353
Max Hinsche : Zile care nu se uită	354—357
Mihai Moșandrei : Nas	358—361
I. Mugetul de cerbi în toamna 1939	362—366
Discuții	367—370

Situația caprelor negre în Munții Făgărașului.
Să organizăm ocrotirea păsărelelor.
Dispar urșii
Tub de carton . . tub de metal?

Din munți și din câmpii	371—372
-----------------------------------	---------

Moartea lui Emil Coliu.
O plantă plăcută cervidelor.
Căprior cu corn diform doi ani consecutivi.

Cărți—Reviste	373—374
-------------------------	---------

Știri mărunte	375—376
-------------------------	---------

De vânzare

Căini pentru vânătoare de pur sânge :

1. **Prepelicari :** a) de 1—4 ani, dresați, nas fin, aret și aportul perfect, 2 bucați (Verlorenaporteur); b) câni tineri și căței 2—6 luni, buni pentru anul viitor.

2. **Copoi-baset :** a) de 1—4 ani, pentru iepuri, vulpi, buni și pentru mistreți; b) special pentru mistreți; c) în primăvară căței de 2—6 luni, buni pt. anul 1940.

3. **Baset și Foxterrier :** a) pentru epuri și vulpi; b) special pentru vizuină, garantat pt. vulpi; c) căței de 2—6 luni.

Atențiune : Limier-Schweissshunde : a) Bayerische și Hannoveraner, pentru vânat mare, (cerbi, căprioare, țapi), la urme de sânge, dresați și căței. Referințe de primul rang.

Pentru orice informațiuni adresați cu răspuns plătit (7 lei în plic) **Cresc. și școala de dresaj Homorod I. jud. Târnava-mare.**

Toate cărțile de vânătoare

editate de casa F. C. MAYER din MÜNCHEN, se găsesc de vânzare la „CARTEA ROMÂNEASCĂ, BUCUREȘTI, Bulevardul Carol I. No. 3. Cereți catalog gratuit.

Atențiune !

Revista „Carpații” se expediază totdeauna așa, încât abonații să o poată primi la 15 a lunii.

Expediția se face cu cea mai mare băgare de seamă, așa încât sunt excluse erori.

Dacă vre-un abonat nu primește revista precis la termen, dacă o primește deteriorată, murdărită, inboțită, vina nu e a noastră!

În toate aceste cazuri, rugăm pe abonații noștri să ne avizeze neîntârziat, pentru a putea face reclamațiune la Direcțiunea Poștelor și — în marginile puținței — a le trimite noi exemplare ale revistei.

„Administrația „Carpații”

DATINI VÂNĂTOREȘTI

Mulți au încercat să dea definiția vânătoarei. Oameni plini de învățătură culese de prin cărți, alții înțelepți cu adevărat cu toate că nu și-au petrecut viața în biblioteci, au căutat miezul acestei indeletniciri, care din vremea leagănului omeniei până azi a rămas statornică. Chiar dacă s'ar admite în asemenea materie rostul definițiilor scolastice, formula la care se ajunge cu greu va putea fi corectă și mai ales complexă. Definiția va oglindi totdeauna un punct de vedere personal, care denaturează. Un economist va vedea în vânătoare numai decât ocupația, care produce valori și va fi inclinat să pirolească alături de definiția „economică” tabloul de credit și debit, din care apoi să scoată îndreptățirea la existență sau sentința de moarte a vânătoarei. Sportivul se va gândi la exercițiile fizice și la îndemânările de tir. Cel bucuros de hoinăreală, turistul, va vedea în vânătoare în prim rând pretextul plimbărilor prin locuri frumoase. Alții vor socoti vânătoarea ca o atavică pornire brutală de a sângera ființe; alții o vor coborâ doar ceva mai sus decât meseria de casap. Vom găsi pe unii, care socot esențial pentru vânătoare ocrotirea, prăsierea vietăților sălbatece, iar vânătoarea în sine doar o măsură de rărire necesară sau un seceriș în holdă coaptă.

Mi se pare, că toate aceste puncte de privire neglijează esențialul: partea sufletească. Într-adevăr, vânătoarea produce valori, îți dă prilej de turism, de exercițiu, de tir, te obligă să fii ocrotitor — dar ceea ce este de frunte în această indeletnicie e altceva. E întoarcerea la obârșiile noastre, e revenirea — pe cât ni-o mai îngăduie ziua de azi — în lumea primitivă de unde am pornit odinioară, e manifestarea legăturii străne pe care o cere firea noastră cu lucrurile și cu orânduelile Naturei. E înapoierea rândunicei subțrașina de pae a casei țărănești, după ce a fost silită să treacă în țări depărtate, mai calde, mai îmbelșugate, dar care nu o chiamă fără să i se poată împotrivi, cum o face streșina de pae în care a văzut lumina.

Sâmburele pasiunii vânătoarești e ceva spiritual: misterioasa legătură care ne împreunează, ne face să fim una cu Natura, nemărginită în întindere, nemărginită în vreme. Vânătorii nu sunt ceea ce se chiamă „iubitori ai Naturei”, sau „admiratori ai Naturei”. Ei sunt coplesii de ceva mai puternic, mai adânc: de instinctul apartinerii lor în enormul angrenaj al Naturei. De aici toate mulțumi-urile vânătorilor, de aici iertarea durerilor pe care le pricinuesc ei.

Urmări ale acestui sâmbure spiritual găsim nenumărate, cu toate că vremile noi au alterat adeseori rosturile. Să ne gândim la frățietatea care există între vânători; un sentiment spontan de prietenie și simpatie, pe care nu-l găsim decât la membrii unor secte religioase sau a unor asociații tainice. Să ne gândim la lumea de mistere în care se desfășoară aievea viața noastră de vânător. Avem protectorii noștri nevăzuți; avem „semnele” noastre, avem influențe tainice favorabile și potrivnice; avem acțiuni misterioase care ne favorizează sau ne prigonesc; avem purerea alăturarea de noi Norocul, bun sau rău, dar negreșit hotărâtor pentru succesul nostru; ne avem legendele noastre, care dau suflet și gândire copacilor și pietrelor și mai ales animalelor sălbatece.

Din marea vechime a vânătoarei s'au născut toate aceste și au rămas împotriva puterii evidențelor științifice și a legilor economice și etice, pe care le-au șlefuit veacurile. Și tot din acele mari depărtări ale vremilor am moștenit alăturarea de credințe deșarte și de superstiții și o seamă de datini vânătoarești. Acestea încă formează avutul spiritual al tagmei noastre, și sunt o scândură în nesfârșit de lungul pod care ne duce peste veacuri până la seninătatea zilei dintâie.

Datinile vânătoarești sunt deci o comoară, făcând ele parte din ceea ce păstrează miezul adevărat și spiritual al vânătoarei: tradiția vânătoarească.

La temelia ei, fiecare datină va fi avut un rost practic, sau unul derivând din o credință scoasă din lumea misterelor. Timpurile noi au dat în mâna vânătorului arme noi, puțințe noi care au făcut să se uite multe din vechile rosturi; unele credințe tari au palizit în superstiții și apoi în uitare; au rămas însă datinile pornite odinioară din ele. Vremile au dat naștere unor noi obiceiuri care s'au păstrat; singuraticile neamuri au creat deosebite datini vânătoarești — și din toate acestea; străvechi sau mai noi, rupte de obârșie unele, rezonabile și necesare și azi altele, generale sau restrânse în hotare geografice și de neam — s'a alcătuit o varietate mare de obiceiuri care încununează cu un fel de ritual viața vânătoarească.

Datinile vânătoarești fac parte din lumea specială a vânătorului. O completează, o leagă de obârșia ei, o învâluște în pânză de mister apropiindu-o și prin aceasta de marea Natură, îi întărește timbrul de frățietate spirituală între breslași vânătoarești — chiar dacă acele datini nu și mai au rostul practic, sau dacă credința din care au pornit s'a irosit sub lungimea vremii. Datina în sine e de preț, chiar fără nici o atingere cu utilitatea sau cu credința.

Sunt unele datini vânătoarești frumoase care s'au sălășluit în țările europene și au devenit un bun comun.

Vânătorii se împodobesc cu anumite trofee vânătoarești. „Mărgelele” de fildeș ale cerbului sunt un decor la catena ceasului sau la pălărie; „penelul” ascuțit din aripa sitarului, „barba” țapului negru, piana din coada cocoșului de munte sunt înfrumusețări ale pălăriei vânătorilor și parcă nu-i șade bine acestuia fără de ele.

Vânătorii au semnele lor, cu care își împărtășesc gândurile, când se găsesc răsfirați prin întinderi de munte. „Graul cetinei” e un străvechi și foarte răspândit obicei vânătoareesc, practicat și azi de muntenii noștri. În tinerețea mea vânătoarească, într-o seară am ieșit la pândă de câpriori, într-o regiune de brad. Eram cu un prieten și fiecare aveam drept însoțitor câte un paznic. Despărțindu-ne pentru a ne lua locurile de pândă, ne-am înțeles la care ceas și unde anume să ne întâlnim. Întâmplarea a făcut, ca eu și paznicul meu să trebuia să ne schimbăm locul, să trecem în altă parte, urmând să ajungem acasă prin alte cărări decât cea vorbită. La locul întâlnirii mă căutam prin buzunare după hârtie și creion, ca să las prietenului scrisoare de îndrumare, să nu ne mai aștepte. Paznicul a cerut iertare să „scrie” el, ca să-l înțeleagă bine tovarășul lui. A tăiat o crenguță de brad și a pus-o deacurmezișul cărării. A mai tăiat una, a ascuțit-o la capătul gros, și a așezat-o perpendicular pe cealaltă, cu capătul ascuțit îndreptat la vale, spre casă. Apoi mi-a explicat. Creanga în curmezișul cărării însemnează: „stai! atențiune!”; cealaltă grăește: „pleacă în cătrău îți arăt” adică la vale, nu mai aștepta. Altfel dată mă învăța un țaran iscusit să așez capcanele cele mari, de lupi. După ce a întins fierul în patul lui și l-a acoperit cu strat ușor de frunze, a tăiat câteva crenguțe de brad, le-a cojit lăsându-le numai vârful verde și le-a făcut cerc, una de una. Apoi le-a atârnat de copaci în jurul cursei, la locuri văzătoare „E semnul primejdiei. Cine trece pe aici să-l vadă și să ferească. Să nu dea în cursă”.

Nenumărate sunt aceste semne convenționale, rămase din bătrâni.

Vânatul rănit și căzut în pat de sânge nu trebuie omorât oricum. Iși are aceasta regulile ei, consfințite prin datine vechi. Datina cea bătrânească te oprește să pășești peste vânatul căzut. E o necuviință mare, și e un semn

de necinstire a vietății care a fost învinsă de tine. Dacă a căzut vânatul mare, dă-i semn de cinste, punându-i pe rană o crenguță verde.

A căzut craiul munților? Nu te așeza călărește pe el, și nici nu-l izbi cu piciorul. Datina vânătoarească îți poruncește să te descoperi, să te așezi pe vre-o buturugă în apropierea lui, să-l „privighezi”. Nu va fi necuviincios dacă vei aprinde țigara sau pipa. Vei sta așa tăcut un sfert de ceas, poate mai bine, și vei lăsa să-ți fugă gândul peste clipele pe care le-ai trăit acum doborând acel cerb, să te fure în ani vechi, să te poarte în lumi de nchipuiri. Reveria aceasta e cinstirea de pe urmă pe care o dai victimei tale nobile și e un fel de curățire de păcatul că ai vărsat sânge.

Oaspei tău, care a avut norocul să împuște un vânat nobil, îi vei prezenta podoaba ce i se cuvine. Vei rupe o rămurea, o vei atinge ușor de rana vânatului, o vei așeza pe latul cuțitului de vânătoare sau pe pălăria ținută în mână și o vei prezenta prietenului tău, arătându-ți bucuria. El o va lua, își va împodobi pălăria și îți va mulțumi, strângându-ți mâna. O scurtă ceremonie, de câteva clipe, care însă trebuie să fie făcută: o poruncește vechia datină.

Seara, când se adună vânătorii după o zi de goane grele, vânatul mare e așezat în rânduri, culcat pe partea dreaptă (cu inima spre cer) pe așternut curat de cetină. Se adună vânătorii în frunte cu stăpânul terenului, dincolo gonașii trudiți. Două focuri aruncă zare sălătătoare. Vânătorii salută vânatul biruit, toți oamenii rămân o clipă în tăcere. E clipa cinstirii ființelor care au trecut din viață. Apoi — „vii cu vii!” vânătorii se grăbesc în jurul mesei întinse, la bunătăți și glume, — gonașii își iau plata, vânatul trece în stăpânirea gospodăriei profane...

Vânătorii români nu trebuie să uite vechile obiceiuri și să le reînvie pe cele date uitării. Ceremoniile vânătoarești, ritualul adoptat din străbuni pentru anumite ocazii sunt esențiale îndeletnicirii noastre. Avem obiceiurile vânătoarești comune cu cele ale altor neamuri. Dar oare nu avem datinile noastre speciale românești? Să ne gândim la obiceiul colindelor vânătoarești, atât de frumoase

unele. Ele nu erau cântate de oricine, odinioară. Vânătorii satului se adunau, mulți-putini câți erau, și ei colindau pe cele vânătoarești. Un savant etnograf român ne-a promis un studiu — și îl așteptăm — asupra unor străvechi rândueli ale vânătoarelor la țărani noștri munteni. Goanele erau plănuite după anume reguli consfințite, fiecare gonaș, fiecare vânător primea un nume, după locul pe care îl lua și în timpul vânătoarei acesta îi era numele adevărat. Imi mai arăta ridicarea unor semne cabalistice în cruce de brad și alte obiceiuri în legătură cu vânătoarea. Nici nu e cu puțință, ca neamul nostru atât de bogat în datini aduse dela foarte îndepărtați strămoși, să nu fi avut felurite obiceiuri, norme tradiționale și rituri vânătoarești. Le-a avut. Câte le mai are oare azi? Am mai scris aici despre scăderea numărului vânătorilor noștri țărani. Or cu ei se sting și datinile bătrâne.

Vânătorii români suntem datorii să păstrăm în programul și în metodele noastre vechile datini frumoase vânătoarești, răspândite și aiurea. Dar mai ales suntem datorii să salvăm de uitare vechile datini ale vânătorilor români de odinioară, căutând ce a mai rămas din ele, desgropând ce se mai poate desgropa. Alături de alcătuirea dicționarului vânătoarească al limbii românești, cercetarea vechilor obiceiuri de vânătoare ale poporului nostru e o problemă frumoasă, care poate aduce la o rodnică colaborare masa mare a vânătorilor cu oamenii de știință. Cât teren de cercetare și câtă nevoie e de asemenea cercetări, ne poate dovedi mai bine decât orice împreriurarea, că încă nu avem — adică încă nu cunoaștem — salutul vânătoarească neaoș românesc. Incercăm imitațiuni după alte limbi și ele sună dogit. De sigur, el există undeva, într-o regiune, într-un colț de țară, într-un sat. Găsirea lui ar echivala cu aflarea unui mărgăritar de mare preț.

Prin păstrarea datinelor vânătoarești ne legăm de trecut, accentuăm partea spirituală a vânătoarei și în aceiaș vreme toarcem o clipă firul tradiției din care vor scoate urmașii noștri alipire de Natură, seninătate. Iar noi vom trăi prin ei, prin gândurile, prin sentimentele, prin datinile lor.

„C.”

MITURILE HOMERICE ȘI ORIGINELE VÂNĂTOAREI

Să aprofundăm în câțva chestiunea zeilor în legătură cu vânătoarea. Știința istorică a ajuns, nu numai prin deducțiune, la rezultatul indiscutabil, că toți acești zei nu sunt pure invențiuni ale imaginației populare, ci oameni care au existat în realitate cândva și care s'au distins prin fapte de mare importanță și cu mult răsunet, impunându-se atenției, respectului și venerației mulțimilor, ai căror binefăcători au fost și în memoria cărora au rămas ca atare.

Miturile homerice spun, că Apollon (Phoebus), fratele Dianei, zeita vânătoarei, fiind alungat din Olimp, s'a refugiat la Admet, regele din Pheres (în Thesalia). Acest Admet luase însă parte la expediția Argonauților, care s'a întâmplat cert cu cincizeci de ani înainte de războiul troian, iar căderea Troiei, după cum au stabilit Schliehmann și alți cercetători, s'a petrecut la o dată între 1180 și 1360 înainte de Chr. Alt mit spune că Apollon, după ce a plecat dela Admet, s'a dus la Troia, unde l-a ajutat pe Laomedon să clădească zidurile de fortificație exterioară ale vestitei cetăți. Primul rege al acesteia Scamanda, a trăit cam pe la 1600 în. d. Chr., deci Apollon și Diana sunt posteriori acestei date.

Appian afirmă că primii care au vânat au fost Centaurii; primul care a urmărit pedestru vânatul a fost Perseu, iar călare și cu sulița Castor; Polux a fost primul care s'a slujit de câini; Orion, cel care a inventat mrejele și capcanele iar Atalanta săgețile împănate; în fine cel care ar fi întrebuințat rețele și lațuri a fost Hipolit. Aproape toți acești eroi sunt contemporani însă cu războiul troian sau cu expediția Argonauților iar unii din ei chiar au fost Argonauți iar Hipolit era fiul lui Teseu, alt Argonaut. Acrisius bunicul lui Teseu, a fost rege în Argos, cea mai veche cetate grecească, despre care se știe că a fost fondată cam pe la anul 1800 în. d. Chr.

Xenofon (care a trăit cu șase veacuri înainte de Appian) ne spune lucruri și mai precise despre centauri și

anume că centaurul Chiron a învățat meșteșugul vânătoarei direct dela Apollon și Diana. Chiron l-a crescut pe Achile, eroul troian, deci a trăit numai cu puțin timp înaintea acestuia.

Din compararea acestor date se poate deduce că la greci toate invențiunile privitoare la vânătoare se grupează într-o epocă abia cu puțin anterioară războiului troian și expediției Argonauților deci cam cu cincisprezece secole înainte de era creștină, adică pe vremea când în Egipt se termina Imperiul de Mijloc și se începea Imperiul-Nou, când Egiptenii cunoșteau și practicau vânătoarea de mai bine de 3000 de ani!...

S'ar putea oare conchide de aci că vânătoarea nu fusese cunoscută în Europa și mai înainte? Nicidecum. Am arătat (în prima carte a lucrării de față) că ea fusese practică intens aci, atât în Neolitic cât mai ales în Paleolitic. În miturile homerice se ascunde însă altceva: probabil este vorba de o migrațiune. Centaurii lui Xenofon au putut fi rămășițele populației autohtone de vânători (neolitici?), pe când Grecii, triburi de păstori veniți dela Răsărit, din stepele dela Nordul Mării Negre și din platurile Asiei, ori poate triburi de pescari, care deci nu cunoșteau vânătoarea și au învățat-o dela Centaurii din Thesalia.

Tot atât de probabil este ca zeii și eroii în genere (și în special cei cărora li s'a atribuit invențiuni relative la vânătoare) să fi existat de fapt cu mult înainte de războiul troian și de expediția argonaută, la care au participat nu în realitate, ci virtual datorită imaginației populare. Sau se mai poate ca eroii argonauți și troieni să fi fost confundați cu vechi divinități omonime sau chiar anonime. Este îndatorirea istoricilor și arhiologilor să limpezească această chestiune, pe cât se va putea. Noi ne mulțumim, în concluzie să relevăm că desvoltările de mai sus întăresc afirmația pe care am făcut-o în alt loc, că Istoria Generală se împletește atât de strâns cu Istoria Vânătoarei, încât în ultimă analiză Istoria Vânătoarei este însăși Istoria Omenirii și invers, iar studiul Istoriei Generale nu poate duce la rezultate pozitive și valabile, câtă vreme se exclude din ea cercetarea chestiunilor speciale vânătoarești.

Gh. Nedici

¹) Fragment din capitolul „Vânătoarea în Religie și Mitologie” din lucrarea „Istoria Vânătoarei”, de Gh. Nedici. (Sub tipar).

MONUMENTELE NATURII

De: Prof. AL. BORZA

„S'a legiferat, în sfârșit! chestia importantă a Monumentelor Naturii; există o Comisie, bine alcătuită, de oameni zeloși să lucreze desinteresat și cu spor; s'au înființat deja câteva rezervațiuni interesante; se observă chiar în năpraznicul „deșert” al indifferenței generale, câteva mici „oaze” de pricepere și preocupare pentru ocrotirea bogățiilor obștești acum distruse nesăbuit de simple interese personale și de egoisme puțin respectibile.

Și totuși chestiunea Monumentelor Naturii este cu totul nouă la noi în țară și complet necunoscută presei, administrațiilor și publicului”.

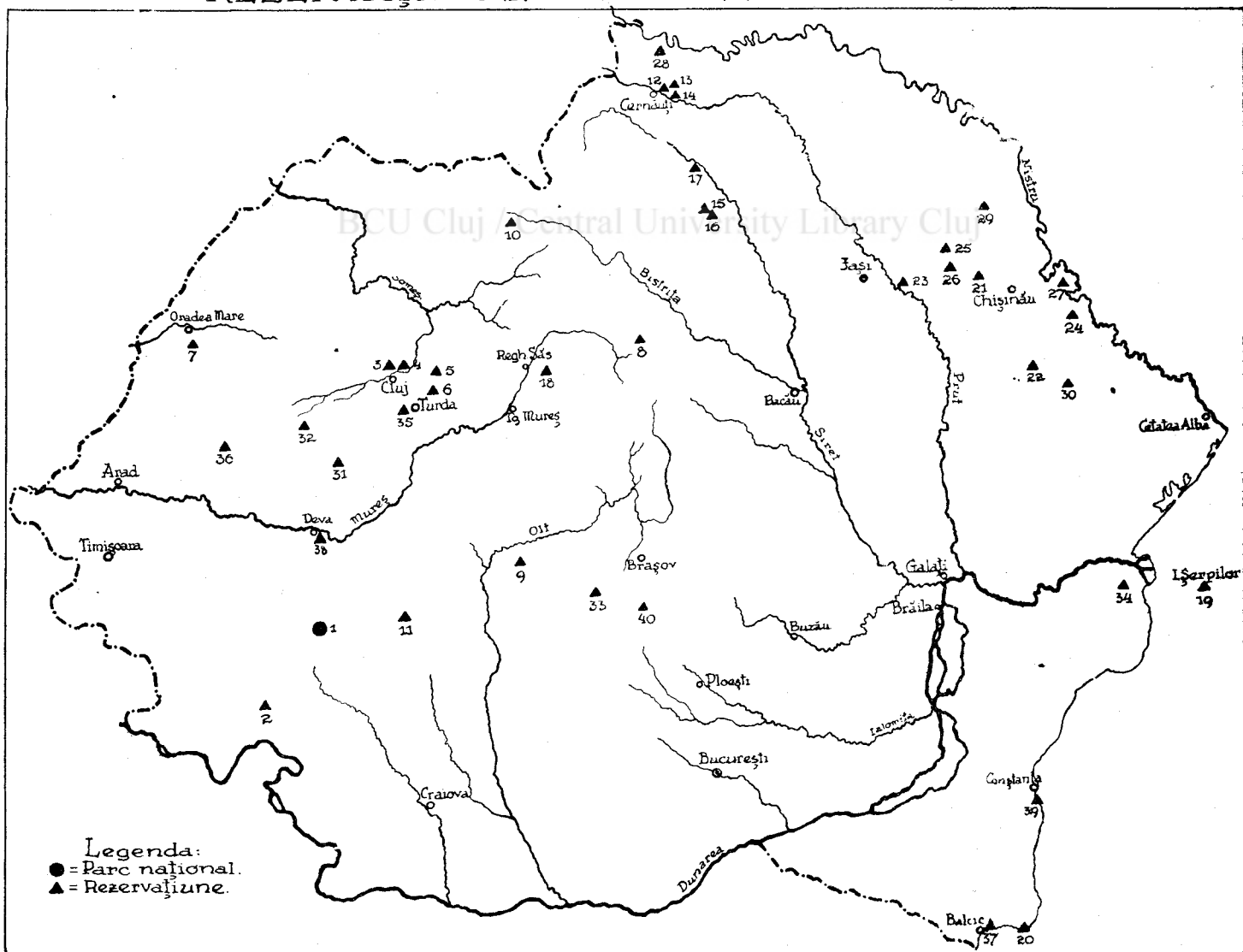
Cu aceste cuvinte își începe d-l Profesor Racoviță, savantul nostru biolog, deosebit de interesantul său studiu relativ la ideile ce stau la temeiul mișcării

cunoscute sub numele de „Protecțiunea Naturii” (*). Prevăzând anumite piedeci în calea ducerii la bun sfârșit a ocrotirii naturii, d-sa arată într-o judicioasă expunere sumară, cam ce trebuie făcut și ce trebuie evitat în aplicarea legii.

„Mă tem foarte serios de „Rezervații politice”, de „Monumente ale Naturei electorale”, de parcelarea patriotică a „Parcurilor naționale” în favoarea alegătorilor, de exproprierea ca „Monument al Naturei” de terenuri netrebnice, aparținând partizanilor de Club, și alte asemenea pocituri „sociologice”...

*) Monumentele Naturii. Deliniții, clasificare, norme pentru aplicarea legii. Cam ce trebuie făcut și ce trebuie evitat. O expunere sumară de E. G. Racoviță. Bul. Com. Mon. Nat. An. II, No. 1—4, p. 4—7.

REZERVAȚIUNILE NATURALE DIN ROMANIA

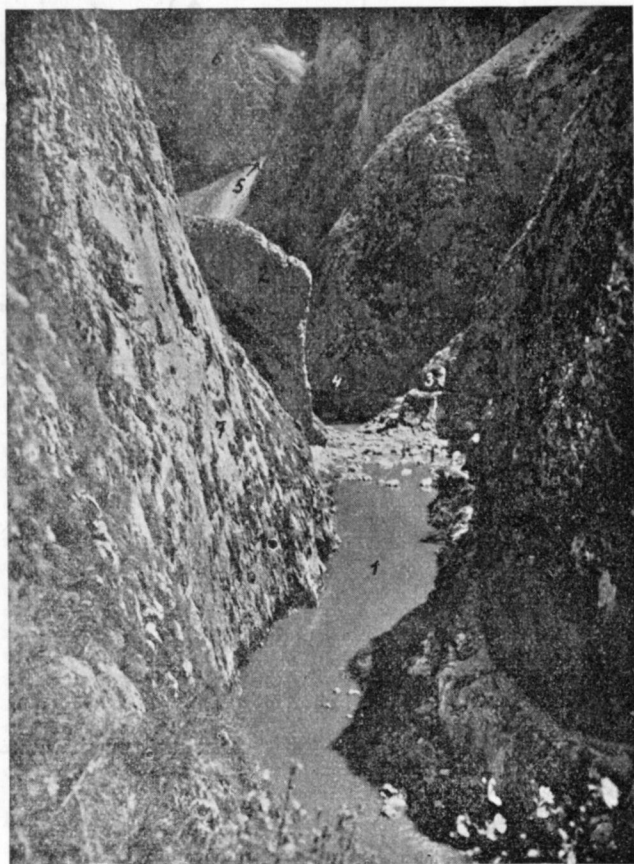
1. Parcul Naț. Retezat. 2. Pădurea Domugled. 3. Fănațele Copârșăie dela Cluj. 4. Fănațele Clujului. 5. Suat. 6. Moinești (Zau). 7. Băile Episcopiești. 8. „Pietrile Roșii” dela Tulgheș. 9. Valea Bălei din munții Făgărașului. 10. Pietrosul mare din Borșa. 11. Munții Părăngului. 12. Fănațele din Boianeni. 13. Fănațele dela Pohorlăuți. 14. Fănațul dela Boianeni. 15. Fănațele dela Bosanci „Ponoare”. 16. Fănațele dela Bosanci „Frumoasa”. 17. Lunca dela Rogojesti. 18. Pădurea „Mocir” dela Gurghiu. 19. Insula Șerpilor. 20. Capul Caliacra. 21. Pădurea Căprăna. 22. Rez. Cărbuna. 23. Rez. Valea Mare. 24. Rez. Gârbovăț. 25. Rez. Hârjavca Palanca. 26. Rez. Pârjolteni. 27. Rez. Delacheu. 28. Rez. Rubotin. 29. Rez. Cocorozeni. 30. Pădurea Moghila. 31. Muntele Detunata Goalea. 32. Ghețarul dela Scărișoară. 33. Muntele Piatra Craiului mare. 34. Hasmacul mare din păd. Letea. 35. Cheia Turzii. 36. Dosul Laurului. 37. Rez. dela Balic. 38. Pădurea Bejan. 39. Dune maritime la Agigea. 40. Rezervația de ariniș dela Sinaia.

Cheia Turzii.

Constatările d-sale, exprimate cu atâta plasticitate și competență, mai persistă în parte și azi; ideile încă nu sunt limpezi în capul multora. Iată pentru ce Comisia Monumentelor Naturii socotește necesar, să dea din când în când lămuriri principiale marelui nostru public, care a primit cu atâta interes și bună-

(Foto: E. Nyárády).

Cheia Turzii.

(Foto: E. Nyárády).

voință această acțiune idealistă și de înțeleaptă prevedere.

Este știut, și oricine se poate convinge zilnic, cum activitatea economică și industrială, expansiunea neamului omenesc și progresele civilizației, schimbă în tempo tot mai rapid înfățișarea pământului, transformând peisajul, înlocuind formele, condițiile și tovarășiile de viață ale plantelor și animalelor.

Aceste transformări sunt de natură economică, estetică și științifică; ele sunt în multe cazuri adânc păgubitoare pentru economia națională, căci adesea au ca rezultat dispariția solului arabil, secătuirea pământului, dispariția vânatului și a peștelui, distrugerea pădurilor; din punct de vedere estetic este iarăși adesea de deplâns amestecul nesocotit al omului în aranjamentul artistic al naturii; în schimb, în toate timpurile, în toate cazurile și pe întreaga linie a activității gospodărești a omului are de pierdut *știința*. Căci în urma acțiunii omului au dispărut atâtea specii

de animale și plante, mari și mici, atâtea medii de viață specifice, tot atâtea obiecte și material de cercetare deosebit de valoroase, care, odată pierdute, în veci nu mai pot fi create de știință; se modifică acel minunat echilibru din natură care nicicând, sau numai greu de tot poate fi restabilit prin artificii omenști.

În domeniul economic schimbarea intervenită înseamnă mai adesea trecerea dela o exploatare a bunurilor naturii la alta, poate și mai avantajoasă din punct de vedere utilitarist; pentru aceea lumea se se-zisează așa de greu de nepotrivirile activității momentane și de urmările ireparabile, ce numai târziu se vor anunța. Atâta lume nu poate înțelege sau nu poate întrezări rezultatul catastrofal pe care îl provoacă defrișarea pădurilor, transformarea stepelor naturale în teren arător, stărpirea vânatului, dispariția păsărelelor.

Simțul pentru armonia superioară a unui peisaj natural încă nu este propriu tuturor și numai spirite într'adevăr culte au înțelegere pentru această problemă. Adesea și peisajul culturalizat satisface doar exigențele sufletești ale multora.

Pierderea ireparabilă ce suferă interesele științifice prin amestecul omului în gospodăria naturii, a alarmat însă cu multe decenii în urmă pe toți oamenii de știință, căci a fost evidentă și concludentă pentru toți cercetătorii tainelor naturii.

Reacțiunea împotriva exploatării nebune, degradante, a bunurilor naturii a și venit pentru aceea mai întâi din cercurile naturaliste și vizează mai ales interesele științei. Mișcarea pentru ocrotirea „naturii” este în primul rând *de ordin științific* și în genere cultural, atât în străinătate, cât și la noi. Abia în mod secundar sunt hotărâtoare puncte de vedere *estetice*, *etice* și *patriotice*. Interesele *economice* sunt în genere încă puțin considerate în toată complexitatea lor organică, prin mișcarea pentru protecția naturii, și sunt lăsate în seama unor legi ordinare disparate, de inte-

res economic, cum sunt legea ocrotirii vânatului și a peștelui, legile silvice, legea pentru organizarea agriculturii, legea turismului și a pădurilor de interes pentru apărarea națională, și multe altele.

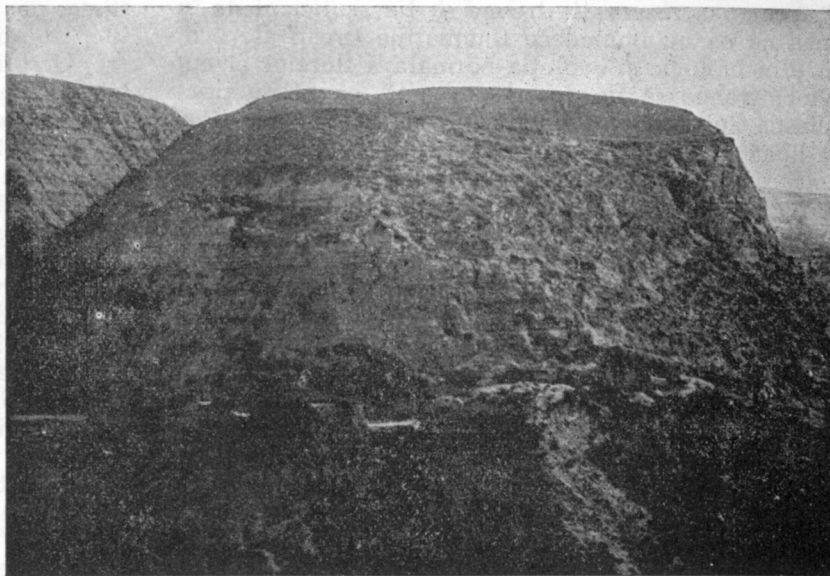
Ocrotirea naturii s'a făcut mai întâi, instituțional, în Statele Unite din America de nord, unde s'au creat prin legi speciale, „parcuri naționale”, dintre care cel mai celebru este parcul „Yellowstone”. În Europa existau încă din timpuri mai vechi „rezervații” create de boieri și împărați pentru păstrarea mediilor naturale interesante, necesare mai ales menținerii vânatului rar. Găsim și copaci bătrâni, îmbrăcați în aureola legendelor, păstrați ca martori venerabili ai unor vremi și întâmplări de seamă.

Pe încetul s'a încetățenit în limbajul oamenilor de carte pentru toate acestea, numirea de „monument al naturii”. Și legea noastră din 1930, completată la 1933, cuprinde sub acest termen, devenit și juridic, tot ceea ce o comisie specială a găsit demn de a fi conservat în stare naturală și de trecut în seama posterității: anumite teritorii, specii sau indivizi de animale și plante, formațiuni geografice și geologice, zăcămintele mineralogice, paleontologice și preistorice.

Calitatea juridică de monument al naturii, toate acestea o dobândesc numai prin declararea lor oficială din partea „Comisiei Monumentelor Naturii”, aprobată, la propunerea Ministerului Agriculturii, de Consiliul de Miniștri și publicată în Monitorul Oficial.

Sunt deci monumente ale naturii așazisele „parcuri naționale” de mare întindere, apoi „rezervațiile” de întindere mai mică; sunt „monumente ale naturii” copaci singuratici, peșteri și stânci, formațiuni geologice curioase, vetre preistorice, deopotrivă, dacă declararea lor a trecut prin filiera cerută de lege și precizată în detaliu de regulamentele legii. Procedura aceasta este încă puțin cunoscută de marele public și chiar de autorități; pentru aceea o schițăm aici.

Nu numai oamenii de știință consacrați pot descoperi și semna asemenea viitoare „monumente ale naturii”. Orice persoană cu oarecare cultură științifică poate afla și semna teritorii și ființe sau obiecte de mare interes științific, ce merită să fie puse la adăpost de lăcomia și pasiunea de distrugere a omului. Autoritățile de toate categoriile au chiar obligația morală și patriotică de a le semna „Comisiei Monumentelor Naturii”, care își are sediul și biroul central în București, la Institutul de cercetări forestiere; și mai ușor pot fi sesizate comisiile regionale ce funcționează la Iași, Craiova, Cluj și Chișinău. După aceea urmează lucrarea principală și esențială în această materie: cercetarea lucrului indicat, din punct de vedere științific. Aceasta este datoria Biroului Științific al Comisiei, care funcționează actualmente pe lângă Grădina Botanică din Cluj, și care își atașează specialiști

Noua rezervație dela Balceic. Colina Siori-tepe.

(Foto: A. Borza).

de toate categoriile pentru examinarea propunerii. Criteriile, după care se desemnează un viitor „monument al naturii” sunt în amănunte, sensibil deosebite în diferitele țări, deși există o normă științifică generală aproximativă, formulată prin consensul tacit al oamenilor de știință de pretutindeni. Comisiunea noastră se călăuzește în genere după principiile formulate deosebit de clar din partea domnului profesor Racoviță, savantul nostru biolog și unul din principalii promotori ai acestei mișcări.

O rezervație științifică trebuie să cuprindă medii de viață, biocenoze sau asociații de plante deosebit de importante din punct de vedere științific, pe cât se poate specific și caracteristice pentru un ținut; să fie chiar leagănul natural, habitatul natural al unor specii de animale sau plante rare, ori chiar proprii exclusiv acelui ținut, zise „endemite”. Fauna și flora unor asemenea rezervații trebuie să fie originară, nedistrusă sau nefalsificată de om prin introducerea de elemente străine sau cultivate. Sunt deosebit de valoroase în special pădurile seculare virgine, stepele naturale seculare și mlaștinile turboase plurimilenare.

Floarea Lotus la Băile Episcopiei.

(Foto: Cozma).

O asemenea rezervație trebuie să fie „suficient de întinsă ca să nu împiedece fluctuațiile firești ale echilibrului biologic și evoluția normală a florelor și faunei: trebuie să fie destul de vastă, ca să nu pricinuiască introducerea factorilor artificiali din cauză de lipsă de spațiu. E de dorit, ca rezervația să fie înconjurată de o zonă-tampon ocrotită natural, prin situația sa geografică, inaccesibilitate etc. Trebuie să poată fi ușor de izolat și de păzit, să fie la adăpost de incendii, de năvălirea animalelor și plantelor noi, artificial acclimatate în vecinătate, care amenință echilibrul biologic original sau existența speciilor autohtone. Mai trebuie să-i fie garantată și permanența, neatinșă de fluctuațiile sociale, economice și politice; în sfârșit trebuie să ținem seamă, ca neajunsurile economice sau sociale ce provoacă orice creare de rezervații, să nu întrecă beneficiul științific și estetic*).

Un „*parc național*” trebuie să întrunească toate condițiile arătate până acum, și pe-de-asupra să fie și de mare întindere, unde multe comori și aspecte mărețe ale naturii să alcătuiască un complex de grandoare impunătoare.

Este evident, că neîntrunind aceste criterii științifice, nu vor putea fi consacrate ca rezervațiuni sau parcuri naționale multe din teritoriile socotite ca atare și recomandate în atențiunea Comisiunii, de autorități și particulari însuflețiți de multă bunăvoință, dar insuficient de documentați. Un parc artificial plantat, o pădure frumoasă, cum este „Pădurea Băneasa”, dar banală ca compoziție și desfigurată prin amenajerile savante, executate de serviciile silvice, o alee de interes estetic sau istoric, un cimitir al eroilor, un câmp de lupte, istoric, o peșteră și o stâncărie interesantă doar prin legende populare ce se leagă de ele, nu pot fi declarate monumente ale naturii. Există alte căi de a le asigura dăinuirea și paza spre folosul estetic, igienic și de educație patriotică a cetățenilor!

Printre „monumentele naturii” figurează pretutindeni și *exemplare solitare de plante remarcabile*. Acestea trebuie să reprezinte într-adevăr ceva cu totul excepțional sau unic, prezentând garanții de longevitate și posibilitate de păstrare. Astfel sunt copaci seculari de stejari, frasin, nuci și alte esențe tari indigene. În schimb nu vor fi propuși plop bătrâni, copaci de neam străin spre ocrotire perpetuă, dată fiind viața scurtă a celor dintâi și caracterul de intrus străin al celor din urmă, ceea ce îi răpește valoarea științifică absolută. Ele prezintă doar un interes estetic sau economic local și temporar, lipsindu-le orice „monumentalitate”, și valoare ca document științific.

Deosebit de mare rol are în preocupările comisiunilor pentru ocrotirea naturii problema ocrotirii unor *specii de animale și de plante*. Câte din aceste creații inimitabile ale naturii sunt pe cale de dispariție și amenințate serios în existența lor, în urma acțiunii directe sau indirecte a omului! Salvarea lor se impune din motive științifice și chiar economice, căci nu putem ști, dacă o specie acum cu totul indiferentă nu posedă o importanță și economică, chiar covârșitoare uneori, pe care numai descoperiri științifice viitoare le vor pune în evidență. Enumer, după domnul Racoviță, unele: Descoperiri de hormoni, fermenți, alcaloizi, vitamine, descoperiri de calități zootehnice sau agronomice excepționale; descoperiri de

rasse; descoperiri de materii industrializabile, ca textile, izolante, oleaginoase și altele.

Ocrotirea speciilor este mai bine asigurată, în parcuri naționale și în rezervații de întindere corăspunzătoare, unde fiecare animal și plantă își găsește mediul natural și tovărășia de viață propice, și unde este într-adevăr bășinașă. O specie viețuind într'un mediu adânc alterat sau chiar artificial (în grădini zoologice și botanice, spre pildă), își poate schimba însușirile ei firești și își pierde și valoarea de document științific, deci valoarea de „monument al naturii”. Astfel avem și noi declarate ca monument al naturii o serie întreagă de specii de păsări, mamifere și broasca țestoasă dobrogeană, viețuind în mediul lor obișnuit, orișunde în țară. De asemenea sunt puse sub scutul legii o serie întreagă de plante cu flori, în frunte cu floarea reginei sau siminicul. Dintre specii am socotit vrednice de ocrotit acelea, care sunt specifice plaiurilor noastre și în mare pericol de a fi stărpite, cum este foca dela Coasta de Argint și floarea Lotus dela Băile Episcopoești, apoi specii rare în genere ori extrem de împuținate în regiunea noastră, cum este capra neagră, florile de sângele voinicului în munți și altele. Ocrotim și plante larg răspândite în lume, care își află însă extrema lor stațiune la noi, cum este mesteacănul pitic, *Betula nana*, la Borseciu. Ocrotim și specii devenite rare într'un anumit masiv muntos, cum este smirdarul și ferigile stărpite ici-colo de colecționari de plante medicinale.

Nu pot fi declarate de „monument al naturii” flori de câmp și de pădure foarte frecvente, fie ele cât de frumoase și ispititoare pentru turiști și colecționari, nici animale comune, cum este cerbul, nici copaci de largă răspândire, ca stejarul și altele.

•

După normele arătate mai sus, țara noastră a pus la adăpostul legii un număr frumos de „monumente ale naturii”. Avem un mare „parc național” care acum se organizează în Munții Retezatului; avem 40 rezervații de faună, floră ori de interes geologic, dintre care unele sunt perfect organizate, împrejmuite, păzite și al căror studiu științific aprofundat a și început. Ce cântăre este pentru ochiul unui laic și pentru omul de știință deopotrivă, plimbarea printr'o grădină naturală de aceasta, unde plantele și animalele își duc împreună netulburate viața, după eternele legi ale firii, încă așa de puțin pătrunse de cercetătorii naturii!

Mai avem și 16 specii de plante și 16 specii de animale ocrotite și 6 copaci bătrâni puși sub paza legii noastre.

Comisia Monumentelor Naturii își dă însă perfect seama, că ocrotind câteva parcele de teren, câteva specii de plante și animale deosebit de reprezentative, nu s'a făcut tot ce trebuie realizat, urgent, pentru ca să păstrăm în cât mai bune condiții, toate comorile și frumusețile naturale ale scumpei noastre patrii, cu care ne mândrim, pe drept cuvânt. Frumusețea va pieri și comorile vor fi risipite ireparabil, și mai curând decât s'ar crede, dacă nu extindem legal măsurile de ocrotire asupra peisajului natural, în serviciul igienei sociale, și dacă nu vom coordona rațional toate legiuirile economice, privind utilizarea și exploatarea bunurilor, punându-le sub o directivă unică — cum s'a propus în Statele Unite crearea unui „departament al conservării” —, și cum s'a realizat acest unic comandament, în Germania.

*) Racoviță E., l. c.

Orice întârziere în această privință, poate fi fatală și încarcă generația actuală cu răspunderi grele în fața istoriei. Căci suntem datori să lăsăm urmași-

lor noștri nu numai o Românie mare și tare, ci și cu toate resursele ei economice, științifice și estetice pe deplin asigurate, pentru toate timpurile.

POTĂRNICHEA ÎN AMERICA DE NORD

de: AUREL M. COMȘIA
Inspectorul General al Vânătoarei

Galinaceele sălbatice băstinașe americane nu se împacă prea bine cu agricultura intensivă. Original, ele trăiau în marile întinderi de stepă sălbatecă, luată azi sub cultură în cea mai mare parte a ei. La început, agricultura a micșorat întinderea pădurilor și ca o urmare imediată a acestei împrejurări s'a prezentat fenomenul, că

prepelitele americane și alte galinacee de prerie s'au înmulțit ca număr și și-au mărit aria de răspândire. Începând din anul 1890 însă, în Statele Unite N. A. se prezintă un accentuat regres al acestor păsări; regres, pe care nu l-au putut opri nici chiar măsurile legislative de protejire care au fost luate. Data de mai sus e cea a începerii agriculturii intensificate, caracterizată între altele prin reducerea ogoarelor, stăpîrea tufăriilor și a spinăriilor, diminuarea terenelor cu ierbării sălbatice și cu lăstărișe, înlocuirea împrejurimilor de garduri vii cu cele din sârmă ghimpată, mecanizarea agriculturii, etc. Acestor cauze

ale înrăutățirii mediului de trai li s'a adăugat numărul vânătorilor, crescut dintr'odată în măsură enormă; împrejurare, care în chip natural a accentuat — firește — procesul de diminuare a vânatului.

Aceiași situație o găsim mai târziu și în Canada, cu toate că aci regresul nu a fost atât de bătător la

ochi, în urma intensificării mai lente a agriculturii și a răimei populației.

Din cauza diminuării în mod simțit a vânatului aripat, americanii s'au văzut nevoiți să importe și să colonizeze diferite specii „omoloage” din străinătate. La executarea acestor colonizări s'a luat seama ca speciile exotice să fie ușor adaptabile agriculturii respective, iar pe de altă parte să asigure pe durată o recoltă bună. Așa a fost colonizat fazanul în Statele

Unite pe la finele veacului trecut, ajungând ca azi să se impuște anual din acest vânat cifra importantă de cinci milioane de bucăți și tot asemenea a venit în America și potârnichea europeană.

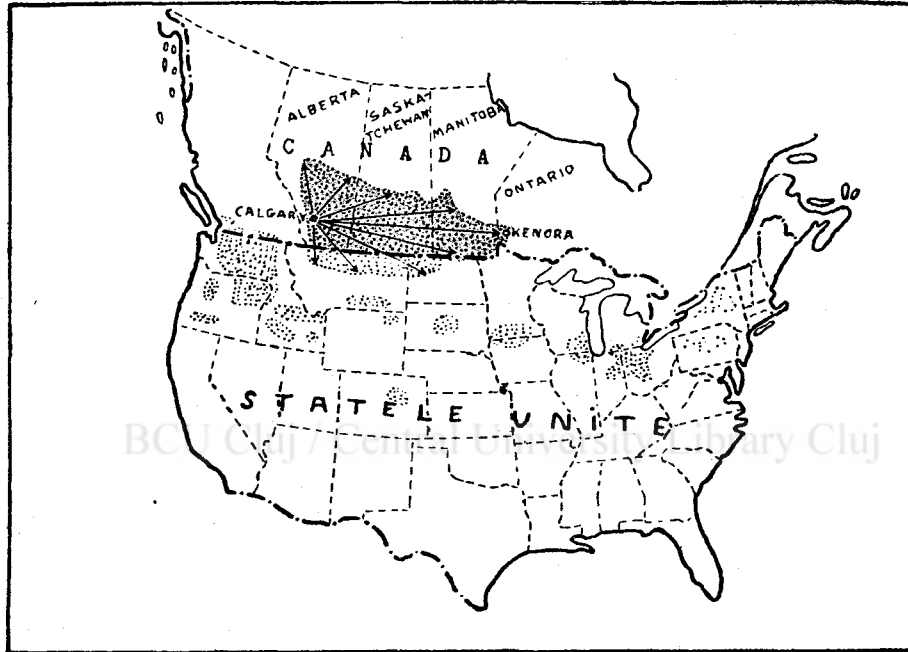

Fig. 1. — Răspândirea potârnichei în America de nord.
--- Hotarul Provinciilor.
— Hotar Internațional.
Area de răspândire a potârnichei.
Area de răspândire în marea preerie canadiană.

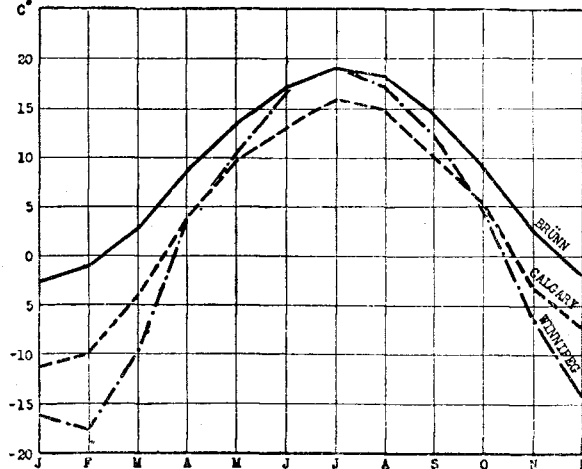

Fig. 2. — Temperaturile lunare medii pentru Brunn (Moravia), Calgary (Alberta) și Winnipeg (Manitoba). Lunile sunt indicate cu literele lor inițiale.

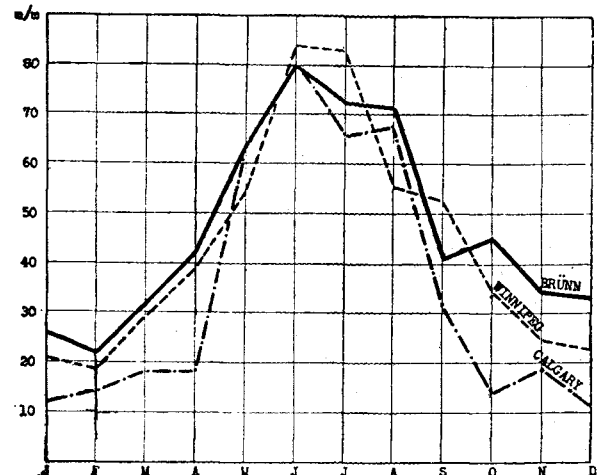

Fig. 3. — Precipitațiunile lunare medii, în milimetri.

Fig. 4. — Găina Preeriei (numită în popor Prairie Chicken) care a devenit din ce în ce mai rară, pe măsura intensificării agriculturii. (Foto: A. M. Comșia).

Cel dintâi import de potârniche s'a făcut în anul 1900 cu 515 exemplare, urmând apoi an de an alte transporturi. Cel mai mare număr de potârniche a fost importat în anul 1914, atingând cifra de 36.730 piese. Până în anul 1932 au venit în U. S. A. multe și multe mii de potârniche. Curios, că în America de Nord acest vânat e cunoscut sub denumirea de „Hungarian partridge”, adică „potârniche ungurească”, cu toate că stocul importat nu a fost adus integral din Ungaria, ci și din Germania și Cehoslovacia. Această poreclă se explică numai prin faptul, că cele mai multe stocuri de potârniche importate din Europa Centrală au fost transferate prin Anglia. Pe de altă parte se știe, că Anglia, — pentru a-și completa stocul de potârniche, — începând chiar din anul 1896 a importat cantități mari de pe continent, în special din Ungaria. De aci a numit Englezul exemplarele importate „potârniche ungurești”, denumire preluată apoi de importatorii americani.

Amintim în treacăt, că colonizările de potârniche în insulele britanice nu au dat rezultate multumitoare. Contrar potârnicilor autohtone englezești care țin morțiș la locul unde s'au prăsit, pasărilor aduse de pe Continent aveau un puternic instinct de vagabondare, plecau în terene vecine, lăsând deziluzionat pe cel ce le-a adus cu mari jertfe. Mulți specialiști au mai afirmat, că potârnichele continentale se îmbolnă-

vesc de pneumonie în urma iernilor umede din Anglia și se prăpădesc, sau li se reduce mult puterea de rezistență.

În Statele Unite au fost colonizate potârniche mai întâi în provinciile din Vestul extrem, apoi în toate celelalte părți ale țării. De sigur, dintre nenumăratele încercări, nu se poate spune că au reușit decât o frântură. Cauzele insucceselor nu trebuie să le căutăm numai în gradul de latitudine geografică, ci și în alte împrejurări, unele cunoscute, altele neidentificate. Nu se poate spune, că nu s'a pus în aceste întreprinderi ambiție și perseverență suficientă și — mai presus de toate — jertfe materiale. Căci dacă socotim numai prețul de cumpărare al potârnicilor importate, fără cheltuielile de transport, ajungem la numeri compuși din șapte cifre, în dollari buni de pe vremea aceea.

Schița dela fig 1), prezintă numai acele regiuni din America de Nord, unde a prins rădăcini și s'a aclimatizat definitiv potârniche, în efective mai dese sau mai rare. Am omis din această schiță toate acele regiuni, unde colonizarea a dat greș, sau unde există numai unele prea mici colonii locale. Experiențele făcute și în America de Nord, arată că potârniche progresa mai bine în zona grânelor, adică acolo, unde — pe lângă condițiuni favorabile climatice și ale terenului — existența unei hrane de iarnă suficientă, favorizează în chip esențial șansele menținerii stocului. Aria de răspândire în U. S. A., după cum se vede și din schița amintită, se întinde în regiunea de nord a țării. Această regiune e precis zona unde crește mai ales grâu, porumb, ovăz și orz, pe când mai în spre sud se întinde regiunea bumbacului, de renume mondial, unde au dat lamentabil greș toate încercările de colonizare. O împrejurare importantă în zona de cereale susamintită este, că în cele mai multe regiuni se obișnuiește să se lase netăiați pe câmp cocenii de porumb, în timpul iernii. În acești coceni totdeauna mai rămân tulei neculeși, astfel, că o asemenea parcelă de porumb înseamnă pentru fazani și pentru potârniche nu numai un loc de refugiu, ci și o masă copioasă. Prin această împrejurare se compensează în mare parte lipsa gardurilor vii, a tufăriilor și a remizelor.

Și Canada își are potârnichele ei, însă cu deosebire, că aici au fost importate foarte puține piese, cu toate acestea s'au atins rezultate deadreptul uriașe. Ca să ne dăm seama de mărimea acestui succes, e necesar, să privim mai de aproape și din mai multe laturi, dezvoltarea lucrurilor. Vorbim aici desigur despre preria mare canadiană, care se întinde din colțul sud-estic al provinciei Manitoba, până la jumătatea de sud-vest a provinciei Alberta. Această regiune are o întindere aproape cât de două ori cea a României. Agricultură și-a întins aria în cursul timpului atât în spre Vest cât și în spre Nord, în dauna suprafeței cuprinse de pădurile seculare. Terenul original agricol, împreună cu cel dobândit agriculturii prin defrișare, e însemnat pe schița 1) cu o precizie relativă. Această întindere mare, care își are cuvântul ei hotărâtor și la bursa mondială a grâului, a fost cucerită de potârniche dela un capăt la altul într'un interval mai scurt de 30 de ani! Evenimentele s'au perindat miraculos de simplu. În Aprilie, Noemvrie și Decemvrie anul 1908 „Asociația pentru Ocrotirea Vânatului” din Calgary (Alberta) a colonizat 75 perechi de potârniche europene, și anume în împrejurimile orașului. În primăvara anului 1909 au mai fost eliberate

Fig. 5. — O regiune de potârniche bună în Statul Oregon (U. S. A.).

în acelaș loc încă 132 perechi. Fără de nici o măsură de ocrotire specială, decât oprirea vânării, din nucleul modest de 414 piese, s'a desvoltat efectivul enorm de astăzi, trecând — dupăcum arată săgețile din schiță — chiar în provinciile nordice ale U. S. A. În anul 1912 au fost eliberate 230 perechi de potârnică în apropierea orașului *Edmonton* (la 260 km. spre Nord dela *Calgary*); operațiune cu totul superfluă, deoarece între timp „valul potârnicilor” care venea dela Sud a ajuns deja în regiunea *Edmonton*. Dela *Calgary* răspândirea s'a produs într'un ritm extraordinar de accelerat. În anul 1928 masa acestor paseri a atins colțul sud-vestic al provinciei *Manitoba*, unde s'a semnalat în același an o puternică invaz'une' de potârnică din provincia *Saskatchewan*. Dupăce depărtarea între aceste puncte e 1000 km., putem ușor socoti, că în fiecare an — timp de 20 de ani — potârnicile au avansat cu 50 km.

În *Manitoba* au fost colonizate potârnică în anul 1924, obținându-se și aici rezultate foarte bune. Totuși invadarea acestei provincii este atribuită masei mari de potârnică, care au intrat dinspre Vest, pătrunzând statornic tot mai înspre Ost. În anul 1933 a ajuns potârnică la *Kenora* (provincia *Ontario*), deci la o distanță de 1500 km. dela punctul de plecare, *Calgary*. Răspândirea înspre Apus e împiedecată de lanțul gigantic al Munților Stâncoși, care se întinde dealungul hotarului apusean al provinciei *Alberta*, iar înspre Nord de pădurea seculară canadiană, care se întinde la șes și pune un hotar natural răspândirii. Cel mai spre Nord punct, unde autorul a constatat existența potârnică, e la o depărtare de 35 km. dela localitatea *Athabasca Landing* (*Alberta*). A fost un pâlț de 8 potârnică, care se adunase pe malul râului *Athabasca*, complet înghețat. Cu toate că acest punct este înconjurat de pădure seculară, se poate explica existența potârnică prin împrejurarea, că în apropiere se găsesc câteva colonii de agricultori, care cultivă unele restrânse terene de cereale.

Această răspândire puternică a potârnică în terenul vast menționat, își are motivele sale temeinice, asupra cărora e bine să insist puțin. Marea preerie canadiană e un platou plan, pe alocurea ondulat, cu altitudine deasupra mării de 300 m. în *Manitoba* și 1500 m. în *Alberta* apuseană. Pământul se compune de un strat inferior lutos-nisipos, acoperit cu o pătură de humă negrie, foarte fertilă, provenită din substanțe vegetale și care are calitatea de a lega bine umezeala. Pretutindenea aproape se pot constata sedimentările mecanice ale perioadei ghețarilor de odinioară. Clima e de un tip unitar, și e caracterizată prin ierni lungi, reci, însă

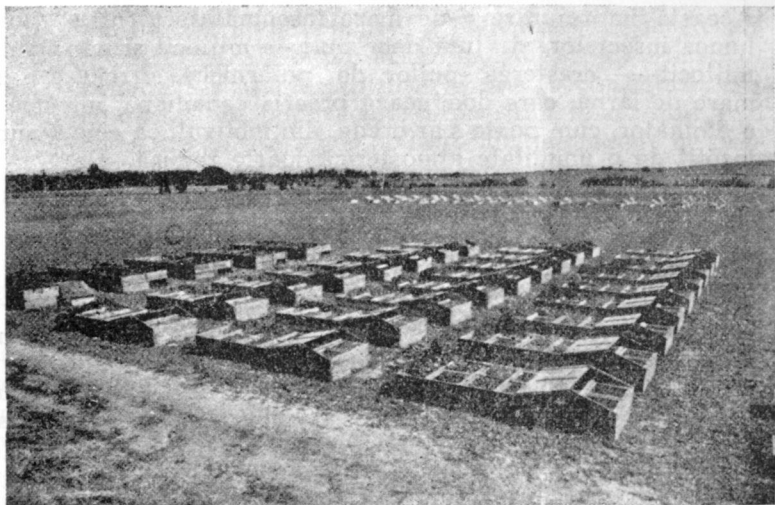

Fig. 6. — O grupă de cutii în care cresc puii de potârnică în farmul din Corvallis (Oregon).

uscate și sănătoase, pe de altă parte prin veri scurte călduroase, cu precipitațiuni moderate. Cititorul va găsi în diagramele dela fig. 2) și 3) o prezentare precisă a situației temperaturii și a precipitațiunilor. Doresc însă a remarca, că datele privind *Calgary* și *Winnipeg* (*Manitoba*), redau numai cu aproximațiune situația întregii preerii canadiene. Pentru comparație am adăugat și datele respective, privitoare la orașul *Brünn* din *Moravia*, deoarece împrejurimile acestui oraș sunt considerate ca regiune europeană cea mai abundentă în potârnică. Nu se poate neglija faptul că între cele trei curbe e o asemănare pregnantă, mai ales în ceea ce privește lunile de vară. Despre preerie se poate spune, că ea prezintă în perioada vegetației, căldură suficientă cu mult soare și puține zile înourate. Mai mult decât jumătate din precipitațiunile anuale cad în această perioadă, și nu în formă de ploi prelungite, ci în formă de dușuri scurte, învrăstăte cu soare.

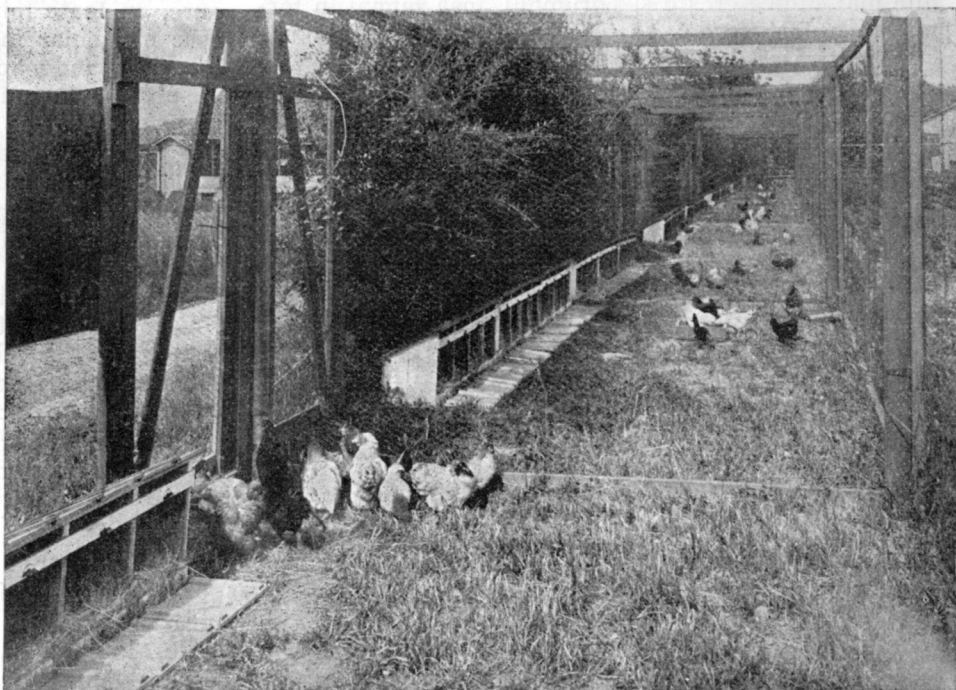

Fig. 7. — Vedere din crescătoria de potârnică din Corvallis.

Această împrejurare e de mare însemnătate pentru lumea insectelor, și ajută deci mult — mijlocit și nemijlocit — creșterea puilor de potârniche. Frigul mare de iarnă, care dominează preeria canadiană, nu e dăunător, cum poate s'ar crede, din motivul, că este însoțit de o umiditate atmosferică foarte redusă. De altă parte, iarna are relativ puțină zăpadă. De obicei ninge la o temperatură mult sub zero, și în urmare masa de zăpadă căzută rămâne uscată, astfel, că vântul descopere porțiuni importante de pământ, unde potârniche își pot găsi hrană și pietricele. Chiar dacă se întâmplă, ca să nu se producă asemenea locuri deszepezite, potârniche își găsesc ușor hrana, putând răscoli fără efort mare zăpada pulverizată. Dacă paserile au în stomacul lor o suficientă cantitate de „combustibil” și mai au și pietricelele atât de necesare digestiei lor, pot să înfrunte cu succes și cel mai devastator „blizzard” (viscol cu zăpadă).

Și alte împrejurări contribuiesc, ca potârniche să-și găsească bune condițiuni de trai în preeria canadiană. Aceasta sălășluiește doar peste 150 feluri de ierburi indigene, cele mai multe pereniale. Acolo, unde nu sunt cosite sau păscute, ele asigură potârnicilor cea mai mare parte a hranei anuale și tot asemenea și adăpost. Nu lipsesc aici nici petece de loc cuprinse de tufării și boschete. Apoi, acest vast teritor e bogat și în ape. În afară de fluvii și de pârae, găsim aici multe bălți și mlaștini, de unde se alimentează cu rațe sălbatece în cea mai mare parte întreg continentul Nord-American.

Progresul agricol al acestui platou canadian de sigur a avut o importantă înrăurire asupra răspândirii potârniche. După cum se știe, aici găsim pretutindenea același sistem de ferme, ca și în Statele Unite. Agricultorul locuiește pe teritorul fermei sale, pe care o împrejmuește, și care are în Canada, în provinciile de pe preerie, în mijlociu, o întindere de 140 ha. Dintre cereale precumpenește grâul, apoi urmează — în ordine areală — ovăzul, secara și orzul. Se mai cultivă, în cantități reduse, cartofi și fasole. În regiunile mai sudice crește și porumbul, însă numai în formă de nutreț verde. Restul fermei e cuprins de ierburi cultivate, de ierburi sălbatece, ogor, lacuri, moci, pâlcuri de tufiș și pădure. Această mozaicitate, pe care o găsim de obicei în fiecare fermă, favori-

zează nu numai înmulțirea potârnicilor, ci și procesul de răspândire a lor. Modul de cultivare a fermelor e mai puțin intensiv, în comparație cu Statele Unite, ne mai vorbind de Europa apuseană. Toate aceste sunt împrejurări favorabile potârniche.

Cum stăm însă cu dușmanii ei naturali? Aceștia există în număr destul de mare în acel imens teritor de 520.000 km. p. Răpitoarele cu păr sunt însă ținute de scurt, mai ales datorită prețului pe care îl reprezintă blămurile lor. Dacă ne gândim că la o populație rurală de 1 milion și jumătate, ce ocupă spațiul preeriei canadiene, aproape fiecare familie de fermieri are câte un membru care vânează și întinde curse se poate spune fără nici o exagerare, că în timpul iernei sunt puse acolo cel puțin un milion de curse, de lațuri, de teascuri. Ceeace se prinde în provinciile Alberta, Saskatchewan și Manitoba e constatat oficial de organele de stat. După aprecieri foarte prudente, și luând în considerare toate împrejurările, se pot stabili următoarele cifre medii, ca rezultat anual al vânătoarei de răpitoare: 3000 vulpi (mai ales la hotarul nordic al preeriei), 8000 bursuci (în părțile sudice), 14.000 coyoti și cam tot atâția scunși. Deci în total cam 39.000 piese de răpitoare cu păr, ceea ce reprezintă o piesă la 13 km. □. Dacă comparăm acest indice cu cel atins în Europa, ar trebui să dăm preeriei canadiene un certificat de sărăcie. Ar mai trebui să amintim nevăstuicile, a căror dajdie anuală o pun la 100.000, deci o pieluță pentru fiecare 5 km. □. Dar nici nevăstuica nu e prea dăunătoare pentru potârniche, deoarece și ea, ca și celelalte răpitoare amintite, găsesc hrană în abundență: iepuri, lapini, soricide, etc.

Același lucru îl putem spune și referitor la paserile răpitoare, a căror număr îl putem desemna ca redus; datorită împrejurării că aici au puține locuri de cuibărit. O creștere mare în număr prezintă numai ciorile, — aceste anexe indispensabile ale înaintării culturai, — aducând cu ele și aici primejdie pentru tot vânatul aripat. Atât în Canada, cât și în Statele Unite se duce o neîncetată luptă împotriva ciorilor sure, cu toate mijloacele posibile, dintre care nu lipsesc nici chiar instalațiuni de minare cu explozive a locurilor unde acelea petrec noaptea. Premiile, care se plătesc în multe părți pentru picioarele ciorilor ucise, au avut ca efect creșterea enormă a consumației de cartușe calibru mic. Nu e deci nici o mirare, că fabricile de munițiuni fac o intensă propagandă, ca populația să iee parte în cât mai mare număr la războiul contra ciorilor. Într-o primăvară, în provincia Saskatchewan au fost prinși 800 pui de cioară, au fost inelați și eliberați în taină, în diferite părți ale provinciei. S'au fixat pentru aducătorul anumitor inele numerotate, diferite premii din care unele până la sute de dollari de inel. E ușor de închipuit ce goană după ciori s'a început pretutindeni. Ba unele restaurante au introdus cioara drept delicată pe lista de mâncare. Mai e de amintit, că în urma populațiunii rare din preerie, e mic numărul câinilor și a mâțelor vagabonde.

Acestea ar fi deci momentele esențiale, din care se poate constata, că aici au colaborat mai multe împrejurări favorabile, pentru a produce succesele excelente ale colonizării potârniche. De sigur, densitatea acestui vânat variază după structura terenului din diversele regiuni. Autorul, într'un început de iarnă, a numărat în *Alberta* pe un teritor de 64 Ha, acoperit

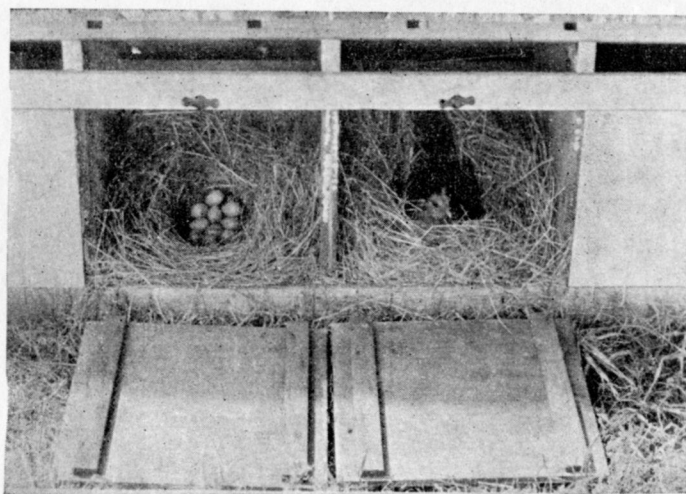

Fig. 8. — Boxă pentru clocirea ouălor de potârniche cu ajutorul găinilor Bantam, la crescătoria Corvallis (Oregon, U. S. A.).

cu zăpadă proaspătă, nouă stoluri de potârniche cu un efectiv total de 61 piese. O asemenea densitate am mai putut constata într-o toamnă târzie și în împrejurimile localității *Saskatoon* (Saskatchewan). Dar sunt terene și mai bine populate. Din informațiunile scrise, pe care le-am primit dela „*Societatea de Protecția Vântului*” din *Calgary* rezultă, că în aceea regiune densitatea medie (în Octomvrie) ajunge la trei potârniche de hectar! Se poate afirma, că în regiunile bune ale preeriei, un vânător cu un câine bun, poate împușca pe ceas 5—7 potârniche, cu ușurință.

În Alberta și Saskatchewan vânătoarea potârnicilor e admisă numai de câțiva ani. În Manitoba abia de curând a fost deschisă. Limitele sezonale și numerice sunt următoarele: În Alberta dela 16 Septemvrie la 30 Noemvrie, 15 piese pe zi, 200 piese pe sezon; în Saskatchewan dela 15 Septemvrie până la 14 Noemvrie, 15 piese pe zi. Aceste cifre vorbesc singure, și dau imaginea situației potârniciei de acolo. Dacă luăm în socotință, că un permis de vânătoare costă numai 1,50—2,25 dolari și că posesorul unui asemenea permis e scutit de gândurile unui teren de vânătoare, putem face socoteala, că vânătoarea potârniciei e o îndeletnicire lucrativă. În Manitoba vânătoarea e limitată la două zile, 11 și 12 Octomvrie, cu numărul maximal de 20 paseri total. Sezonul de vânătoare care începe atât de târziu, ține seama nu numai de puii scoși întârziat, dar și de desvoltarea completă a generației tinere.

În afară de regiunile despre care am vorbit, există în Canada multe zone mai mici, în care a prins picior potârniciei. Așa d. e. la litoralul sudic al provinciei *British-Columbia*, lângă *Vancouver*, a reușit bine colonizarea. Partea de sud a acestei provincii, a primit însă și un val de potârniche, din Statele Unite. Canada răsăriteană deasemenea a executat unele colonizări reușite, și anume în *Insula Prinț-Eduard* și în *Noua-Scotie*.

Potârnicia nu și-a modificat modul de trai nici în noua sa patrie, în America de Nord. Disolvarea stolurilor, clocitul și scosul puilor se întâmplă în aceleași epoce, ca și în Europa. În mijlociu, cuiburile au câte 15 ouă. Numărul puilor crescuți la adolescență variază însă după diferitele regiuni. Cercetări precise au demonstrat d. e. că în statul *Michigan* pier 68% din cuiburi. Cauza principală o constituie operațiunile agricole care strică cuiburile, urmând, în ordinea importanței lor, celelalte cauze: dușmanii naturali, părăsirea cuiburilor, animalele de casă și ne-reușita clocirei.

În Statele Unite există tendința de a fi industrializată și exploatată bănește creșterea potârnicilor, așa după cum s'a făcut cu cea a fazanilor. Cele mai bune rezultate le-a arătat crescătoria statului, din *Corvallis* (*Oregon*), care a crescut mai mult de zece generații de potârniche complet imblânzite. S'a constatat însă, că cheltuelile de creștere a unei potârniche dela ou până la deplina ei desvoltare, sunt de patru ori mai mari decât cheltuelile pe care le reclamă creșterea unui fazan. Cel mai bun rezultat l-a obținut o crescătorie care a ajuns să aibă dela 43 perechi de potârniche 1425 ouă, și se spune că una dintre potârniche a produs într'un sezon 66 de ouă! Din cele 1425 de ouă au ieșit 759 de pui, dintre cari însă au putut fi crescuți până la desvoltarea deplină abea 503. A fost nevoie ca două persoane specializate să-și de-

pună toată munca, pentru a îngriji acești pui. Aceste împrejurări au putut arăta imaginea puțin îmbucurătoare a rentabilității unei asemenea crescătorii. S'a constatat, că potârnichele prinse din liber, sunt rele elemente de prăsilă în voliere, și că animalele de prăsilă trebuiesc recrutate din cele clocite și crescute în captivitate. În ferma din *Corvallis* păsările sunt lăsate să își aleagă însuși perechea. Dar se întâmplă că sunt alese perechile de om, cu rezultate multumitoare. Aplicarea inelării a dovedit că perechile nu sunt constante în fiecare an. Așadar susținerea zoologilor, că potârnichele leagă căsătorii pe viață, nu e tocmai precisă, cel puțin nu, în ceea ce privește potârnichele din captivitate. Singuraticile perechi sunt așezate în timpul clocitului în voliere cu o suprafață de cel puțin 16 metri pătrați fiecare. Clocirea ouălor și creșterea puilor e încredințată unor găini din specia *Bantam*. Acolo, unde se lasă pe seama perechei de potârniche sarcina clocitului, se obțin rezultate bune; desavantajul e însă, că puii crescuți de aceste perechi sunt cu mult mai sălbateci și mai greu de îngrijiți, decât puii de sub cloștele de găină domestică. Un asemenea material e bun când e vorba să fie eliberat în terenele de vânătoare, dar e nepotrivit pentru scopul prăsirii în crescătorii. În general puii de potârniche nu sunt sălbateci, și sunt cu mult mai ușor de manipulat decât cei de fazan. În ferma *Corvallis*, puii de potârniche sunt ținuti împreună cu găina-cloșcă în coțete mici, mobile, provăzute cu rețea de sârmă. Coțetele acestea sunt mutate foarte des pe pajiște proaspătă.

Trebue să mai spun un cuvânt referitor la ocrotirea potârniciei. Gospodăria cineașică a State-

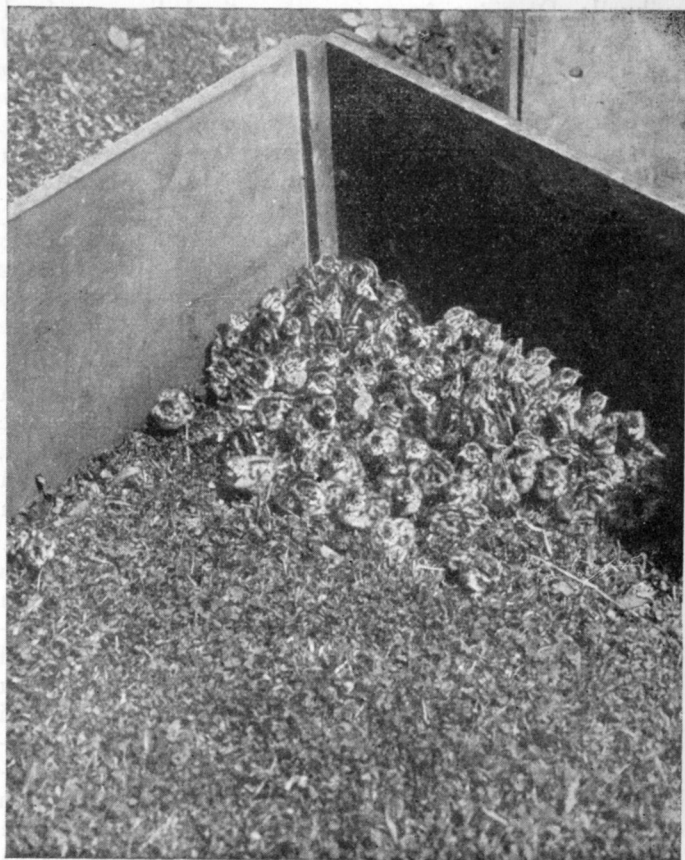

Fig. 9. — Pui de potârniche în crescătoria *Corvallis*, aparținătoare Statului.

lor Unite se caracterizează în timpul din urmă prin o activitate constructivă foarte accentuată. Nu mai rămâne lumea la fraze, ci pune mâna să creeze în realitate. După părerea mea, rezultatele bune de până acum se vor înmulți încă. De sine se înțelege, că nici acolo nu lipsesc greutățile, deoarece pe deoparte după sistemul american vânatul e proprietatea statului și nu e un accesoriu al proprietății funciare, pe de altă parte fermierul, potrivit normelor de drept în vigoare, poate opri pe oricine să-i calce proprietatea. Asemenea dificultăți sunt însă delăturate, și aceasta nu atât prin mâciuca legii, decât prin o operă de lămurire și de câștigare a acelor, care au ceva de a face cu vânatul. Fermierul american, în calitatea lui de depozitar al salbătăciunilor care trăiesc pe peticul lui de pământ, pare a înțelege că prin propășirea vânatului crește și valoarea terenului său, că prin mici ajustări de peisaj, ferma lui ia un aspect mai arătos, sporind chiar și în preț; că prin atari ameliorări nu se promovează numai înmulțirea vânatului, ci și a paserilor cântătoare, atât de prețioase colaboratoare ale lui în lupta contra insectelor dăunătoare. Cu un cuvânt: temelia este ideea desvoltării vânătoarei așa, încât aceea să meargă mână în mână cu interesele agriculturii și să nu ajungă nicidecum în conflict cu acelea. Propaganda în scopul armonizării activității agriculturii cu a vânătorului și a statului, care a fost inițiată și continuată intensiv, dă cele mai excelente rezultate. Sunt deja mulți fermieri constituiți în grupuri locale, care ameliorează sălașul vânatului și institue locuri de refugiu pentru el, nizuind să-i ușureze viața în vremea grea de iarnă. În multe locuri s'a modificat intrucâtva chiar și modul de cultură a solului, în scopul de a fi salvate de distrugere cuiburile. De sigur, în asemenea regiuni dispăre afișul „Trecerea oprită”, iar în schimb vânătorul trebuie să plătească proprietarului după cap de vânat ucis o mică sumă de bani, drept despăgubire pentru eforturile de ocrotire pe care le-a depus.

În esență aceasta este activitatea ocrotitoare în Statele Unite în ceea ce privește vânatul de câmp ari-

pat. Canada, care după cum am arătat a rămas un pas înapoi în metodele de cultură a pământului, poate încă să se lipsească de preocupările unei gospodării cinegetice intensive. Efectivele sale de vânat cu pene sunt încă deplin asigurate în urma împrejurărilor ecologice deosebit de favorabile. Dar nici aici nu e departe timpul când va trebui să intervină comunitatea.

E în afară de orice îndoială, că coloniile de potârniche din America de Nord își vor spori aria de răspândire, și că noi și noi colonii vor lua ființă. Acest fapt ocrotește indirect speciile autohtone de vânat aripat, deoarece vânătorii găsesc în potârniche — ca și în fazani — obiective interesante ale pasiunii lor. Într'adevăr s'a observat, că în urma acestor colonizări masive a cedat mult presiunea vânătoarească, care apăsa vânatul indigen, prin aceasta asigurându-i-se pentru viitorul îndepărtat o existență modestă, dar certă.

Pun în fața vânătorilor români împrejurările în care a prins rădăcini potârniche în America de Nord, fiindcă prin cele ce preced, cred, că se demonstrează potențialul biologic de adaptare al potârniche într'un mediu nou, pe deoparte, pe de altă parte se arată răspândirea ei, care s'a produs cu o celeritate deadreptul miraculoasă. Diagramele climatice nu fac decât să confirme și în acest caz legea *convergenței* în domeniul faunei.

În România, potârniche a devenit o pasăre rară și situația ei trebuie considerată drept foarte critică. Recolta noastră anuală, pe toată țara, a scăzut la 80.000 până maximum 100.000 de piese, socotind chiar și ce se impușcă ilegal; până când de exemplu în Boemia, Moravia și Slovacia, cifra recoltei anuale este de *două milioane și jumătate* de potârniche. Va trebui deci să punem problema aplicării temeinice și urgente a unor sisteme cu totul noi în reabilitarea și cultura acestui vânat. Cazul Americii ne servește cel puțin de o bună incurajare.

PRIMUL CERB

Iubite Nene Boer,

Vreau să-ți mulțumesc încă odată pentru marea plăcere ce mi-ai făcut, oferindu-mi o vânătoare de cerbi la Sovata. Ai făcut-o, desigur, din curtoazie și nu bănuiai surpriza ce avea să urmeze, înapoiindu-mă eu cu un trofeu, care îmi va rămâne pentru totdeauna de cel mai mare preț.

Am plecat cu gândul și cu voința hotărâtă să nu mă întorc fără de cerb. Firește, atunci nu-mi dam seama cât de greu este să apropii și să dobori un vânat atât de nobil și de voinic. N'a fost deci ușor să-mi realizez dorința. Eram la prima mea vânătoare. Nu știam ce sunt acele marșuri lungi și obositoare și nici ce însemnează să stai ceasuri întregi nemișcat, tresărind la cel mai ușor foșnet și auzind în zori de zi cerbii boncănind, răspunzându-și unii altora, din vale în vale. Și ce greu este să-i bănuiești în apropiere, fără să-i poți vedea! Dar nu știam nici ce însemnează să fii răsplătit de toate greutățile în clipa în care pe neașteptate vezi ivindu-se în fața ta perechea de coarne

majestuos purtate. Acum, când am trecut prin toate acestea, nu doresc decât să-mi fie dat să mai încerc și altă dată acele clipe de încordare, de pasiune, de mulțumire sufletească, în mijlocul naturii.

Ca o introducere la vânătoarea mea, încă în seara sosirii, grație terenului favorabil, am putut privi cu binocolul, dela distanță, cum bărbatul meu urmărea și încerca să apropie un cerb, până în clipa când, la prima detunătură a armei l-am văzut prăbușindu-se.

A doua zi, disdedimineată, însoțită de iscusitul paznic Croitoru, am pornit pe Valea Trocuței în sus. Ajunși în teren, era încă întuneric. Ne-am îndreptat prin pădure, către un loc de pândă, de unde puteai auzi și vedea ce se întâmplă până la bune depărtări. După un mers destul de lung și de greu, iată-ne ajunși și instalați la „Stand”. Vremea trecea încet. Se lăsase o ceață deasă, de nu se mai vedea aproape nimic, și era frig și urât. „Norocul nostru”, îmi spunea paznicul, „căci așa cel puțin cerbii vor boncâni până târziu fără să ne vadă”. Eu mă întrebam însă, ce fel de noroc o fi acela să auzi la cincizeci de pași foșnind

tufișul, trosnind vreascuri rupte și boncănind cerbii aproape în ureche, și să nu vezi la cinci pași! Nu am spus însă nimic, și bine am făcut; m'am convins mai târziu că paznicul avea dreptate.

Boncănitul se întetea din ce în ce. Cerbul de sub noi se îndepărta încetul cu încetul. Il auzeam, pierzându-i-se glasul în pădure. În schimb pe dealul din față era un adevărat concert de chemări și răspunsuri. Coborînd din „Stand” după mai bine de două ceasuri de pândă, cam la cincizeci de pași, am trecut cu jale peste locul cu pământul scormonit de cerbul pe care nu-l văzusem din cauza ceții. Aveam totuși impresia că trebuia să fie al meu.

Către ora nouă coborîm în drum, cu intenția să mergem la casă, urmând să-mi încerc norocul pe seară. Croitoru însă, mă îndemna să urcăm dealul din față, și mergând la vale tot pe creastă, să coborîm la casă în felul acesta. Eram neîncrezătoare că am mai putea găsi ceva. Se făcuse târziu, ceața se mai risipise și cu toate acestea vremea era tot mohorîtă, cu burniță. Poate acesta a fost norocul nostru. Urcând dealul unui pârâu, fiind și între două dealuri, nu mai auzeam deloc răcnitul cerbilor. Paznicul însă, cu urechea lui expertă, din când în când imi spunea: „Il auziți?” „Este tot acela. Trebuie însă că e unul mai tânăr, că prea mult boncăne”. Urcam mereu, și iar urcam, fără să dăm de nimic. După vre-un ceas și jumătate de multă osteneală, deodată paznicul imi face semn să mă opresc. Cărarea cotea brusc, iar după cotitură se deschidea o vale între două dealuri, de unde se auzeau boncănături foarte apropiate. Incepurăm să chibzuim fiecare pas ce îl făceam. Ne simțeam observați de jur împrejur. Era o căldare în care se retrăseseră la odihnă cerbii și ciutele. Deodată în iarbă, cam la 200 de metri, văd coarnele mult așteptate. Cerbul dormea. Să-l lăsăm. Are zece ramuri, dar slabe. Sunt foarte impresionată și nu vreau să-l scap din binoclu. Dar văd oare bine? Dincolo, altul sta nemișcat în picioare, iar drept în fața noastră, cel care boncănise de azi dimineață. Nu-mi venea să cred: trei cerbi deodată; pot să-l aleg pe care-l vreau. Se pare că ultimul este cel mai frumos. Il privesc atentă. Nu este prea mare: 10 impar, dar foarte ademenitor pentru aspirațiile mele. Paznicul stă pe gânduri. Mă sfătuește să nu trag, să ne întorcem deseară, cerbul din ceață fiind desigur mai puternic. Pentru mine însă, tentația este prea mare. Să mă văd înconjurată de atâția cerbi, și la urmă să rămân fără niciunul, aceasta nu o puteam înțelege. Ne căutăm un loc bun și așteptăm. Așteptarea a fost lungă, dar minunată. Nu l-am scăpat o clipă din binoclu, îl vedeam lăsându-și coarnele pe spate și răgind de suna valea de boncăniturile lui.

Imi reazim arma, îl urmăresc prin lunetă să-l prind un moment într-o poziție bună. Era greu, căci avea în jurul lui ciute ce-i stăteau mereu în față, sau în spate. De frig, imi amorțiseră și înțepeniseră mâinile pe armă. Totuși, îl putui ochi. Sunt calmă, fără cea mai mică emoție. Trag „schneller-”ul. În clipa când să pun degetul pe trăgaci, inima începe să-mi bată cu putere, dar nu-i las timp (căci altfel cred că mă alegeam fără cerb) și descarc. A urmat un moment de liniște, fără să spunem niciunul vre-un cuvânt. „Este rănit. Am văzut, că a zvârlit din picioarele dinapoi”, întrerupse tăcerea paznicul. Nu-mi venea să cred: să-l fi împușcat, și dela așa distanță? Poate mă înșel.

Primul cerb.

Văd însă că cerbul pornește încet în jos, cu capul plecat. Abia se mișcă; se oprește și pleacă și mai mult capul. Croitoru imi spune să nu-l lăsăm să se chinue și-mi dă arma să mai trag odată. I-o dau înapoi. Nu puteam trage, tremurându-mi mâinile și fiind prea emoționată. Il rog pe paznic să-i dea dânsul lovitura de grație. În clipa următoare cerbul cade. Ne apropiem de el: zăcea mort; ambele lovituri l-au lovit în spată. Sunt adânc impresionată, și fericită. Primesc cu fală crenguța de brad pe pălăria paznicului. Este simbolul primului meu trofeu.

Nu știu ce vor fi simțit alții la primul lor cerb, dar pentru mine va rămânea una din cele mai frumoase amintiri, pe care am să ți-o mulțumesc D-tale, Nene Boer, Singurul meu regret este că nu ai fost și D-ta cu noi. Sper însă, că la o viitoare vânătoare să fim împreună!

Pica Maior-Lapedatu

— Cum poți D-ta, Dle fabricant, să vinzi conservele de prepeliță, atât de ieftin?... Un sfert de kg. cu 50 lei!

— Să-ți spun drept, nu e numai prepeliță. Mai pun și o leacă de carne de cal.

— Multă?

— De unde. Câte 50%... Adecă: Tot o prepeliță și un cal, tot o prepeliță și un cal...

Regele Carol XII al Suediei avea un câine favorit, cu numele Pomp. Când a murit acest câine, în străinătate, a fost adus în Suedia de o escortă de onoare de 80 de oameni. Deci Pomp — cu pompă.

ZILE CARI NU SE UITĂ

de: MAX HINSCHÉ*)

Vânătoarea la fiarele mari, și în special vânătoarea acestora prin apropiat, este de mult considerată a fi coroana tuturor vânătoarelor. Această apreciere își are temeiul just nunumai în împrejurarea, că vânătorul are în fața lui ca obiectiv un animal mare, adeseori gata să se apere, ci mai ales în faptul, că deobicei asemenea vânătoare se face între împrejurări dificile, reclamând dela om îndemânare, rezistență și nu arareori curaj. Mai ales se potrivește aceasta când e vorba de înfruntarea greutăților din terenele virgine, cu totul sălbatece, lipsite cu desăvârșire de multe facilități, pe care și le-a creat omul în locurile cucerite de el.

Dacă e vorba să facem apoi o categorisire și între diferitele soiuri de vânătoare la animalele mari, cred, că în fruntea tuturor va trebui să așezăm vânătoarea în munții înalți. Cei cărora le-a fost dat să urmărească sălbătăciuni mari în asemenea locuri, îmi vor da deîndată dreptate.

În sfârșit, — dacă Zeița ți-a fost deosebit de favorabilă, și ți-a îngăduit să vănezi în regiunile munților celor înalți din Nordul Continentului American, acolo pe unde înaintea ta „Față-palidă” încă nu și-a purtat arma modernă cu bătaie lungă, trimițătoare de gloanțe ucigașe din pisc în pisc, — și ți-a fost dat să dobori piese alese din acel rai pe pământ, — cred, că ai o datorie. E datoria să povestești tovarășilor tăi de vânătoare barem crâmpene din minunatele peripeții vânătoarești ale unei asemenea expediții.

Era în a doua jumătate a lunii Octomvrie 1934. Așteptam de mulțor și cu răbdare tot mai puțină, să înghețe râul Kaskawulsh (Alaska), ca să pot înainta peste el spre locurile dorite. Înghețul întârziea însă, și răbdarea mea ajunse la capătul ei. Într-o dimineață mi-am luat în spate arma și calabalăcul, mi-am fluerat câinele, pe vrednicul Dyck, și am pornit-o. Am ajuns curând la primul braț al râului peste care trebuia să trec. Dyck mă privi neîncrezător, când văzu că-mi desfac mocasinii, iar ochii lui cuminiți îmi grăiau lămurit: „Stăpâne, — mi-se pare, că ai înebunit!” Mi-am răstrânit pantalonii cât am putut de sus, am luat din spatele câinelui desagii, pe care îi purta el și i-am încărcat și pe aceștia în tărnița de pe spatele meu, mi-am luat încălțăminte subsoară și am intrat în torul de munte, cu apă scăzută în acel anotimp.

Doamne — Dumnezeu! cât era de rece apa aceea! Îmi trecea de genunchi. Pe albia de stâncă a râului se formaseră cristali de ghiață, fini și ascuțiți ca niște ace de oțel. Unde călcam, mi se înfingeau în pielea picioarelor. Curentul aducea mici sloiuri de ghiață, care mi se loveau în pulpele picioarelor. Ce noroc am — mă gândii — că Natura m'a înzestrat cu niște picioare subțiri, ca fusele; altfel blăstămatele de sloiuri ar fi avut suptăfață mai mare pentru a o tăia cu cantele lor aspre! Când am

ajuns cu bine pe malul de dincolo, și am călcat pe piatra înghețată a țărului, nu-mi mai simțeam picioarele. Dyck se învătea în sus și în jos pe malul celalalt, schelălăind plângător. Nu s'a îndurat să sară în apă, decât când eu ajunsesem la al doilea braț al râului, la o distanță de vre-o 50 metrii, și când cumpeni, că e aproape primejdia să mă piardă.

Dacă cu ocaziunea trecerii mele prin primul braț mi s'a părut, că apa e groaznic de rece, acum, că am intrat a două oară în apă, am avut curioasă senzație, că într-o apă caldă. Ce simțământ plăcut pentru picioarele mele, care începuseră să simtă de nou! Adeca: aierul tăios și pământul înghețat de afară erau și mai reci, cu mult mai reci, decât apa. Prin contrast, apa în fundul căreia licăreau cristali de ghiață... mi se părea caldă. Relativitatea, în toate!

Acest al doilea braț al râului era mai lat decât primul. L-am trecut; apoi am traversat în pas dântuitor un banc de nisip și de pietriș de vre-o 100 metri, până la al treilea braț — și Slavă Domnului, cel din urmă! — Când l-am traversat și pe acesta mă găseam departe în mijlocul dunelor de nisip, în care înghețul pătrunsese până la o adâncime de o jumătate de metru.

Nu-mi mai simțeam picioarele. Parcă erau catilge. Nu a adus viață în ele nici fricțiunea aspră și îndelungată pe care le-am administrat-o cu ajutorul păturei de lână. Mi-a fost cu neputință să-mi trag ciorapii pe picioarele înțepenite. Mi le-am înfășurat în niște cărpe, am tras mocasinii*) și pe deasupra galoși de gumă.

Pădurea mare începea la o depărtare de vre-un km. Pornirăm într'acolo.

Am găsit loc de popas. În curând flăcări un foc strajnic, și mă nizuam la para lui să readuc viață în bietele mele picioare. Alături se așeză și năcăjitul meu tovarăș patruped, care avea tot atâtea nevoe de bineface-rile focului. Câinele acesta se pricepea de minune cum să se învârtască și sucească în preajma focului, așa, încât pe rând să îi ajungă fiecare parte a trupului în apropierea izvorului de căldură, și să-i soarbă de pretutindenea crusta de ghiață, care îl cuprinsese ca într-o carapace. Părăia ghiața de pe el, de câteori se mișca. Bietul stengar! Dar nu era pentru prima dată când a pățit așa ceva, și îndură și această încercare cu o stoică liniște.

Stând așa lângă foc, îmi veniră în minte fel de fel de lucruri. Mă duceau gândurile înapoi spre copilăria mea, spre anii fragedei tinerețe. Acolo găseam pe biata mama mea, care se străduia din toate puterile să mă facă să înțeleg, că dacă într-o cu picioarele prin apa înghețată urmarea e negreșit o boală grea, la capetul căreia stă moartea. Când, nesocotind aceste sfaturi cuminți, eram

prins că mă lăcomeam la asemenea fructe oprite, pedeapsa venea mai promptă decât boala, în forma unei zdrene pârului. (Si asta nu venea nici când dela Tata!) Eu am rămas pe lângă convingerea, că din pricina unui asemenea fleac de baie înghețată nu te îmbolnăvești, — iar, că nu e cauză de moarte, o dovedește împrejurarea, că sunt viu și scriu aceste rânduri...

După două ore eram de nou cei vechi, atât eu, cât și Dyck. Am pornit să urcăm cursul unui râu, fără nume. Târziu după masă am dat de un loc,

*) Max Hinsche, după ce a apărut la I. Neumann, Neudamm puternicul său volum „Kanada wirklich erlebt” s'a ridicat deodată în șirul celor mai cunoscuți vânători profesioniști, care au cutreerat Canada. Povestirea pe care o dăm a scris-o pentru „Carpații” încă în anul 1937, pe când era paznic de vânătoare în Munții Sebeșului. De atunci s'a întors de nou în pustietățile Nordului American. Am mai publicat de acest autor încă o bucată inedită în numărul nostru 1/1937, și... mai avem în rezervă una.

Un bătrân țap de zăpadă.

(Foto: M. Hinsche).

*) Un fel de opinci ușoare, obișnuite de veacuri la Indieni din America de Nord.

unde râul — cu mai multe brațe și acesta — se unea într-o singură alvie. După oarecare căutare, am găsit un punct, unde deși apa curgea năvalnic în șuvoi repede, nu era prea adâncă, — deci puteam să încercăm trecerea.

Nu-mi făcea nici o plăcere să mai intru încăodată în apa de ghiață. Dar nu aveam altă alegere: terenul în care voiam să vânez se întindea dincolo, și îi vedeam adevărate piscuri, care se ridicau de parcă țineau în umeri cerul. Mă desbrăcai deci până la cămașă, o luai înainte fără de șovăire, cu pachetul meu și al câinelui ridicate în cap. Râul ducea vijelios sloi de ghiață. Cu ajutorul unei prăjine dibuiam calea sprijinindu-mă ca să nu fiu doborât de curentul viu. Plecai mai dela deal, alegându-mi un loc de ieșire pe malul celalalt, hăt mai la vale. Învătasem dela animalele sălbatice pe care le-am văzut trecând curenții puternici, cum trebuie făcută această performanță — și în unele lucruri animalele sunt dascăli neasemănat mai buni decât filosofi și tehnicienii omenești... De nenumărate ori era să mă iese de pe picioare, când câte un val în care ajungeam, când câte un sloi pe care nu-l puteam feri. După ce apa de ghiață mă înmoia până din sus de locul unde bunul Dumnezeu a hotărât să se lipească picioarele de trup, m'am ferit să mă îmbrac — să-mi mai ud și hainele? —, ci așa cum eram am alergat într'un răsuflet până la marginea pădurei din apropiere. Și acum îmi aduc aminte, cum sunau plescând tălpile mele pe nisipul înghețat — tun! În câteva minute ardea focul. Câinele meu rămase și de data aceasta dincolo, făcând impresia unui profesor adâncit în deslegarea unei probleme de care atârna fericirea omeniei. Când văzu însă, că dincoace arde focul, și că eu mă usuc la căldura lui fericitoare, cu o hotărâre eroică a sărit în toront, dispărând pentru o clipă sub apa zoioasă. De îndată ce atinse țărâmul, veni la foc în goană, își scutură blana stropind în jur, și îmi spuse prin semnele lui: „Ce zici? Brav câine ai“!

În dimineața următoare părăsirăm „Hotelul la Trei Stele“ și un marș aspru de șase ceasuri ne duse atât de departe, încât ne găseam trecuți prin poarta Impărăției Munților. Am urcat pe locuri prăpăstioase încă un ceas, — apoi am ajuns la liziera superioară a pădurii. Am găsit un loc bun de tăbărit, lângă pădure, ferit de vânturi, în față cu imensa panoramă.

Mă bucuram și eu, că am ajuns aici. Dar se bucura — pe semne — și mai mult bietul Dvck. În cursul ultimei traversări prin râul vijelios a primit nenumărate izbituri, care în stâncile dela fund, care dela sloiuri, și avea câteva răni dintre care una urâtă, de o schioapă. Îi trebuiau câteva zile de zăcăreală, ca să se vindece. Și el o știa aceasta.

Înainte de a se coborî întunerecul am aranjat tabăra. Nu era lucru greu acesta. Dumnezeu ne-a pus la îndemână materialul de construcție: Peretii îi formau tufele de brazi piperniciți și deși care se întindeau în stâncărie, iar cerul nordic, plin de stele forma un acoperiș, care se potrivea de minune cu stilul clădirii...

Des de dimineață ne trezi urlatul unei haite de lupi. Pe semne vânase fără de rezultat, și își stămpăra foamea urlând. Din o scorburi tipa o bufniță. — după glasul somnoros și multumit pe semne își prinsese prada. De grabă am înghițit două bucăți, i-am dat lui Dvck rația lui, și lăsându-l pe acesta să păzească tabăra, pornii la deal.

De îndată ajunsei în zăpadă, care se îngroșa cum înaintam. După un urcuș de două ceasuri aveam înaintea mea lumea feerică a munților înalți. Înspre Nord și Nord-Vest se întindeau enormele masse de ghiață ale ghecerului Malaspine. Ghețarul acesta, cu întinderea lui enormă de 540.000 km. \square e cel mai mare din toată lumea. Jur împrejurul meu un labirint de piscuri înalte de 6000, unele de 7000 metri, înălțându-se în sistemul de munți St. Elias, care se întinde în parte peste regiunea Yukonului și peste Alaska.

Singura sălbătăciune ungulată pentru vânătoreala căreia mă urcai aici, și care se găsește în aceste stâncării întinse, este Capra-de-zăpadă (*Oreamnos americanus* Ord). Dintre vânătorii europeni, care au cercetat continentul nordic american, numai puțini sunt care au vânat această sălbătăciune atât de interesantă. Motivul e unul plausibil. Sunt puțini cei ce sunt gata să înfrunte oboselile supraomenești și primejdiiile multe și grele, fără de care nu e cu putință să apropii și să împuști acest animal.

Sedeam pe un colț de stâncă proeminent, și priveam dus frumusețile din fața mea. Din vreme în vreme duceam la ochi binoclul și cercetam amănunțit câte o porțiune.

Țapul care, rănit, voia să mă atace.

Nu am descoperit nici o vietate. În drum spre acest loc am găsit nenumărate urme de capre, mai vechi unele, altele noi de tot. Mă întrebam unde se vor fi tras, de nu pot descoperi nici una.

Dar aveam oare eu grabă? De ce trebuia să împuşc în prima zi? Timpul nu însemna pentru mine aproape nimic. Stăteam în aceste locuri o săptămână, stăteam două? Doar iarna care se apropia de mă făcea să mă gândesc, că va trebui să mă cobor odată de pe aici.

Mă adâncii și mai mult în priveliștea încântătoare și majestuoasă. Întreagă fașia de teren, care se întindea de aici până la coasta Oceanului Pacific — departe de aici la vre-o 100 km. — forma o singură masă de ghiață, care juca în contraste de culori superbe, vineții, verzui. Din această întindere se adânceau crepături violete, și se ridicau până în cer munți ascuțiți, conici, ca niște uriașe căpățini de zahăr. Umbrele acestor piscuri se aruncau departe și violete peste întinderile de ghiață ale ghecerului. În spre Apus se înșira lanț de munți, unul lângă celalalt, ca fantastică salbă de mărgele. Deasupra un cer neverosimil de albastru, în care roteau câteva acvile. În apropiere și în depărtare pereți de stâncă — atât se vedea din pământul cuprins de zăpadă și de ghiață. În răstimpuri cădea — săgeată — câte o acvilă: ochise vre-o marmotă, sau vre-un iepure fluerător (*Princeps ochotoma*), care trăiesc răsleți pe aici.

Se stârni un vântuleț pătrunzător, care mă trezi din reveriile mele și mă îndemnă să îmi continui drumul la deal. Când îmi arunc din întâmplare ochii în susul meu, observ două capre care traversau o prăpastie la vre-o 600 metri de mine, ținând o dungă ascuțită ca muchea cuțitului. Păreau niște acrobați, care aleargă pe o funie. Îmi dădui seama îndată, că mi-ar fi fost cu neputință să le urmăresc pe locul pe unde treceau ele. Resemnat, mă așezai de nou pe blocul de piatră unde stătusem înainte. Înainte însă de a mi se termina țigara pe care am aprins-o deodată văd în peretele de stâncă din fața mea o capră. O cercetez cu binoclul și recunosc, că e un ied de un an. Iedul stătea într'un loc, unde socoteam să nu se mai rostogolească după împușcătură, și unde să-l pot lua. Degetul mi s'a încovoiat fără de mult chef, glonțul porni și în aceeași clipă se prăbuși iedul. Nu rămase însă unde socoteam eu, oprit de o treaptă de stâncă, ci sări peste aceasta în rostogolirea lui și se prăvăli cu zgomot în adâncul prăpastiei. Am auzit cum a bufnit în patul gros al zăpezii din fund. Împinsei cu grije un nou cartuș în camera drillin-

gului, și când îmi ridicai privirea, iată!, dincolo ceva mai sus de locul unde stătu-se iedul, se ivește capra bătrână. Așa era de frumoasă această arătare, încât, cât pe aici să uit, că venisem să împușc, nu să admir. Părul alb imaculat atârna până spre pământ, mișcând ușor în boare. Ochii mari, din capul plecat — ținută caracteristică a acestor animale — mă priveau mirați. De sigur, că eram primul om pe care l-a văzut vre-odată acest solitar al întinderilor înghețate. Capra stătea frumos, cu spata către mine, astfel nu era mare artă să îi pui glonțul bine, la aceeași distanță de 150 metri. După împușcătură se prăbuși, rostogolindu-se până la locul unde căzu iedul în prăpastie, și luă exact aceeași cale.

Mărturisesc, că mă socoteam un fel de ucigaș. A trebuit însă să fac ce am făcut. Eram colecționar, aveam mandate de îndeplinit, trebuia să satisfac cererile, pe care mi le făceau clienții mei. Muzeul zoologic din Dresda îmi ceru să-i procur și să îi naturalizez o familie de capre de zăpadă. Iată aveam mama și iedul, — mai lipsea însă tatul...

Pe ocolite și cu apropiata primejdie de a-mi frânge gâtul, m'am putut cobori până în fundul prăpastiei, unde găsii caprele. Zăceau una lângă cealaltă. Le-am luat pieile, apoi capetele cu craniile cu tot, și le-am fixat pe aceste bine de lemnul tarniței din spatele meu. Carnea am aruncat-o peste o treaptă, mai la vale, de unde apoi am luat-o a doua zi.

Am ieșit cu mare greutate din fundul de prăpastie. Cu povara în spate nu puteam urca. Am legat toată povara de capătul unei funii, pe care o aveam la mine, am tras-o rând pe rând peste pereții pe care i-am escaladat, ținându-mă în vârful degetelor și a picioarelor. De câteva ori scăpătai, și simții apropierea nemiilocită a morții. Târziu după amiază am ajuns la tabără aducând prima mea pradă din aceste locuri.

Proxima zi de vânătoare era să o plătesc cu prețioasa mea viață de vânător. Am împușcat doi țapi tari. Am legat de tarniță pielea întreagă a unui, cu cap cu tot, iar din celalalt capul și pielea gâtului. Pornii la vale, spre tabără, pe calea ce mi se păru mai scurtă. Dintr'odată văd, că înaintea mea coboară perete de stâncă aproape perpendicular. Cum să trec eu pe aici? Caut din ochi, și descopăr o treaptă îngustă care părea că coboară curmeziș, lipindu-se de perete. După urmele pe care le descoperii, această treaptă era o trecătoare, prin care coborau caprele la baza stâncii, adică la vre-o 30 metri de locul unde mă găseam. Mi-am închipuit, că pe locul unde își întipăresc cu atâta îmbelșugare urmele lor, isteții locuitori ai stâncărilor, îmi voi putea lăsa și eu urma pașilor mei. Ori-cât de temerari ar fi aceștia. Mă ademenea și împrejurarea, că la poalele peretelui de stâncă vedeam spre dreapta un teren relativ plan și încheiat, pe unde mi se părea că voi putea înainta ușor spre adăpostul meu, ocolind un grohotiș precipitat și adânc. Riscam, și pașii pe balconul de stâncă. Nu ajunsei însă departe. Treapta se făcu tot mai îngustă, și în curând mă aflai la sfârșitul acestei partide alpiniste. Peretele de stâncă de deasupra se apleca într'un loc așa de adânc peste treapta mea, încât nu mă puteam ține decât aplecat adânc. Subt mine peretele mai era de vre-o opt metri cu totul perpendicular, apoi se continua un grohotiș foarte abrupt amintit. Cine dintre cititorii mei cunoaște sentimentul care te cuprinde, când înaintând anevoios în înălțimi amețitoare, deodată se curmă potecul care îți era toată nădejdea? Cine cunoaște

Un coperiș deasupra capului.

(Foto: M. Hinsche).

bizarul sentiment, care îți tremură atunci în tot trupul? Dar omul nu se gândește la moarte, — și e bine că e asta rânduiala lucrurilor. Doar, câtă vreme cel amenințat de extrema primejdie mai are nădejde, mai are voință răzămată pe nădejde, mântuirea mai este adesea cu putință. Adesea. Dar nu totdeauna!...

Nu aveam ce să fac, — trebuia să mă întorc. Mă învărtii, încet, încet, în acea poziție aplecată, la care mă silea piatra dedeasupra, și... îmi fug picioarele de subt mine... alunec, bufnindu-mă de câteva ori în zăpadă cad la vale... în jurul meu nor de zăpadă colbuită, și

zbor în mijlocul lui spre adânc, spre necunoscut...

...Se limpezește mintea din starea de semiconștiință în care am ajuns. În jurul meu numai e nor de zăpadă. E liniște. Stai! Inctinel dau să mă ridic de jos. În mână stângă aveam — neîncărat — drillingul, în spate tarnița. Mi-am lăpădat bagajul, și mi-am pipăit mădularele. Oare care e rupt? Rând pe rând constat, că toate erau la locul lor. Capul îmi vâia, dar era încă al meu, și întreg. Deodată simt, că acolo unde croitorul a unit cei doi craci ai pantalonilor mă tăia frigul. Am pus mâna într'acolo. Pantaloni, izmene, cămasă, toate spintecate, iar pe mână sânge. Sfinte Hubertus! În clipa aceea eram întors cu spatele spre răsărit, unde răsărea în prim pătrar Luna. Ce rușine să mă vadă așa! O ființă feminină! M'am întors de grabă cu fața către ea... Haina de pe brațul stâng îmi era și ea sfâșiată, iar pielea plină de răni, care sângereau îmbelșugat.

Cu toate acestea mă felicitam în gândul meu și mă socoteam un om foarte norocos. Doar căzusem perpendicular opt metri, apoi mă rostogolisem pe șurălău la vale aproape un kilometru. — fără să mi se întâmple ceva într'adevăr serios. Prea ușor îmi puteam pierde viața în acest accident, sau — ce era și mai grozav — puteam să îmi rup vre-un picior. și să mor o moarte grozavă, în fundul prăpastiei, zile dearându-l. Si aici trebuie să dau un sfat celor ce nu au experiența munților înalți. Dacă se întâmplă să îți pierzi sriiunul, și începi să aluneci pe pante abruptă la vale, străduiește-te să te ții pe spate, lipit de stâncă. Fiindcă, dacă începi odată să te rostogolești ți-ai pierdut orice putere de rezistență, și pe deasupra, când zăpada e colboasă, omul ce se rostogolește, pornește de cele mai multe ori lăvină — mai mare sau mai mică. — Or lăvina te încătușează și ești fără nici o scăpare pierdut.

Calea până la tabăra noastră nu era lungă, și am făcut-o în scurt timp. După ce mi-am stămpărat foamea cu o halcă de carne de capră. — după ce mi-am notolit setea cu o ceașcă de ceai și apoi mi-am fumât obicinuita țigară — „pentru liniștirea nervilor“ — m'am desbrăcat și m'am așezat în dozoarea focului. De data aceasta am regretat, că nu aveam anatomia unei paseri, care își poate întoarce capul înapoi, putând să își privească... spatele. Dar și cu mâinile am putut constata, că din această aventură m'am ales cu câteva tăieturi adânci, care sângerau încă abundent. Pusei în țigara sau de capră, îl topii, și mă unsei bine cu el. Bună doftorie!...

În vârful unui brad din apropiere stătea o Cucuvea bārboasă (Scotiaptex lapponica Retz.), care mă privea de sus țință, și moțăia din cap, în felul cum fac toate cucuvele. Tovarășul meu patruped mă privea și el, întorcându-și capul piezis, când în dreapta, când în stânga. Pe semne, ca să mă vadă mai bine. În ciuda durerilor și a pagubei, zâmbii, — fiindcă îmi veni în minte, cum ar putea râde acum un spectator, care s'ar fi desfătat în prive-

liștea comică: în sălbătăciunea cea mai aridă, un om cu... spatele sfărmat, și-l lecueste la lumina focului, căzându-se să ajungă la rane, și în vremea asta învărtindu-se în loc, ca câinele, care își vânează vârful cozii... E mare păcat, că nu se pot eterniza în plăci fotografice toate clipele bune și rele din viața vânătorului!

Zilele de vânătoare, care au urmat, numai plăcute nu le pot numi. Rănilile mă dureau amar, — mai ales dacă urcând grăbit ajungeam să transpir. Norocul meu a fost, că aveam la mine schimburi de rezervă, și chiar și o pereche de pantaloni. Fără de aceste aș fi fost pierdut. Așa de sfârticate îmi erau celelalte haine, încât oricât de mare artist în a peteci aș fi, mi-ar fi fost peste putință să acopăr enormele „defecte de continuitate”. Și mă mândresc, că viața din pustiiuri m'au făcut un mare artist — petecitor. Nu te vede nimeni cu hainele petec peste petec, și nici nu ai pretenții de eleganță...

Dacă mi-aș pune în gând să povestesc întâmplările din toate zilele de vânătoare, pe care le-am petrecut în aceste munți gigantici, aș ajunge prea departe cu scrisul meu. Mai vreau să povestesc aici însă încă o întâmplare pe care o socotesc vrednică între toate.

Într-o dimineață am rănit de moarte un țap puternic la o distanță foarte mare. În momentul împușcării țapul stătea pe un tanc ieșit deasupra prăpastiei, și la focul armei a dispărut, ca înghițit de pământ. Am putut însă constata din semnul care l-a făcut, că era împușcat prin burtă. Ca să mă pot apropia de țap a trebuit să mă catăr pe o treaptă ce ducea pe un perete de stâncă la deal și astfel să ajung deasupra țapului. În cursul acestei ascenziuni am ajuns de câteva ori în situații extrem de primejdioase: era însă singura cale pentru a ajunge să pot da eventual și lovitură de grație. Când am ajuns la înălțimea pe care o socoteam îndestulătoare, mi se și terminase cărarea, înfundată într-o stâncă ascuțită. Am privit spre locul unde dispăruse țapul. Nici urmă de el. Ce să fi făcut, decât să mă asez pe colțul de stâncă, să privesc. Să aștept să se întâmple ceva. Aici, la înălțime de vreo 4000 metri, vântul sufla rece ca gheața. În dreapta, în stânga mea, pe peretii învecinați stăteau mai multe capre, care mă priveau atente. Nu arătau nici o teamă, ci multă curiozitate: de sigur vedeau pentru prima dată o asemenea făptură ciudată, și își spărgeau capetele unde să așeze acest „animal lung”. Deasupra mea se întindea un cer albastru nespun de frumos, spre care se înălțau dornice să îl sărute, vârfulurile munților de gheață. În regiunile de mai jos de mine se adunau armate de nour, și bănuiam, că în curând se va deslănțui în acele regiuni un viscol de zăpadă. — lucru, ce s'a adevărit, fiindcă atunci când am coborât în vale am dat peste un strat bun de zăpadă nouă. Am găsit în sfârșit o ieșire din acest labirint de creste tăioase, și trecui înainte, înaintând la deal, dealungul unei culmi ascuțite ca o lamă. De amândouă părțile abis amețitor. Așa am înaintat vreo cincizeci de metri dealungul acestei coame, când fără de veste văzui țapul rănit, stând în fața mea, pe o piatră îngustă, abea la patruzeci de metri. Rănitul m'a observat de mai înainte, și mă aștepta cu capul coborât la pământ, gata de a ataca. În întreaga viața mea de vânător nu mi-a fost dat să am înaintea mea o icoană atât de impresionantă, ca statuia dărză a acestui animal rănit, hotărât să se apere. În fața mea vedeam dărz regele înălțimilor, cu trupul de 150 kg. încordat în ultima hotărâre. Piatra pe care stătea nu avea mai mult de un metru pătrat. Vântul răscolea părul țapului, lung și alb ca zăpada, — în ochi cu nespună furie mă aștepta, ca în clipa ce i se va pare potrivită, să se arunce asupra mea. Da! Caprele de zăpadă, dacă sunt la strâmtoare, și nu văd altă scăpare, atacă nebuște. De îndată mi-am putut da seama, ce s'ar alege de mine, dacă acest țap infuriat (pe bună dreptate!), s'ar fi năpustit în mine, fără să fiu în stare să îl opresc în saltul lui prin un glonț sigur. M'as și prăbușit în abis, fără nici o îndoială. Așa cum stătea nu-i puteam aplica împușcătura de grație, deoarece la spatele lui se adăncea prăpastia prin care am venit eu aici, și în care s'ar fi răsturnat, fără să îl mai pot scoate.

Cu caznă m'am tras mai în spre stânga, și spre marea mea bucurie am observat, că dacă îl lovesc de partea aceasta, verosimil nu se va prăbuși în abis. M'am apropiat până la 25 de metri. Țapul mă privea furios. Ridica nervos când piciorul drept, dinainte, când pe cel stâng, evidente semne că se pregătea de atac. Din gură îi atârna

limba, și își aduse capul jos, chiar la pământ. Nu voiam să îl lovesc cu glonț la distanța aceasta mică, ci am preferit să trag cu alicie în gât, pușcătură care îi dă o moarte instantanee. Cu glonț nu eram sigur, — oricât de bine ar zace el —, că nu va avea țapul putere să facă două-trei sărituri, și în cazul acesta era prea verosimil, că totuși va cade în adâncime.

Bietul țap nu a mai auzit detunătura puștei mele. Se răsturnă fără nici un zgomot, și rămase mort pe loc.

Așa, cu capul plecat, așteptându-mă pe mine, dușmanul lui, — așa am naturalizat acest trofeu. De câte ori îmi cad ochii asupra lui, pe peretele camerei mele de vânător, îmi aduce aminte de acea zi ghețoasă, petrecută colo sus, deasupra nourilor.

I-am tras pielea de pe gât și de pe cap, i-am tăiat craniul, și am început coborârea, — mult mai primejdioasă decât urcușul. Când după două ceasuri apărui pe cer palida stea a serii și îndată se coborî în jur noaptea nordică luminoasă, mă găseam încă în regiuni accidentate, dar trecusem de locurile primejdioase.

Viscolul de zăpadă s'a potolit de mult. Pe cer nici un nor. Mulțimea stelelor și crâmpeii de lună tânără lumina îndestulilor, ca să mă pot călăuzi până la tabără. Era noapte târzie când am auzit lătratul bucuros a lui Dyck, care mă simțise dela bună depărtare, și am ajuns apoi în tabără, mort de oboseală, și foarte bucuros.

Saptesprezece zile am petrecut în acele înălțimi mari, rupt de omenime cu desăvârșire, vânaând animale rare și frumoase într-o regiune romantică, cu peisajul străvechi nealterat. De sigur, pe aceste locuri nu călcase înainte picior de vânător alb! În ziua optsprezecea, la crepatul zorilor am pornit spre casă. Drumul, în afara statornice greutăți, pe care o reprezenta în spatele meu povara trofeelor adunate, nu a fost însemnat prin nici o întâmplare deosebită. Răurile erau acum înghețate, — întreaga regiune era acoperită de strat gros de zăpadă, arătându-mi la tot pasul urme de lupi, de wolverini, de norite. Două zile am pășit zdravăn până să ajungem la cabana ridicată lângă un pârâu din Muntele Docești. Eram vesel, văzând deasupra capului de nou un acoperiș. Dar ceea ce m'a bucurat mai mult a fost puțină făină pe care am găsit-o acolo, și din care mi-am putut coace — la foc deschis — un „panek”. Două săptămâni încheiat aproape că nu mâncasem altceva decât carne de țap grasă, fiartă. Oricine își poate imagina ce însemnează pentru un stomac de „om cultivat” această grea încercare...

Oboseală, greutăți, primejdii, inconveniente... totuși acele și alte asemenea zile de vânătoare și de hoinăreală prin locurile sălbatice sunt tot ce mi-a dat mai frumos viața, sunt popasurile, la care se oprește gândul meu cu drag, de câteori caută liniște și mulțumire!

Un cartuș cal. 12 conține cam 140 alicie de 3,5 mm., 370 alicie de 2,5 mm. Un cartuș de 16—120 alicie de 3,5 mm. 310 alicie de 2,5 mm., iar unul cal. 20, 96 alicie 3,5 mm. și 248 alicie de 2,5 mm. Luând la cele trei calibre ca bază 60% la 35 m. în cibla de 75 cm. ajungem la următoarele rezultate, adică se vor găsi în cibla:

La cal. 12	...	84 alicie 3,5;	222 alicie 2,5 mm.
" "	16	...	72 " " 186 " " "
" "	20	...	58 " " 149 " " "

Adică la un procentaj egal calibrul mare se prezintă superior.

Asupra randamentului are influință mare și măsura choke-ului. Dar să nu uităm, că choke are influință numai la alicie mici. La cele mai mari de 4 mm. nu mai prezintă nici o înrăurire. De altfel, cine are de gând să tragă mai ales cu alicie mari, d. e. 5,5 mm., când își cumpără o armă, să ceară, ca ea să fie reglată pentru asemenea alicie. Armele reglate pentru alicie mici de obicei trag prost cu alicie mari, pe când cele aranjate pentru alicie mari trag bine și cu mici.

S. S. R.

NAS

De: MIHAI MOȘANDREI

Toată lumea știe, că prima calitate pe care vânătorii o cer cânilor de care se servesc, e nasul.

Când un prieten de vânat ne spune că Stop are nas și că Bobby n'are, vrea să înțeleagă prin aceasta că primul are miros, pe când secundul, nu.

Importanța pe care noi vânătorii o dăm acestui simț, și pe care când e vorba de: prepeliciari, copoi, limieri, etc., îl socotim ca pe cea mai nobilă calitate a lor, faptul se explică ușor, mirosul fiind singurul călăuzitor acolo unde văzul și auzul nu pot servi la nimic. Natural că, nasul cânelui are drept principală funcțiune, de a descoperi în ascunzișurile lor, pasărea sau patrupedul pitulat; dar pentru aceasta, mirosul el singur, nu e de ajuns.

Patima, inteligența, experiența, au și ele un rol aproape tot atât de însemnat, după cum vom vedea, cât și nasul.

În general, majoritatea vânătorilor se plâng că prepelicarul lor n'are nas, sau că a pierdut puțin mirosul, sau că nu simte vânatul cu regularitate *cronometrică*: în fiecare anotimp, lună, sau oră; sau că din zece prepelițe după o miriște, montează numai patru, etc.

E drept, nasul *fantastic* e și el o foarte mare raritate, și nu poate până azi să fie obținut cu regularitate nici chiar în crescătoriile cele vechi și selectate în acest sens, de zeci și zeci de ani. Nasul extraordinar e o întâmplare fericită a naturii, și cănele ce îi posedă, mai cu seamă din punct de vedere al selecției, e fără preț; dar iarăși nu e mai puțin adevărat că, prepeliciarii de soi, coboritori din părinți vânători, se întâmplă foarte rar să fie lipsiți de miros, sau să și-l piardă dela an la an, dacă boli sau accidente de altă natură nu intervin.

Apoi iarăși e o fundamentală eroare, provenită dintr'o absolută necunoaștere a mecanismului olfactiv, de a pretinde cânelui tău, fie de a scula absolut toate prepelițele de pe o miriște, fie de a rămâne în

orice zi, de o regularitate mecanică în descoperirea vânatului.

Cum vom vedea mai la vale, e o serie *complexă* de împrejurări ce intervin spre a schimba aceste pretenții absurde, și care de altfel explică de ce în aceleași competițiuni: trialerul B, mare campion, se clasează în primul tur al concursului de vânat 1-ul; în cel următor, al 4-lea, sau al 6-lea.

Rămâne însă de reținut alt fapt, și anume că, puterea olfactivă variază nu numai dela individ la individ, dar și dela familie la familie, sau dela speță la speță; frumusețea animalului având prea puțin raport cu nasul lui.

Dintre toți câinii de vânat, prepeliciarii englezești sunt cu siguranță aceia, ce produc procentele cele mai numeroase de nasuri superioare.

Lucrul se explică nu numai mulțumită marelui amatorism englez, dar și faptului că vânatul băștinaș de sbor fiind mai cu seamă grousa, foarte sălbatecă, și greu de apropiat sub vânturile puternice ale coastelor, nevoie era de prepeliciari având mirosul cu totul excepțional.

Pe o scară de valori cu totul opusă, vin rasele de lux, în special bul-dogii și pechinezii, ce nu au mai mult nas decât strictul necesar spre a-și găsi strachina cu mâncare, și identifica stăpânii. Teoreticește și fiziologicește, mirosul maxim nu poate merge decât mână în mână, cu un *bot* cât mai *lung* și mai *lat*, mai hrănit de nervi olfactivi; cu mucoasele respective terminate prin nări cât mai deschise și mai late, mai umede și lustruite, anunțătoare de un aparat în perfectă stare de funcționare. Mobilitatea nasului la câinii de vânat, e iarăși de bun augur.

Standardele dela mai toți prepeliciarii, cer această conformațiune a botului; pentru setteri și pointeri, mai indicând necesitatea „*stopului*”, adică a unei curmături a lui, în sens diagonal. Câinii cu stopul pronunțat, dau impresia că sunt cârni, având o vagă asemănare cu boxerii germani.

De fapt azi, căutându-se tot mai mult animale rezezi, deci longiline, stopul devenea o imposibilitate la o asemenea conformație, deci el a rămas tot mai puțin luat în serios, literă uitată. Cunoscuți mulți chinologi ce pledează chiar împotriva lui, ca fiind un semn de prea mare înrudire *molosoidă*, deci cu canidee având miros redus.

La pointeri și după aceea trecut prin ei setterilor, „*stopul*” era rezultanta ieșită dintr'un schelet ce urmărea prin infuzia sângelui de bul-dog, numai mărirea toraxului atât.

Dar dela această descriere *teoretică* numai, a prepelicarului de mare nas — fiind-

Arbitrii francezi examinând într'un concurs de field-trials calitatea aretului filaj de fazan.

că sunt câni cu boturi înguste și ascuțite, cu nări lipite, și de nasuri formidabile — există și o altă clasificare a puterii olfactive, după felul cum lucrează câștele în timpul căutării vânatului.

Așadar, privind cheta unui prepelicar de mult nas, apoi aceea a unui copoi, vom băga de seamă repede că primul căutând, ține nasul la nivelul liniei spinării, sau mai sus chiar; ultimul alergând tot timpul, cu nasul în urmă, asemenea porcului.

Ținuta capului e diferită, fiindcă modul cum limierul sau copoiul întrebuințează nasul, e deosebit de acela al prepelicarului.

Prepelicarii — cei cu nas puternic — se folosesc de particule odoriferante, ce desprinse de focar *plutesc în aer*; copoii având odoratul mai slab, au nevoie de focarele însăși, adică de locul ce a venit în contact direct, cu o parte a trupului sălbătăciunii ce urmăresc.

Cum această materie, atât de misterioasă, și plină încă de probabilități, a mirosului cânesc, are și tot felul de ciudate abateri dela obișnuitele norme, țin încă să semnaliez că există, și am avut foarte mulți prepelicar englezi, vânați cu nasul în pământ, asemenea celor mai umili copoi.

Ei sunt excluși în general din marile concursuri de field-trials, dela recompense, și numiți de francezi: „chiens pisteurs”, iar de noi: *câni șoricari, câni de pământ*; cheta lor e chemată *șoricăreală*.

De aci poate și numele pentru bazeți, de șoricari.

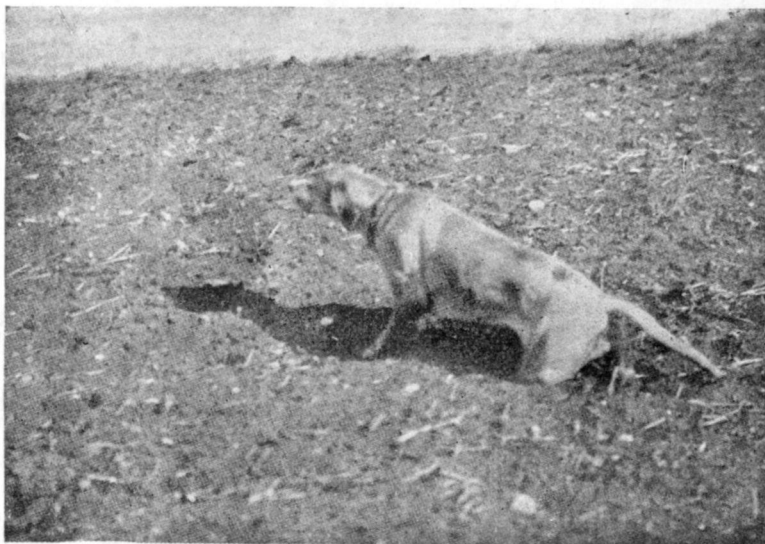
Câni aceștia, în majoritatea lor mare, braci sau grifoni, rămân totuși foarte practici la vânat, și mai ales la un anumit vânat cu pene, ce în anumite locuri sau anotimpuri, e foarte greu de săltat. Câni utili dar de nasuri cu siguranță mediocre, ca reproducători pot da naștere la progeneruri mult inferioare lor, deci neîntrebuințabile din cauză de lipsă de miros, mai ales atunci când părinții nu au vânat deloc, sau foarte puțin.

Acești câni de braconier, prepelicii pistori, pot fi însă, așa cum am amintit mai sus, în anumite terenuri, mult mai utili decât cei mai celebri trialeri pointeri sau setteri, care dela mari distanțe marchează flegmatici areturi, lăsând vânatului grija apărării.

Să nu fim induși în eroare, un nas extraordinar nu e un motiv ca în absolut acelaș raport, să fie și tot atât de stărnitor. Aci mai trebuie să mai intervină și factorul pasiune și dărzenie, ce de obicei e mai atenuat la marii alergători și câștigători în fielduri, unde nu au a face decât cu perechi de potârniche foarte sburătoare și sălbatece de primăvară, în grăuri abia crescute și verzi.

De obicei un câne care caută cu nasul sus, chiar dacă prin aret încolțește vânatul, îl blochează cum se spune, el nu totdeauna va reuși să-l salte.

Presupuneți o prepeliță deabia căzută cloșcă, un vâtu de iepure, o potârniche aripată, un cârstel, sau orice vânat de zbor la început de sezon; fortificat în bălării înalte sau mărăcini deși, cu foarte mare greutate, toți acești urmăriti, vor consimți să-și ia zborul. Depărtatul aret de bronz, a vre-unui pointer sau setter englez, va fi inutil. Câni de

Aretul unui pointer campion în plină arătură. Poziția ingenunchiată, cataleptică dovedește un puternic adorat.

mare nas marchează foarte ușor la 20—30 de metri, dacă au și vânt favorabil.

Iarăși rămâne știut, că un prepelicar nu filează, decât dacă vânatul se deplasează, contrariu el rămâne nemișcat.

Iată cum se întâmplă că la mulți câni englezi, îndeosebi, multe din areturile lor rămân fără rezultat, și noi prea grăbiți le numim false.

La fel, dacă șireată de pe malul șanțului o prepeliță coboară în el, un aret luat pe marginea lui nu o va sinchisi niciodată cu nimic! Câștele ce șoricărește însă, luând prin natura lucrurilor aretul mai din scurt, la cea mai mică deplasare a vânatului, pierzând legătura cu el, obligat va fi, să-l țină din scurt, sfărâind în urmă; înspăimântat el repede ne va arăta penele sau părul.

Toate familiile de spanieli ce șoricăresc prin excelență, sunt îndeobște foarte gășitoare, tocmai pentru aceste motive aci arătate. O curcitură de brac sau grifon, se târă după prepeliță până sub roata căruței și dacă rănită nu poate să zboare, o prinde aducând-o spre marea bucurie a stăpânului uimit, vie.

Câni aceștia șoricari, de mic nas, devin însă cu totul inutili față tocmai de vânatul cel specific al câ-

Frumos aret cu nasul sus, Setter englez.

Groov. Setter englez (sânge Harvay). Proprietar Victor Hergat.
Nas corect și bot lung. Urechea agățată puțin sus.

nilor de aret: potârnicchia și sitarul, prepelițele de Septembrie pe miriști mai goale, iepurii bătrâni, etc.

Ori de câte ori acești scotocitori tot bagă nasul în ierburi căutând urma și o tristă apropiere, dela zeci de metri: fârrrr... stolul sau pasărea și-a luat zborul.

Se înțelege că, prepelicarul de nas puternic, lucrând în fuga lui vertiginoasă va indica foarte deseori prezența aripateilor, dar dacă aceste *nu* sunt destul de *sălbatece* să salte imediat, sau după un lung filaj, pointerul sau setterul de soi, nu vor mai întreprinde nici o altă stratagemă.

Foarte rareori câinii de mare putere olfactivă se vor hotări să pună nasul în pământ, și aceasta numai în situațiuni cu totul neprielnice: lanuri de cereale, dughii dese de mei, tufe umede, etc. unde se *recomandă de altfel expres, să nu fie scoși*.

Dar această împărțire a câinilor de aret din punct de vedere al fineței mirosului, nu e de ajuns, spre o deplină lămurire în alegerea prepelicarilor noștri, în cunoștință de cauză.

Mai intervine și un al *treilea factor*, ce poate avea o înrăurire capitală asupra găsirei vânatului, și anume acel complex de împrejurări atmosferice, pe care englezii îl numesc „*scent*”.

Acest *scent*, poate fi în unele zile foarte bun, iar în altele foarte prost.

Presiunea atmosferică, roua, uscăciunea, praful, un anumit frig sau căldură, direcția de vârtej imperceptibile aproape, a unor vânturi capricioase, etc. etc. formează o serie de anume date de care noi oamenii nu ne dăm seamă decât făcând lungi și științifice observații. La toate acestea vine să se adauge al *patrulea factor: topografia terenului* față de vânat, cât și natura și suprafața odoriferantă a vânatului.

Datele cum vedem sunt atât de numeroase, și greu de a fi bine cântărite, încât partea cea mai delicată a arbitrilor chinologi, e în momentul concursurilor de vânat, tocmai această apreciere a mirosului.

În general se procedează prin cel mai sigur mijloc, acela al *comparației*.

Dacă aceste chestiuni vă vor fi interesat cândva, veți fi observat poate că, iepurii în general sunt cei mai greu de descoperit de prepelicali, aceasta tocmai că ei știu admirabil să se servească de topografia locului și direcția vânturilor.

Miriștea sau trifoaiele, marginea pădurii sau șanțurile, nu sunt alese cu indiferență.

Arbitri de field-trialsuri știu că: în gropi, în depresiuni de terenuri cât de ușoare, la margini de păduri înalte, sau boschete umbroase, pe locuri prăfoase pe care trec cirezi, în vârzării, sau margini de șanțuri, în păpurișuri sau spini, în dughii înalte, și peste tot unde vânatul e pus la adăpostul curenților și stă ca un fluture sub glob de sticlă, peste tot în astfel de situații, areturile sunt foarte greu de luat, și se întâmplă ca cei mai buni câni să lase impresia că n'au absolut deloc nas!

În concursurile de vânătoare, acolo, se cunoaște toată măiestria marilor arbitri, ce judecă cu multă experiență, și o intuiție sigură.

Atâtea deci fiind cauzele ce pot face pe un câne să nu simtă vânatul, după o lungă experiență am ajuns la concluzia că (contrariu de ce face cei mai mulți vânători), la lipsa de nas, nu trebuie ajuns, decât în ultimă instanță.

Cea mai sigură metodă în aprecierea mirosului, rămânând cea comparativă. Veniți deci cu un câne veteran, de al cărui nas sunteți sigur, pe locul unde ati fi vrut să decapitați pe tânărul Medor, vă veți convinge de foarte multe ori, că în mânia dv., nu aveți dreptate, fiindcă și profesorul era cât pe aci să facă aceeași gresală ca tânărul elev. Deseori aretul lui va fi uluitor de scurt.

Deci nu la aceeași distanță va areta cânele: în trifoaie pline de rouă, ce-i va umplea nara de apă, spălând fulgii pasărei, ca în miriște: nu la fel vă va putea indica vânatul pe o ploaie deasă, cât după ea, când aburi mânați de vânt se vor ridica ușor, sub un soare încântător.

Cânele tânăr mai e nevoie să aibă nu numai un nas extraordinar, dar să știe întâiu, la ce îi poate servi; iar apoi să capete treptat patima, ce-i va sluji să-l întrebuințeze cu maximul de rezultate.

Am cunoscut câni cu nasuri poate bune, dar în orice caz inutile, fiindcă o prepeliță sau o potârniche ce le zbura din nas, îi lăsau tot atât de flegmatici ca un porc sau oaie ce se odihneau lângă ei.

Prepelicarilor li se ține în special o cheta corectă, cât și purtatul capului nobil conducându-i, așa cum am mai spus, pe locuri în care șoricăritul nu poate avea loc. Deci feriți câinii, mai ales în primii ani, de toate locurile neaerate. Ori de câte ori pun nasul în pământ, comandați-le: haide! haide! și treceți-le repede înainte.

Un prepelicar cu nasul în ierburi, poate avea la o jumătate de metru prepelița de botul lui, fără s'o simtă.

A pune din când în când botul în pământ, nu e mare crimă, și cei mai buni prepelicali o fac, în anu-

mite împrejurări; dar felul acesta de căutare continuă rămâne cu totul mediocru.

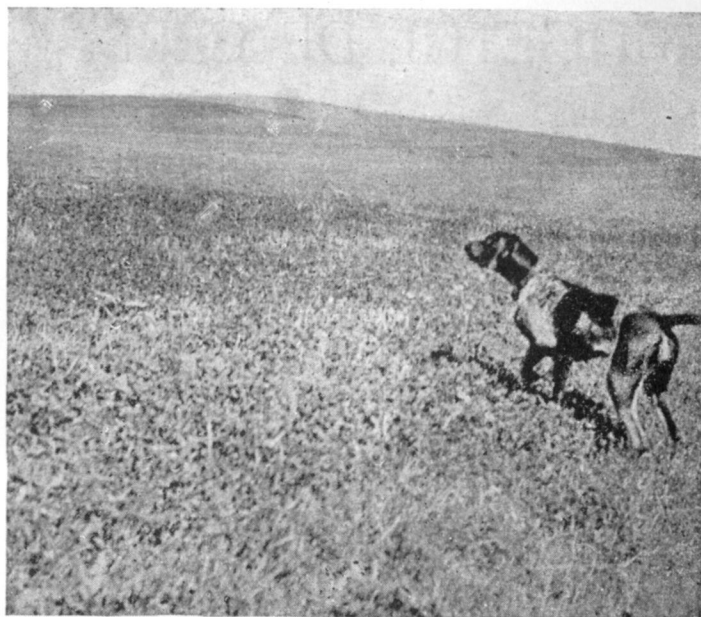
Iarăș, un stol de potârnicși, sau o biată prepelească ce abia se lasă din zborul ei, va fi foarte greu de aretat, chiar dacă ne ducem în goană cânele la urmă. Întâiu, fiindcă sfera particulelor odoriferante n'a avut timp să se formeze; al doilea, fiindcă astfel de pasări abia căzute, pleacă vertiginos de repede pe picioare, zădărniciind orice încolțire. Trebuie să lăsăm câteva sferturi de oră să treacă, și apoi să reluăm reperul, sub vânt propice.

Cei mai mulți colegi de vânat însă, dă buzna la locul cu pricina, a biete zburătoare greșite. Cânele nebun de gelozie aleargă zăpăcit, și nesimțind nimic, începe să facă sărituri dezordonate căutând să prindă cu ochii, nasul nefiindu-i acum de niciun folos. Prepeleștii sau potârnicșii de cele mai multe ori, de foarte departe, își iau zborul cu Azor în coada lor; vânătorul furios blestemă javra fără nas, când de fapt el era singura vină în această complet de greșită strategie. Primăvara în special, față de pasări foarte sfioase și alergătoare, areturile vor fi mai anevoioase de luat, decât toamna pe miriștea pe care o dimineată întreagă, a scurmat și trăit.

Se înțelege că aci e vorba de câni cu nasuri bune, și foarte bune, nu însă de acei „ași”, înfricoșători, cu viteze și nări excepționale, după care nu se poate stabili regule precise, câni de altfel *fără preț*, fiindcă numai întâmplarea îl produce.

Vânătorii iarăși vor ști că, puterea mirosului e foarte educabilă; iată ce explică de altfel pe acei câni bătrâni, sau la înaintată maturitate, ce minunează cu nasurile lor și se fac iubiți așa de mult de stăpâni.

Câinii nu intră de altfel în plina dezvoltare a mirosului, decât spre 2—3 ani, și numai când sănătatea lor fizică nu lasă nimic de dorit. Bolile dar mai ales jigodia, tromatisme, frigul continu și exagerat, degajările amoniacale din grajduri cu vite, sau șoproane din vecinătatea lor, au mai totdeauna consecințe fu-

Aida de Zarand poartă potârnicși. Interesant aret de brac german. (Propr. Coloman Szabo, Beiuș).

nește asupra odoratului, mai expus imbolnăvirii, cu atât mai repede, cu cât e mai fin. Mirosul e înainte de orice o moștenire hereditară, ce poate fi crescut prin consanguinitate, în dauna robusteții, foarte adevărate.

Neintrebuințat timp de câteva generații, el poate deveni la câinii de vânat cei mai puri, tot atât de mediocru ca al dulăilor de pază, sau poate chiar mai rău.

Vânătorii amatori de câni cu mult nas — și un prepelicar ca și un copoi, nu se poate spune niciodată că are prea mult — nu vor pierde din vedere, că mirosul e simțul ce se plătește cel mai scump, fiindcă dintre toate, e cel mai rar, și cel pentru care crescătorii se ruinează, spre a-l putea în sfârșit, fixa. Frumusețea vine în urmă.

„Pădure de raze“

Unul dintre cele mai puternice coarne de cerb pe care le-au dobândit vânătorii noștri în toamna 1939, e cel al cerbului împușcat de Dl Ing. T. Bastaki, la Râșca, Județul Baia. E caracterizat acest trofeu — cel mai bun ce s'a împușcat după războiu în Moldova — prin noblețea formelor, și mai ales prin extraordinara putere a singuratecelor raze. În cadrul articolului nostru despre mugetul de cerbi din acest an, dăm o fotografie a acestui capital cerb, în care se evidențiază aspectul lui general, cu simetria, lărgimea, frumusețea liniilor lui. Fotografia de alăturare ne arată „pădurea de raze” pe care o are „cerbul dela Râșca”.

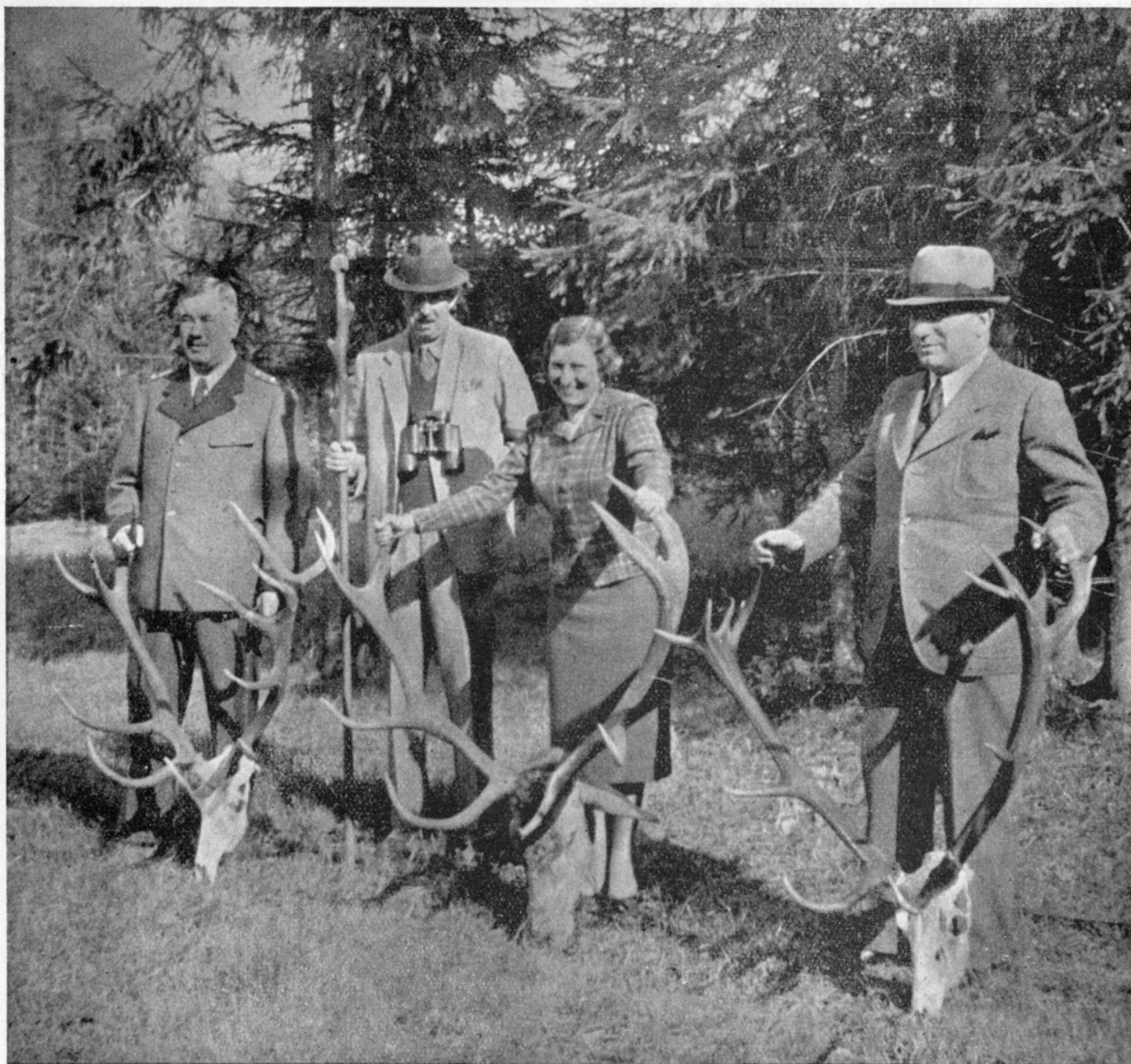

MUGETUL DE CERBI IN TOAMNA 1939

Pentru cei ce consideră vânatoare o artă, poate să servească drept argument împrejurarea, că asemenea celorlalte Muse protectoare și inspiratoare, și Diana a Vânătoarei se retrage în tainicele ei locașuri și mai mult tace, câtă vreme răsună zăngănitul armelor de războiu. Iată al doilea Septemvrie, când lumea stă cu sufletul la gură, pândind îngrozită dacă într-adevăr se aprinde focul distrugerii, și ghicind hotarele prăpădului. În toamna aceasta a început în Apus înclăstarea de moarte, și îngrijorarea cea mare ne-a cuprins pe toți. Cei mai mulți dintre vânătorii români au îmbrăcat haina de ostaș, străjuind fruntariile; vânătorii din străinătăți au rămas pe la casele lor, fie împiedecați de războiul care le-a cuprins țara, fie opriți de pârjolul, care a prins deja în streșina vecinului Ukalegon. Puțini au urcat muntele, și cei puțini l-au urcat cu greu, având la spate neîncetat „atra cura”, — gândul amar.

Dar ce poate oare însemna, în împlinirea neștrămutatelor porunci de veci, scârba trecătoare, pe care o stănesc aceste neastâmpărate viețuitoare ce se cred pedesupra tuturor făpturilor, și care fără înțelepciune soco-

tesc, că problemele puse de ei sunt tătănilor lumii? Și în toamna aceasta tragică, după care omenimea par-că așteaptă nașterea unei lumi noi din sânge și din prăpăd, — la sorocul lor au început să plutească funigiei; găștele s'au ridicat în cărduri fără de număr și au vâslit către Miază-zi, grăindu-și în zbor vorbele de comandă străvechi; a căzut la vremea rânduită și bruma și a păr-lit frunza fagului, pe care apoi a așternut-o Vântul-de-Nord (acelaș arhibătrân Borreas) pat de nuntă cerbilor. Neștrămutat, — așa dupăcum s'a întâmplat înainte cu cinci ani, ca și cu cincizeci de ani, sau cu cincizecemii de ani, așa cum se va întâmpla peste zece ani, peste zece-mii de ani... Cei puțini, care au avut puțința să urce în toamna aceasta în lumea muntelui, au fost izbiți mai mult ca oricând de contrastul dintre hărmălaia de jos — atât de mărunță și de meschină, cu toate zvârcolirile uriașe și marile ei dureri — și între netulburata liniște a Firii, care își desenează fără șovăire și în seninătatea lucrurilor hotărâte de destin, drumul poruncii de veac. Pe ciun-gul unui brad rupt de vânt se așează o ciocănitore neagră. Țipă plângător — „Cliee-Cliee-Cliee” — în glasul

La Lăpușna 1939. (Dela stânga spre dreapta: Ștefan Boer, Antoniu Mocionyi, Doamna I. Popescu, Ștefan Pantea).

Patru cerbi buni din terenul Regal Gurghiu 1939. (Dela stânga spre dreapta: 1 și 2 I. Popescu. 3 A. Mocionyi, 4 Ștefan Boer).

neamului ei, apoi dintr'un salt se alipește de trupul bradului. Ghiarele îi sunt așezate și întocmite și ascuțite anume, ca să se poată prinde de lemne în oricare poziție i-ar veni bine să stea. A moștenit însă de la părinții ei de pe vremea când s'a zămislit lumea încă un aparat minunat: penele cele lungi din coadă nu sunt rotunjite și moi, ci au în vârf țepe aspre, ca niște furculițe, în care se sprijinește când lucrează cu capul scobind în copac, mai bine, decât se sprijinește tunul în coada lui socotită de ingineri și bătută în oțel. Rotește în jurul copacului, în mișcări asemenea unor icniri, urcă, coboară, pocnind și aici și dincolo cu ciocul ei atât de perfect întocmit pentru asemenea indeletnicire. Pocnește odată și icnește spre alt loc. Ea știe numaidecât, că în locul unde a lovit, în adâncul bradului pornit spre putrezeală, nu se găsește ceea ce caută ea: viermele sau insecta. Are ea de sigur un aparat născocit cu multă violenție și știință, un detector, un fel de Röntgen, un fel de microfon, care îi spune precis ce se găsește, ce se întâmplă în măruntaele cele ascunse ale copacului! Intr'un loc se oprește, și după ce a pocnit odată de încercare, începe a ciocăni cu nădejde. Capul îi umblă repede-repede, purtat de niște arcuiri cum nu s'au mai văzut, tari, nervoase, ascultătoare, neobosite. Ciocul isbește, se infinge, și în aceeași mișcare de o sutime de secundă are vreme să și facă o mică adâncitură, să și prindă așchiuța, să o rupă, să o lapede. În curând a săpat o bortă, exact atât de adâncă și de largă cât trebuie, ca să ajungă precis la foisorul pe care și l-a croit viermele. De aici nu se mai căznește; are în trusa ei de aparate încă unul minunat. Întinde o limbă. — lungă, lungă, lungă!, — rotundă, subțire și totuși rigidă — când vrea paserea, — care intră prin labirintul viermelui, îl urmărește, îl găsește, îl prinde cu un cârligaș, pe care îl are în vârf, mai apucându-l și printr'un fel de materie cleioasă pe care o asudă acest aparat în clipa trebuitoare, — îl scoate și îl aduce în gura ciocănitoarei. Paserea stă o clipă mulțumită. Își aduce mai spre spate capul (oare unde a găsit mamă-sa culoarea minunată cu care i-a vopsit roșu carminiu vârful capului?), — se lasă din ghiare, prinde aripi și vestind lumea cu celalalt strigăt al ei — „Cri-cri cri-cri!” — pleacă în zbor. Dar ce zbor curios, undulat. Așa a învățat ea să zboare, dela strămoșii ei, fiindcă din asemenea zbor se poate arunca mai bine deadreptul și vertical pe trupul trunchiului...

Din depărtări mari pare-că răzbate până la noi vuet de mașinării și de uzine uriașe, din muncile cărora iasă locomotive, vapoare, gazele morții, mine cu pânteece plin de ecrăzită, mașini zburătoare. Tot ceea ce a născocit mintea omului, și tot ceea ce a putut produce voința lui, e angajat în aceste enorme opere creatoare. Ca mâine însă

se va așterne pulbere și uitare peste toate aceste, ca peste templele străvechi și părăsite din Cambodge, năpădite de lianele pădurei tropicale; ca peste călindarele săpate în piatră ale Astecilor, în care e prorocită umblarea stelelor până la capetul lumii. Dar în copacii morți de bătrânețe din acele veacuri din viitor, se va arunca aceeași ciocănitoare neagră, va țipa plângător — „Clie-clie!” — și va scoate viermele cu minunata ei sondă. Pe cap va avea încă ceapsa roșie, pe care i-a dat-o maică-sa. Și ploaia din atâtea veacuri nu i-a putut spăla vioiciunea carniului, cu toată că nu a ferit-o nici de apa, nici de soarele, care a ruginit și a spălat din temelie de multă vreme grandioasele alcătuiuri de beton armat și de oțel...

Unde ne-am îndepărtat! Să revenim.

Cerbii au dat, deci, în anul acesta o prea modestă dajdie. Puțini dintre ei și-au plecat capul încununat la picioarele vânătorilor. Iată, acum al doilea an, că fruntea terenurilor de cerbi, Lăpușna Gurghiuului nu și-a putut vedea Stăpânul, și nu i-a putut oferi zilele de pace și de mulțumire — „procul negociis” — și nici podoaba aleasă a cerbilor celor mari.

Rari vânători au cutreerat largimile munților, și puțin foci de armă au trezit tăcerea.

Mugetul a fost, în general, bun. Ca să se desmintească și teoria, că în urma unei ierni ușoare mugetul pornește de timpuriu, — în anul acesta aproape pretutindenea au întârziat cerbii cu începerea horei. În regiunea Mureșului de sus, Sovata, Ciuc, apoi Sebeș, — deci în principalele focare ardelenice, abea s'a întetit mugetul după 20 Septembrie. În Bucovina, partea de șes, a început de asemenea cu întârziere de vreo zece zile, abea prin 9—10 Septembrie, pe când la munte a întârziat până prin 20. În Moldova de asemenea întetit au început să mugească cerbii abea pe la această din urmă dată. În schimb, aproape pretutindenea s'a prelungit epoca mugetului până spre 10, chiar 15 Octombrie.

Intervalele de zile ploioase, cu vânt rece, cu lapoviță și pe alocurea cu ninsoare, au deranjat în multe părți, făcând să tacă taurii. Ca întotdeauna, lupii au fost și anul acesta în unele regiuni cei care au stricat cheful nunții. Spre regretul nostru avem știri, din câteva regiuni, despre mizeriile, pe care le-au făcut unii oameni prin lipsa de bunăvoință, sau chiar prin dorul de șicană. Așa ne scrie un distins vânător din Moldova, că întreagă vânătoarea i-a fost stricată din cauza următoare: „Șeful ochului silvic a găsit cu cale să trimită numeroase echipe în pădure, pentru a marca arborii, tocmai în săptămâna înainte de începerea boncăluțului. Acești oameni la 1 Oc-

În timpul mugetului la înălțimi a căzut zăpadă. (Foto: I. Suceava—Toplița).

tomvrie încă nu terminaseră marcatul". Dacă un silvicultor, inginer, șef de ocol, are o asemenea atitudine, — ce să ne mai năcăjim, că ciobanul, sau păstorul ciurdei râvnește să mai rămână la pășunea de munte încă o săptămână-două (dacă îi îngăduiește timpul), și prin aceasta ne deranjează vânătoarea? Reclamăm măsuri precise și energice, pentru a fi apărați vânătorii, de asemenea acte de reavoință. Să nu uite nimenea, că arendașul unui teren de vânătoare cu cerbi sacrifică averi întregi, pentru a-și întreține terenul și a-l face să progreseze. Singura lui răsplătă sunt plăcerile din cele două săptămâni (cel mult!) cât stă la mugetul cerbilor. Și pe aceste să i le strice oamenii care marchează copacii, sau îndeplinesc alte asemenea lucrări, ce pot fi făcute în dragă voe și în restul de 50 săptămâni ale anului!

Aproape pretutindenea cerbii au mugit în plin, pașionat. Această împrejurare nu se prea potrivește cu credința, că un excedent mare de ciute face să tacă taurii. Nu numai agitația concurenței și a luptei provoacă mugetul cerbilor. În foarte interesanta lucrare a marelui zoolog W. P. Pycraft, „The Courtship of Animals”, găsim nenumărate pilde ale „jocurilor de dragoste”, — mișcări, glăsuri, danțuri, etc. — pe care le săvârșesc animalele, fără

ca aceste să fie necesare concurenței între masculi. De câteori vezi, d. e., cerb singur, ratec, cu un harem numeros, fără coldani în jurul lui, și totuși mugind stăruitor. Tot așa, cocoșul de munte rotește în finele lui Aprilie chiar dacă ar fi singur în locul de bătaie, iar curcanul din curte — să fie numai unul între douăzeci de curci, — își întinde „nasul”, se umflă, pufnește. Mulțimea exagerată a ciutelor poate să influențeze mugetul într-o măsură oarecare, dar credem, că mai ales prin epuizarea timpurie a taurilor, care nu mai au energia necesară să mai cânte și la orgă, de seara până a doua zi. În acest caz însă, slăbirea mugetului ar trebui să se producă spre sfârșitul epocii. — or în unii ani cerbii nu mugesc decât foarte rar, chiar dela început, fie că au ciute multe, fie că au puține. (Admirabilul articol, publicat în numărul trecut al „Carpaților” de iubitul meu prieten și camarad Col. Rosetti Bălănescu, mă tentează să trec pragul spre lumea misterioasă, și să urez, ca un Knight al cerbilor, să nascocescă o „teorie solunară” și pe seama vânătorilor de cerbi. De ce nu ar fi influențați cerbii în mugetul lor de situații astrale? Mai ales, că e vorba de muget adevărat de cântare de dragoste. Or asemenea cântări sunt favorite mult de lună, de stele...).

Câteva date ne vor face să avem imaginea numărului de cerbi, care au căzut toamna aceasta.

În Terenul de vânătoare regal Gurghiu, au fost împușcați 7 cerbi, cu o greutate de coarne între 7 și 9 kg. Bănuim, că dñii Anton de Mocionyi, Ștefan Boer, I. Popescu și Paznicul-șef Iacob Iacob, au coborât arma din lopățica câtorva cerbi capitali, urându-le să pună la anul cel puțin aceleași coarne, vrednice de glonțul Inaltului Stăpân. — În vecini, în renumitele păduri ale Domeniului Răstolița (Bánffy) abea au căzut 6 cerbi. Dintre aceștia remarcăm cerbul din Lunca Bradului ucis de dl Dănilă Bánffy (196 p. Nadler), precum un cerb foarte bătrân, cu coarne scurte, groase, perlate frumos, cu coroană lată. Împușcat de iscusitul administrator al acestui teren, dl Ing. O. Klözel. În întreg județul Mureș au căzut abea 39 de cerbi. Chiar dacă mai adăugim câțiva căzuți „pe de lături”, sau căzuți răniți, și negăsiți, — numărul acesta infim e caracteristic pentru anul acesta. În Ciuc, în Harghita de asemenea a rămas mult sub cel normal numărul trofeelor dobândite. În Munții Rodnei 4—5 cerbi, în Sebeș 6—7, în toată Bucovina 18 cerbi. În Moldova 4—5, și în aceiași proporție față de normal și pe aiurea.

Cu tot acest număr redus, sezonul acesta ne-a dat trei trofee de cea mai înaltă calitate:

Dl Prof. Leonida Pop împușcă în terenul Dsale din Dornișoara (Rodna), un cerb într'adevăr de înaltă clasă. Trofeu impresionant prin nobleța liniei, prin coroana bogată și puternică prin cele 20 clenciuri ale sale, prin grosimea prăjinelor (18×17,5 și 18×17,5 cm.), prin întreagă înfățișarea lui, reprezentând vigoare. După Nadler întrece 214 puncte. Dl Prof. Leonida Pop, prin acest trofeu a fost răsplătit pentru o muncă de mai bine de cincisprezece ani, și pentru imensele jertfe prin cari a reușit să ridice la un înalt nivel terenul Dsale din acea regiune. În un număr viitor al revistei noastre, poate chiar în cel de 15 Ianuarie, vom publica un crâmpeiu din ziarul de vânătoare al dlui Prof. Leonida Pop, în care ne descrie vânarea acestui cerb capital.

În 27 Septembrie Dl Dr. I. Philipowicz doboară tot în Munții Rodnei, în terenul Dsale îngrijit tot cu atâta dragoste și jertfă, un cerb de 12, cu o greutate de 11 kg., însumând 213,35 p. Nadler (224,5 I. C. I.). E caracteristic pentru felul cum se împușcă cerbii capitali împrejurările între care Dl Philipowicz, vechiu, priceput și neobosit vânător, și-a împușcat acest cerb, care e cel mai bun din colecția Dsale: întâmplător. Se întorcea spre colibă, după un dibuit de dimineața infructuos. Era târziu, orele 9½.

Vânător tinăr, chibiț tinăr, paznic tinăr — cerb bătrân. (Pitu Pop, cu un cerb bun împușcat în Joseni, 2. X. 1939).

De mult nu se mai auzea nici un glas de cerb. Deodată, într-o tăietură, la abea 70 pași se întâlnește față în față cu cerbul. Acesta verosimil își părăsise ciutele și era în drum spre locul lui de ziua, așa cum fac cerbii bătrâni, vicieni. O împușcătură ușoară: cade cerbul de cea mai înaltă categorie. Dar câte toamne a vânat obositor dr. Philipowicz, mulțumindu-se cu trofee modice, — câte parale, câtă trudă și mai ales câtă liniște nu a jertfit el, ridicând terenul Dsale la nivelul, încât să producă asemenea cerbi! Justă răsplată și pentru Dsa.

Al treilea cerb mai bun în acest an, și care e cel mai interesant dintre toți trei, e cel împușcat în Munții Moldovei (Județul Baia) de dl Ing. Tem. C. Bastaki. Cerb cu coarne impozante, de 18 raze, 11 kg. lărgime maiestoaasă, factură impresionantă. Punctajul: 212,45 Nadler, 218,75 C. I. C. Iată ce ne scrie dl Bastaki despre acest cerb:

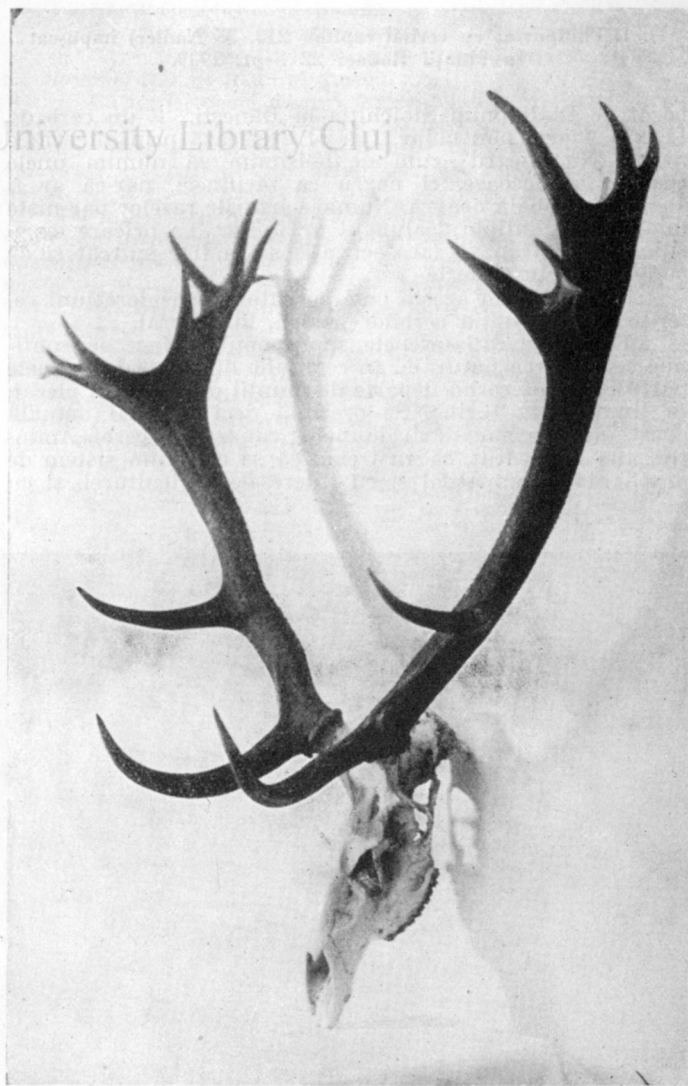
„E un trofeu interesant pentru Carpații Moldovei, și cred unul din cele mai frumoase obținute aici până acum. În una dintre fotografiile, pe care Vi le trimit, se distinge o pată albă, care acopere jumătate din botul cerbului. Se poate vedea de asemenea regularitatea frumoasă a coarnelor și a dispozițiunii razelor. În Carpații Moldovei avem două feluri de cerbi: 1. mari la trup, cu coarne relativ, mici și subțiri, 2. mici la trup, bine legați, capul mic, gâtul puternic, bărboși, cu coarne mari, groase, negre, având raze lungi și puternice, raza de ghiață întotdeauna foarte bine dezvoltată (ceea ce nu există de obicei la cerbii din Carpații Ardeleni), iar coroana aproape niciodată în formă de potir sau lopată. Băștinașii numesc acești cerbi „răgăzani”.

„În privința petei albe de pe jumătatea feței, iată și

o poveste istorisită mie de paznic, fost mare braconier pe vremuri. Acest paznic a întâlnit înainte de războiu un cerb cu coarne normale, având trupul întreg stropit cu pete mari, albe. A fost atât de impresionat de această apariție izbitoare, încât n'a tras în el (și mi-a mărturisit, că în epoca aceea nu cruța nici ciuta, nici vițelul). L-a mai întâlnit de două ori și iarăși l-a cruțat. Il botezase „Regele cerbilor”. În timpul războiului armata rusă ajunsă prin acele meleaguri, ducea războiu crunt împotriva bietelor animale din Carpații Moldovei. Regimente întregi, înarmate cu mitraliere făceau bătăi în stil mare, distrugând tot ce le ieșea în cale. Acest paznic, cunoscut ca mare braconier pe atunci, a fost rechiziționat de armata rusă pentru a conduce vânătorile, fiind bun cunoscător al acelor locuri. Mi-a mărturisit, că frica lui cea mare era, ca să nu cadă cerbul cel alb. Il considera ca un fel de divinitate. Nici nu a căzut, fiindcă l-a mai văzut odată, la finea războiului, după ce pleacă Rușii. Era prin 1918. De atunci nu l-a mai întâlnit. Cerbul meu, cu pata albă pe bot, să fie oare un descendent al „Regelui Cerbilor?”

Aceste trei trofee de cea mai înaltă calitate, cucerite toate trei de Români, se plasează în loc de frunte între trofee cunoscute. Ele sunt de natură să ne răsplătească prin frumuseța lor pentru numărul puțin al recoltei. Iar pentru competițiunile din viitor, vor da României elemente de valoare mare, fiindcă ele se situează cam în locurile 12, 13, 14 în șirul tuturor trofeelor de cerb cunoscute, dobândite în timpurile moderne.

Vom aminti încă în Harghita un cerb foarte bun împușcat de dl Ing. Otto Witting și nu vom uita, pe lângă alți buni cerbi din Ciuc să pomenim unul excepțional do-

Cerbul capital (214 puncte Nadler) împușcat de Prof. Leonida Pop în terenul Dornișoara (jud. Năsăud) la 5 Oct. 1939. Cel mai bun trofeu al sezonului 1939.

D. I. Philipovicz cu cerbul capital (213, 35 Nadler) împușcat în Munții Rodnei 22 Sept. 1939.

borât de Dl Ieronim Stoichița la Dănești. E un cerb de 14 bun, foarte bun chiar. Dar el excelează prin altceva: e negru. Nu „negru” cum ne obișnuim să numim unele coarne întunecoase, ci negru ca tăciunele, par-că ar fi vopsit cu zmoală neagră. Numai vârfurile razelor par niște lumini albe, înfipte dealungul prăjinilor. La oricare expoziție acest harap va face senzație și va fi remarcat și de cunoscători în materie.

Să terminăm aceste note cu câteva considerațiuni referitoare la situația cerbilor noastre, în general.

Presiunea din terenele suprapopulate face să continue colonizarea naturală. În regiunile din Ardeal, în unele părți au ajuns cerbii departe de munții din care au plecat, în ținuturi cu țarine. Se prezintă deci tot mai actuală chestiunea reglementării daunelor cauzate de cerbi. Amintim aici în treacăt, că va trebui să se caute un sistem de despăgubire compatibil și cu interesele agriculturii, și cu

cele ale vânătorilor și ale ocrotirii cervidelor. Considerând vagabondările cerbilor, apoi împrejurarea, că adeseori daunele sunt cauzate de cerbi, care nu sălășluiesc în terenul cu țarine, ci vin din pădurile din vecini, ca să zdrobească porumbul, — credem, că soluția trebuie pusă pe baze de sindicalizare a tuturor proprietarilor de terene cu cerbi.

În ce privește întinderea ariei de răspândire a cerbilor, cel mai îmbucurător fenomen este răspândirea pe versantul ostic și sudic al Carpaților. Avem azi cerbi nu numai în județele Moldovene cunoscute, care se ridică în valoare din an în an și excelează prin frumuseța trofeelor, pe care le produce, — dar și în altele din această provincie (ca Putna, Fălticeni, Bacău) a prins cerbul picior sigur. Mai mult: azi găsim nuclee bune în județele din Muntenia: Argeș, Muscel, Prahova, Buzău, — nuclee din care se pot desvolta efective puternice. Organizațiile vânătoarești din aceste județe ar trebui să iee măsuri speciale pentru ocrotirea cerbilor, fiind orice sacrificiu îmbelșugat recom-pensat în câțiva ani.

Calitatea coarnelor din anul acesta? Părerea câtorva dintre cei mai buni cunoscători în materie — și la această părere se atașază și cel ce scrie aici — conchide la o decadență a trofeelor în regiunile cu o populație deasă de mai multă vreme din Ardeal. Am stat în munte timp destul de îndelungat și în toamna aceasta. Curând mi-am împușcat „rația”, pe care mi-am impus-o de mulți ani, adică un cerb, și apoi am petrecut zilele observând. Enorm de mulți cerbi, și tauri și ciute. Dar taurii aproape toți purtau pe trupuri voinice coarne mizerabile. În fața fiecărui cerb de această categorie mi-am pus întrebarea: Care e cerb tinăr, de vitor, sau e cerb bătrân cu coarne proaste? De cele mai multe ori a trebuit să văd, după nemincinoasele caracteristice, că aveam în față cerbi pe deplin desvotați, care de ar mai trăi zece ani, nu ar pune coarne mai bune. Acești cerbi sunt efectul politicii de cruțare cu orice preț, care s'a prelungit prea mult timp. Fiind limitat numărul taurilor ce urmează a se împușca în fiecare teren, apoi fiind deadreptul oprit să se împușce cerbii slabi, cu coarne puțin rămurite, — în chip matematic s'au extras din terene numai elementele bune, an de an, — rămânând în viață toate stărpiturile, toți cerbii rău porniți, toți închirciții. Iată acum îi avem umplându-ne teritoriile și având grije, ca să își perpetueze distinele calități.

Mentineră calității cerbilor noștri (durere deja trebuie să vorbim în unele locuri de *refacerea* calității!) trebuie să preocupe serios conducerea vânătoarei noastre. Acolo unde efectivul e mare, unde cerboaicele sunt în prea mare număr, unde avem mulți tauri cu rea calitate de coarne, să nu ne fie milă să rărim acel efectiv. Obiectul e mai important decât să ne putem permite a-l trata la un sfârșit de reportaj. Totuși socotim că se impune în terenele arătate acum: a) Impușcarea obligatoare a unui număr anumit de ciute, b) prelungirea sezonului de vânătoare a taurilor până pe la mijlocul lui Decembrie, pentru a fi împușcați cei cu rele calități, c) revocarea opreliștei de a se împușca cerbi sub 12 raze, d) acordarea permisiunii de a se împușca pentru selecționare tauri peste cota normală.

... A trecut o toamnă grea, plină de renunțări pentru cei mai mulți vânători de cerbi. Să ne recompenseze pe toți cea viitoare, deasupra căreia să se arcuiască vesel curcubeul Păcii!

Am dori, ca la anul să putem vorbi despre primele rezultate sau cel puțin despre primii pași energici în acțiunea care trebuie să înceapă în vederea preîntâmpinării decăderii calitative a cerbilor noștri.

J.

Ing. T. Bastaki cu cerbul capital (212, 45 Nadler) și însemnat cu o pată albă pe bot, împușcat în jud. Baia, 1939.

I. Situația caprelor negre în Munții Făgărașului

Fiind autorizat să impună un Țap negru în Munții Făgărașului, terenurile Soc. de Vânătoare Muscel, m'am deplasat în acea regiune unde am stat în zilele de 26—29 Octombrie.

Mă simt dator să aduc la cunoștință constatările pe cari le-am făcut la fața locului, în comparație cu situația din trecut pe care am avut ocazia s'o cunosc cât se poate de bine.

1. Numărul caprelor negre a crescut față de anii din urmă într-o proporție absolut de necrezut. Astfel:

În ziua de 26 Octombrie (dela ora 9 până la ora 15), am văzut numai într-o singură căldare a văii Rele și 2 căldări mici alăturate (Roșu și Zmuciumatu), un număr de 66 bucăți. Acum vre-o câțiva ani pe aceleași locuri se putea număra decât numai 12—18 bucăți. Menționez că vremea era cu totul defavorabilă. Vânt puternic (cecece presupune că multe capre coborâseră în colții cu pădure), iar vizibilitatea redusă din pricina ceței.

În ziua de 27 Octombrie, am văzut în căldarea mică a Văii Rele și Gălășescu (2 căldări mici) un număr de 32 bucăți. În aceleași locuri acum vre-o câțiva ani se puteau vedea maximum 10 bucăți; și în această zi timpul nu a fost priincios din cauza viforului de culmi.

În ziua de 28 Octombrie, plouând și ningând, nu am putut eși pe coastă.

În ziua de 29 Octombrie, m'am deplasat dela Valea Rea peste vârful Moldoveanu și V. Buda la Cumpăna. Nu am văzut nimic din cauză că tot vânatul coborâse la pădure, zăpada pe sus fiind de 50—60 cm.

Pe lângă numărul mare de capre negre am mai remarcat și următoarele:

a) Sunt foarte puțin sperioase; mi s'a întâmplat să mă găsesc de două ciopoare de capre, respectiv la 50 și 70 m. în care situație am stat timp îndelungat. Eu îmi luam masa, ele pășteau și apoi s'au culcat. Menționez că nu eram ascuns de loc, că vorbeam încontinuu cu omul meu și că ele mă priveau cu o liniște „îngerească”.

Cu altă ocazie m'am găsit la circa 30 m. de un cârd de capre, de care apoi m'am depărtat fără ca ele să se miște din loc.

Socotesc că această „blânzenie” este foarte semnificativă și că trebuie trasă o concluzie din acest lucru.

Țapi puternici foarte puțini; nu am văzut decât din acei mijlocii, iar aceștia în proporție de 1 Țap la 12 capre. Poate că cei mari erau la pădure, poate că nu intraseră între capre. În orice caz pot afirma că din cele 98 bucăți văzute, marea majoritate o formau vâtuțele și ieziile din acest an.

Și din acest lucru trebuie trasă o concluzie.

2. Paza vânatului.

a) În ziua de 25 Octombrie, când plecam din Nucșoara, am chemat la mine pe Plutonierul Fătă și i-am comunicat scopul venirii mele în acea regiune cât și dorința de a nu fi deranjat.

Se pare că acest post are de luptat încă mult timp cu un braconaj încarnat în locuitorii din com. Slatina. Banca Națională, arendaș de teren acolo, ar putea aduce o bună contribuție în această privință, dacă ar întări paza și în deosebi dacă ar avea paznici de meserie.

b) În ziua de 26 Octombrie pe la ora 13, urcam prin colții Roșului, când văd deasupra mea doi inși. Crezând că am de a face cu braconieri, am ocolit ca să pot să ies deasupra lor. Am ajuns însă prea târziu căci ei coborâseră către lacul Galbena. Am constatat însă cu binoclu că erau 2 paznici din Poliția Caprei Negre ai Direcțiunii Vânătoarei. Mi s'au umezit ochii de mulțumire când am constatat că „oamenii legii” își făceau datoria.

Am bănuț că vor coborî la Stâna din Valea Rea unde am cantonat, din cauză că probabil văzuseră caii pascănd pe stăuină.

În realitate au coborât la Pojarna unde se executa tăiere de pădure.

A doua zi mă aflu în muchea Gălășescului, hotar cu Valea Rea unde am tras un foc într'un Țap, pe care l-am împușcat. Peste o oră când coboram către stână, m'am pomenit cu cei doi paznici, cari mi-au tăiat calea. Ce se întâmplase? Plecând dela Pojarna și urmând să treacă către „Valea Sâmbetii”, pentru numărătoarea caprelor, când au ajuns aproape de Moldoveanu au auzit focul. S'au întors repede înapoi. Au cercetat cu binocurile și m'au văzut coborând cu Țapul. Apoi au coborât coasta pentru a-mi tăia calea.

Patrula era compusă din brigadierii Hoarcă Ion și Văsoiu Nicolae, care se aflau în patrulare de 10 zile. Cel dintâi este concentrat și având un concediu de 20 zile, în loc să se ducă acasă la el, a venit să-si facă datoria pe munți. I-am reținut noaptea cu mine la stână. Nu știu dacă toate posturile își fac tot atât de bine datoria; dar postul dela Cumpăna merită toată lauda.

Pentru a le usura traiul și posibilitățile de mers pe orice teren, socotesc că ar trebui să fie dotați acești paznici speciali cu:

- o tonorișcă cu toc, ca să-si poată face noaptea, focul, fie în pădure, fie pe la stâni;
- pelerină de ploaie;
- colțari articulați cu 8 colți;
- un piolet;
- nătură de lână (deci ușoară), pe care s'o poarte în deplasări;

- felinar portativ;
- bărțile regiunii și busolă.

3. Din informațiile culese reese:

a) Că în toți munții Făgărașului caprele negre au sporit considerabil în ultimul timp.

b) Că totuși — cu riscuri foarte mari — mai sunt braconieri cari țin arme în păduri și cari au spioni printre ciobani, pentru a încerca acțiunea de braconaj, când sunt asigurați că patrula de brigadieri s'a deplasat în altă parte.

De multe ori uniforma brigadierilor constituie un impediment în prinderea braconierilor, din cauză că sunt cunoscuți de toată lumea și încă de departe. Ar trebui — noapte — în unele ocazii ei să se îmbrace în hainele locuitorilor din regiune, fiind însă înarmați cu revolvare automate Staver sau Colt.

4. Desigur concluziile prezentei încunostințări sunt de resortul forului în drept, îmi permit totuși să le evidenziez pe următoarele:

a) Actualul sistem de pază ar trebui să continue cel puțin încă 4—5 ani pentru motivele:

Spre cabană (Masivul Rătezat). În fund se vede Peleaga, cel mai înalt pisc din masiv — 2584 m. (Foto: V. Pascu).

Țap împușcat în toamna 1939 de Dl Valer Pascu pe Rătezat (Dunga Staurilor).
(Foto: V. Pascu).

— braconierii nu s'au obișnuit încă cu ideea că s'a terminat cu domnia lor; în câțiva ani de aci înainte e foarte posibil că această mentalitate va dispărea;

— în situația actuală cu „capre blânde” acțiunea braconierilor ar fi dezastruoasă, ușurința cu care se pot împușca, ar îndemna cu siguranță și pe copii de 13—14 ani să ia o flintă și să plece pe colți;

— am impresia că paza făcută de posturile de Poliție Specială se răsfărânge în mod egal asupra:

- caprelor negre,
- pescuit în apele de munte,
- celalalt vânat,

ceea ce scotesc că nu este just; întâi de toate caprele negre și într'o măsură mai restrânsă celelalte;

— zonele de patrulare sunt foarte vaste, în plus unele posturi s'au desființat, iar altele au personalul concentrat. Completarea personalului și înmulțirea posturilor, sunt măsuri cari se impun;

— este o mare deosebire între paza făcută de paznici particulari și acea a Poliției Speciale pentru capre negre, această din urmă făcându-se cu brigadieri cu școală, pătrunși de simțământul datoriei și foarte autoritari.

Nu cunosc în această țară nici o acțiune de ocrotire a vânatului care să fi dat rezultate atât de palpabile și de repezi ca aceasta din urmă;

— brigadierii să fie încadrați în M. A. D. pentru a putea să-și asigure o pensie pentru bătrânețe. Anii de serviciu fiind din acei cari consumă viața, pensia să poată fi luată după maximum 15 ani de serviciu;

— să se completeze echipamentul de munte al paznicilor, după cum am amintit mai sus.

Maior, Alex. Vătămanu

(N. Red.). Constatările pe care le face Dl Maior A. Vătămanu precum și sugestiile date de D-sa sunt de cea mai mare valoare. Dl Maior Vătămanu e unul dintre cei mai buni cunoscători ai chestiunilor vânătoarești în legătură cu capra neagră. Vechiu și pasionat turist și vânător în munții stâncoși, obișnuit să se ferească de aprecieri rutinare, recunoașterea din partea D-sale a rezultatelor acțiunii de salvare a caprelor negre e o prețioasă justificare a cheltuielilor, într'adevăr importante, pe care le-a reclamat această acțiune.

II.

Să organizăm ocrotirea păsărelelor

Satul, ca primă celulă a organismului social este astăzi pus în discuție și studiat sub toate rapoartele. Problema satului a fost scoasă din cadrul discuțiilor teoretice și a fost trecută pe teren practic. „Cum e satul, așa e și statul”, — de aceea s'a început cercetarea amănunțită a rosturilor lui în viața românească. Acest scop l-a avut

și organizația de curând sistată, „Serviciul social” cu organele sale de execuție și de colaborare: Căminul cultural, care alături de școală dă puțință poporului să se ridice pe terenul cultural, și Straja Țării, ca mediu educativ. Suntem siguri, că țelurile urmărite de Serviciul social nu vor fi neglijate, dându-se o mai fericită organizație mijloacelor de activare.

În îndrumările date de Serviciul social, ca și în preocupările străjerești găsim tratate și atinse toate problemele în legătură cu satul, cu educația trupeză și spiritua-lă a tinerelor vlăstare. Nici un cuvânt nu găsim, nici o măsură nu se preconizează însă pentru cunoașterea și protecția păsărelelor folositoare, ca și când acest real bun nu ar exista în cuprinsul satului și a vieții lui.

Ochiul observator trebuie să privească câmpul, crângul, pădurea, până la hotarul satului vecin cu toate viețuitoarele lui, cu tot ceea ce cuprinde pământul, apa, aerul. Satul economic trebuie să cuprindă și avifauna. Fiecare sat își are păsărelele sale, cu rostul lor bine determinat. Câte foloase ne aduc aceste ființe! Satul fără de paseri este un sat mort. Unde nu e pasere nu e pădure, acolo trebuie să fie râpi terpe, eroziuni, deci sărăcie. Concertul păsărelelor înviorează sufletele, face pe țăranul muncitor să mai uite de năcazuri, de truda trupeză.

Cine ar putea prețui folosul pe care îl aduc agriculturii păsărelele? S'a scris în ziare, că în județul Prahova fructele pomilor au fost distruse, în mai multe comune, de cotari. Dacă pe acele locuri ar fi trăit multe păsărele, deci dacă ele ar fi fost ocrotite, nu s'ar fi întâmplat această pagubă. Cu școlarii mei am făcut socoteala câți cotari adună pe zi o codiță-roșie. Am urmărit-o și am constatat, că în cinci minute ea și puii ei mănâncă șase cotari, deci într'o oră șasezeci, într'o zi șasesute. Acest număr de cotari prinși cu mâna m'ar costa vre-o 200 Lei, adică zece copii plătiți cu câte 20 Lei. Deci o codiță-roșie, în luna Mai — luna cotarilor — face pe seama pomicultorilor satului pe zi un folos de 200 Lei! În schimb nu ne cere decât puțină ocrotire. Si nici pe aceasta să nu i-o dăm?

Dar subț raport educativ? Am arătat într'un număr trecut al „Carpaților” cum copiii au reaua deprindere de a distruge cuiburile păsărilor și a omorî puii. Am arătat cum prin mijloace educative școlarii s'au transformat în iubitori de paseri, în paznici. Copiilor le plac povestirile. Decât să le iei din cărți, și mai ales să le dai istorisiri cu subiecte și arătări streine de țara noastră, împrumutate din cărți de aiurea, ar fi mai frumos să povestești d. e. fapta eroică de salvare a unei paseri cântătoare, sau fapta de milă față de o ființă rănită și îngrijită.

Astăzi elevii sunt străjeri. — vor fi apoi premilitari și în urmă militari. Dacă în sufletele acestor tineri s'ar sădi sentimente de milă creștină față de păsărele, aceste sentimente ar rămâne pentru viața lor întreagă, și am avea adevărați cetățeni. — șlefuirea definitivă urmând a se face prin căminele culturale sau alte similare instituțiuni.

Am rămas impresionat de cuvintele primite dela directorul „Carpaților” într'o scrisoare cu care m'a onorat, și în care arată rolul educativ pentru tineret și însemnătatea problemei ocrotirii păsărelelor. Cer iertare pentru indiscreția de a arăta cititorilor revistei frumoasele gânduri, care au fost așternute în amintita scrisoare:

„Să înfrângi atavica dorință de chinuire a păsărilor, să sădești în locul ei dragoste, milă, gingășie, — înseamnă numai să salvezi de chinuri și de moarte atâtea nevinovate ființe, ci înseamnă mai mult: să inobilezi sufletele copiilor, să-i pornești pe calea bunătății, să des-gropi acel mărgăritar care e sădit în inima fiecărui om, dar care de multe ori e năpădit de zbură și urătenie. Tre-sărirea de milă și de dragoste față de o pasăre necăjită, poate porni o nouă orientare în întreaga viață viitoare a copilului, — poate fi mâna, care împinge pe cel neputin-cios în apa tălmăduitoare, — poate fi începutul unei vieți sufletești înălțate, — poate fi izvorul din care cel ce mâine va fi om și va avea să înfrunte năcazurile vieții, va putea scoate mângâiere”.

Asemenea gânduri, ar trebui să fie între cele călăuzitoare ale educației copiilor noștri!

Toți cei ce au o atingere cu viața satelor pot pune o petricică în acțiunea de ocrotire a păsărelelor. Să nu amintim decât învățătorul, care are în mâna lui aluatul din care se va forma populația de mâine a satului, — apoi conducătorii căminurilor culturale și a altor asemenea instituțiuni. Să ne aducem aminte de silvicultor, care trebuie să privească pădurea ca un întreg, cu toate viețuitoarele pe care le adăpostește, și pe care nu le poate separa de „materialul lemnos”, fără să iee caracterul de pădure acelei întinderi. Agronomul să observe viața câmpului, și va descoperi în păsările ajutoarele prețioase, care aduc mai mult folos decât stropirile și insecticidele scumpe, — și să răspândească cunoștințele pe care le-a dobândit.

Ce studii frumoase, ce rezultate minunate s'ar putea atinge, dacă s'ar lucra cât de cât pe acest teren, în țara întreagă! Cât ar folosi știința și economia națională! S'ar studia felul paserilor noastre, densitatea lor, viața lor, epocele migrațiunii, unde își fac cuiburile, câți pui scot, cu ce se hrănesc, care sunt folositoare, cele „păgubitoare” în ce măsură se pot numi astfel...

Mijloace de ocrotire: Cuiburi artificiale. Împuținarea dușmanilor, plantarea eroziunilor și a răpilor, pentru a avea cât mai multă pădure, hrănirea în timpul iernei.

Scritorul acestor rânduri, de Crăciunul trecut a dat drept canon copiilor, pentru micile lor păcate, la spovedanie, obligația de a hrăni păsărelele din cuprinsul gospodăriei, pentru a putea răzbi prin epoca gerului.

S'ar putea face înelări pe sate, pentru a ști, dacă oare rândunica, sau altă pasere călătoare din satul nostru, se întoarce primăvara sau nu, dacă oare își reia cuibul vechi, sau își clădește altul nou. Toate aceste și altele asemenea cercetări făcute pe sate ar folosi nespun studiului paserilor noastre, ornitologiei românești, care abea acum e vorba într'adevăr să iee naștere.

Să începem opera de ocrotire a păsărelelor noastre, prin lămurirea lumii satelor noastre!

Preot N. MĂNESCU
(Câmpulung-Muscel).

III.

Dispar urși

Înainte cu vre-o 30 de ani, când am început a gusta farmecul codrilor noștri, ursul era oaspele aproape zilnic al vânătorului de la munte. Erau atât de mulți urși și trăiau în locuri atât de apropiate de sate, încât vânătorii de azi nici nu te cred, dacă le spui așa ceva. Luându-se după ceea ce văd azi, nici măcar nu-și pot închipui ca în trecutul apropiat să fi putut exista atâția urși. Iar, ca să nu se creadă că ceea ce spun se bazează pe o simplă amintire, pe care trecerea anilor o poate altera, în sprijinul afirmației mele aduc și o statistică, întocmită în a. 1892 de către Szécsi Zsigmond, consilier silvic și profesor la Academia de Silvicultură din Budapesta. O statistică așa zicând oficială și care prezintă deci toate garanțiile. Iată, după Szécsi Zs., numărul urșilor vânați în câteva județe din Ardeal în a. 1884: Județul Năsăud 39, Brașov 1, Ciuc 26, Făgăraș 3, Treiscaune 15, Hunedoara 15 (azi nici unul), Maramureș 47, Mureș 21, Satu-Mare 2, Sibiu 3, Someș 6, Odorheiu 3. În total 181. Să nu uităm că aceștia au fost vânați de vânătorii cari au anunțat oficial aceste cifre. Dar unde e badea Gheorghe și Ioan sau Gvuri-bă din Secuime, cari vânau și atunci, cași azi, în mod clandestin, și al căror număr era cel puțin egal, dacă nu mai mare, cu al vânătorilor cari posedau permis de vânat? Si pe vremea aceea erau mult mai puțini vânători, poate un sfert față de cei de azi, și nici nu cunoșteau otrava! Totuși s'a putut vâna într'un singur an, în câteva județe din Ardeal, un număr atât de impozant de urși! Astăzi *contingentul total* al urșilor din aceste județe nu atinge cifra de 181! Iar dacă lucrurile vor continua așa ca în ultimul sfert de veac, în 20 de ani nu vom mai avea urși în Ardeal. Dispariția urșilor se datorește mai multor motive, pe care voi încerca să le expun în cele ce urmează.

În legătură cu aceasta voi face și câteva observații pe marginea unui articol apărut tot în „C.” mai de mult, care între altele spune, că pe teritoriul B. au participat 60 de vânători, că n'au văzut pui de urși, iar aceia pe cari i-au vânat li s'a părut prin tufiș că sunt urși mari. Din partea mea declar că este de condamnat acel vânător care trage într'un urs la prima lui apariție și nu se folosește de acea clipă rară pentru a savura plăcerea pe care

ți-o procură vederea în mijlocul naturii a acestui falnic și frumos animal al codrilor noștri. La fel, este de condamnat și vânătorul care trage înainte de-a fi văzut clar animalul. Un vânător corect, care nu mai ucide ca măcelarul porcii, ci își iubește vânatul, nu trage într'o apariție neclară sau într'o pată de negreață, căci glonte trebuie pus cu cea mai mare precizie posibilă și cu băgare de seamă în acel loc, unde fără chinuri și vulnerări inutile curmăm viața unui animal, cum este ursul, care greu, foarte greu se sporește și despre a cărui fel de traiu puțini din cei 60 de vânători au cunoștință.

Ar trebui să fie o regulă ca un vânător numai după o experiență oarecare să ajungă la vânatul mare și să treacă treptat de la iepure la urs. Și înainte de toate dacă e vânător corect, la prima vedere a primului său vânat mare nu „pușcă”! Ci observă cu băgare de seamă apariția vânatului, îl lasă să traverseze fără împuscătură, petrecut doar cu ochiul peste cântarea armei și oftând în sine își va zice: „Doamne, ce frumos e un urs în natură”! În felul acesta va deveni un vânător liniștit, flegmatic și corect și nu va trage în figura neagră, fără să vadă unde e capul și unde e coada, că e pui sau urs mare.

Are dreptate autorul celui articol când spune că ar trebui, la eliberarea permiselor de vânat urși, să se ia în considerare dacă e teritoriu de munte, unde ursul se află la el acasă sau teritoriu ocazional unde vine constrâns de lipsa hranei și unde este ușor de măcelărit. Si apoi ar trebui ca vânătorul care a împuscat un pui de urs să fie pedepsit cu pierderea dreptului de-a vâna urși pe timp de 5—6 ani. În felul acesta d. Iepurar se va uita bine la primul urs, nu va trage pe negândite și nu va confunda un pui de urs cu un urs mare.

În legătură cu împuscarea condamnată și de neiertat a puilor de urși, îmi permit să evoc amintirea și exemplul profesorului meu de vânătoare, Badea Gheorghe, un țăran care avea la activul său 87 de urși! El îmi spunea: „Domnișorule, nu am pușcat în viața mea ursoaică cu pui și nici pui de urși, ci de câteori vedeam pui, îmi ridicam pălăria și îi salutam cu voce tare: „Să vă văd cu bine la anul”! Ce admirabil exemplu pentru cei cari nu înțeleg necesitatea protejării ursului.

Dar marele pericol pentru urși și căruia i se datorește în mare parte dispariția lor, este *otrava*! Stricnina dată pe mâna speculanților de piei de vulpe este unul dintre motivele principale ale distrugerii urșilor. Otrava se dă pentru uciderea lupilor. Lupul însă este un oaspe rar și precaut. Iar otrava e folosită de speculanții de piei de vulpe, fără rost, fără cap și fără conștiință și distruge în primul rând ursul. Pentru aceea fac apel la toți vânătorii cari doresc să nu dispară ursul din Carpații noștri, să intervină la forurile competente în care să se ceară oprirea cu desăvârșire a otrăvirii și interzicerea comerțului cu stricnină.

Alți dușmani ursului sunt ciobanii de la oi și păstorii de vite. Intrucât urșii atacă uneori turmele de oi și de vite, aceștia se răsbună asupra lor cu ajutorul puștilor Manlicher, pe cari le poartă în vederea apărării avutului lor. Cunoșc nenumărate cazuri de acestea. Această primejdie se poate înlătura acordându-le păzitorilor de oi sau de vite dreptul de a avea revolvare cal. 9—12, cu ajutorul cărora se sperie urșii cari s'ar apropia de turme, și nepermițându-le însă să aibă arme de vânătoare.

La fel sunt de periculoși pentru urși și păzitorii (gornicii) de păduri particulare sau chiar de stat, cari posedă arme tip militar. Cunoșc de asemenea nenumărate cazuri când acești paznici au împuscat urși și cerbi cu Manlicherurile oficiale ce le aveau asupra lor. Ar fi de dorit ca aceștia să aibă arme Werndl sau Kropacek, iar cartușe să nu poată obține decât dela seful Ocolului silvic și numai după ce au făcut dovada la ce au folosit cartușele pușcate.

În legătură cu pericolul care amenință micul nostru contingent de urși și în legătură cu remediile cari ar trebui puse în practică pentru preîntâmpinarea lui, fac autorităților competente propunerea de-a înființa trei inspectorate — Regiunea Maramureș cu Secuimea, Regiunea Bucovina cu Moldova și Regiunea Carpaților de sud — cu misiunea ca inspectorii să studieze aceste teritorii din punctul de vedere al vânatului mare și rar, să dea lămuriri Direcțiunii Vânătoarei în legătură cu eliberarea permiselor pentru urși și cerbi și să supravegheze pe fiecare arendaș și proprietar, dacă respectă dispozițiile impuse de

lege pentru protejarea acestui vânat; ce stoc de urși și cerbi are pe teritoriul său, pentru a se putea ști ce să i se permită și ce nu, etc.

Iată, după părerea mea, câteva din cauzele care contribuie la distrugerea urșilor, precum și câteva remedii care ar trebui luate pentru a preîntâmpina dispariția acestor falnice animale din Carpații noștri, căci dacă nu se iau măsuri urgente și serioase, în timp de 20 de ani nu vom mai avea urși.

G. OLTEAN — Reghin.

IV.

Tub de carton... tub de metal?

Deoarece pereții tubului de carton în mod necesar trebuie să aibă o oarecare grosime, locașul cartușului, în care urmează să fie introdus acesta este mai larg decât canalul propriu zis al țevei. Cele două cilindre, diferit dimensionate, sunt legate prin un con de trecere scurt. Diametrul intern al cartușului de carton trebuie să fie astfel dimensionat, încât el să se potrivească cât mai bine cu diametrul țevei, după ce trece de conul amintit. O bură bună, presată, confecționată din păslă, se îngrijește, ca nici în regiunea conului, și nici în cea a țevei propriu zise să nu între gaze în încărcătura de alic. Bura, groasă de 10—15 mm. este elastică, și deci prin puterea gazelor de presată în lungime, și astfel își mărește diametrul, închizând și mai bine. La cartușele încărcate cu pulbere Nitro, acest mecanism își are însă hotarele peste care nu e îngăduit să se treacă; în cazul, dacă bura îngăduie o mărire prea mare a diametrului său, presiunea gazelor crește prea tare, țava se sparge. Pe vremea pulberii negre, în scopul de a mări eficacitatea tragerii se obișnuia să se pună în cartușe de calibrul 16 bure de calibrul 14, în cartușe de 12 bure de 10. Aceste bure erau presate în tub cu ajutorul unui aparat special. De sigur această operațiune mărea și acolo presiunea gazelor, fără însă să prezinte pericol, doar reculul era mai simțitor.

În Anglia au venit la modă tuburi pentru alic, confecționate din metal. Pentru vânătorii din tropi, și cei dela regiunile cu vânat de apă, inovația avea mare însemnătate. Diametrul intern al acestor tuburi în chip firesc era mai mare decât cel al tuburilor de carton. Ca urmare, a trebuit să fie utilizate bure, cu un calibrul mai mare; așadar la armele de 12 bure de 10, — la cele de 10 bure de 8, etc. Armurierul englez cunoștea foarte bine efectele burei cu dimensiune superioară, și de aceea, au început să dimensioneze mai largi și țevile armelor. Astfel modul acesta de încărcare nu mai prezenta primejdie nici pentru tragerile cu pulbere Nitro, rămânând presiunea gazelor normală. La aceste arme conul de trecere nu mai era accentuat, ci foarte redus, abea existând el. În felul acesta au început să fie fabricate țevi de alic speciale pentru tuburile de metal. Să nu uităm, că Englezii utilizau tuburile de metal pentru vânătorile tropicale și de paseri acvatice, în scopul, ca să fie cât mai bine ferită încărcătura de efectele umezelei, și nicidecum în scopul, ca tubul să poată fi încărcat de X ori, din motive de cruțare. Acelaș scop l-au urmărit Englezii și atunci, când au confecționat tuburi de carton, care aveau pe dinafară o îmbrăcăminte de aramă până la jumătatea tubului, ba unele până la gura lui, lăsând doar neîmbrăcată o parte de 5 mm. necesară pentru sertizarea tubului. La aceste cartușe diametrul intern al tubului corespunde utilizării unei bure dimensionate precis pentru calibrul respectiv și unei țevi precis dimensionate. Însă tuburile îmbrăcate în aramă au dispărut de pe piață din motive practice, deoarece

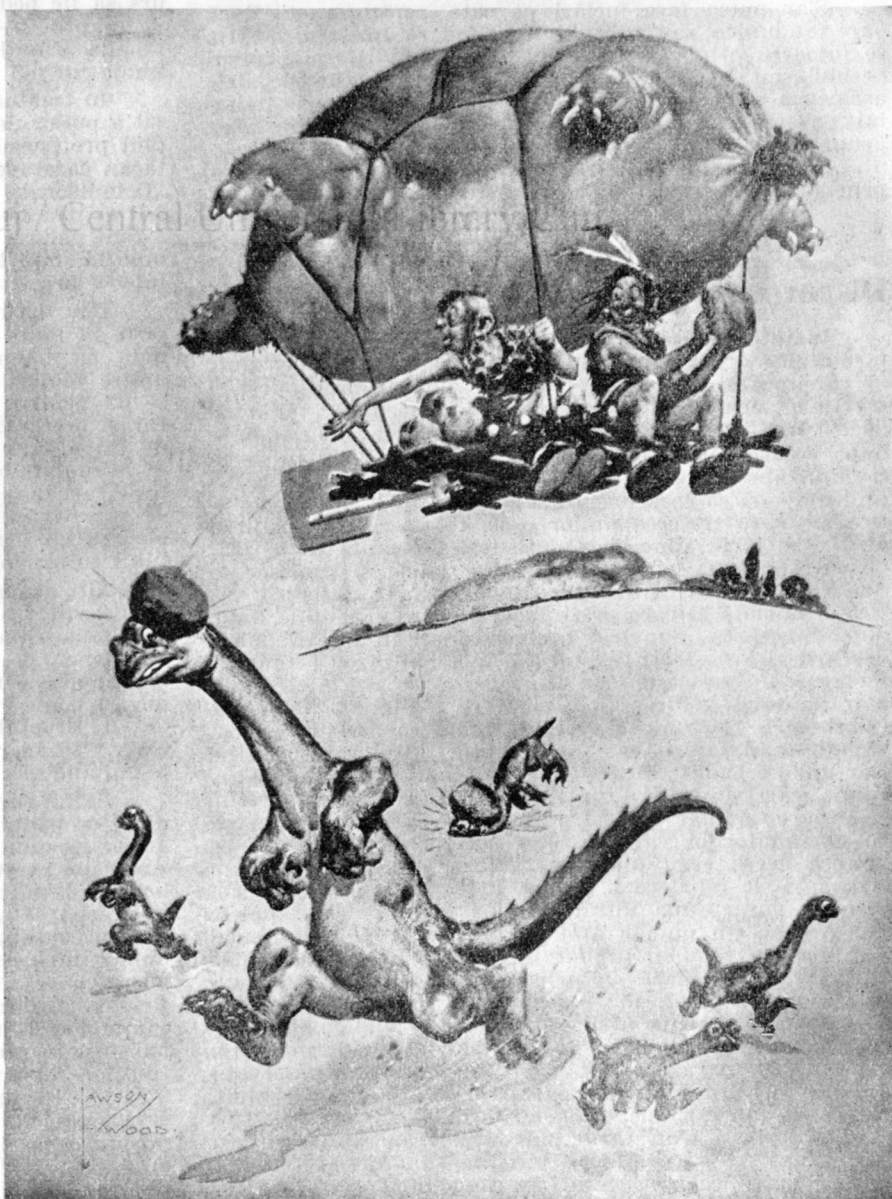
acelaș bun rezultat îl dau și tuburile confecționale dintr'un carton bine satinat, provăzute cu o căptușală metalică până la înălțimea pulberii. În privința aceasta un cartuș ideal e cel pus în comerț de R. W. S. sub numirea „Waidmansheil“, având la bază un recipient de metal presat, în care e îmbrăcată pulberea, și care e apoi acoperit bine de bura grasă.

Fabricații de cartușe de pe Continent au împrumutat dela Englezi confecționarea tuburilor de metal, și fabricațiunea a fost una perfectă tehnică. Vânătorii de pe Continent, râvnind să cruțe prin reîncărcarea aproape nelimitată a acestor tuburi, au început să le utilizeze pe o scară foarte întinsă.

E necesar să știm, că tubul trebuie să fie elastic, cu ocaziunea focului trebuie să cedeze, astfel încât să transmită asupra peretelui țevei presiunea împuscăturii. Prin aceasta se diminuează presiunea exercitată asupra bazei cartușului, și în chip natural se reduce presiunea asupra basculei și a platinelor.

Oricât de intact ar pare un tub după foc, el și-a pierdut elasticitatea, și în special și-a pierdut-o tubul de metal, fie el confecționat din aramă, din aluminiu sau din alt metal. Aluminiul pur aproape nu are nici o elasticitate. Deci nici chiar la primul foc nu poate transmite largirea așa, cum o face aceasta tubul de aramă sau de carton. Din această cauză nu se fabrică din aluminiu nici tuburile cartușelor cu glonț, cu toată că ar fi mai ieftene.

Lt. Col. Roland Schneider-Snyder.

Primul bombardament aerian.

Moartea lui Emil Coliu

Nu știu dacă a trăit vreodată pe lume un intelectual mai discret și mai modest decât inginerul Emil Ștefan Coliu.

Locul lui de naștere e Focșani. Indeleitnicirea lui de căpetenie a fost arheologia: a lucrat ani la desgroparea cetății Histria cu d. profesor Scarlat Lambrino; mai lucra încă; a și scris despre pietrele vechi ale Dobrogei; era în el un muncitor credincios și neobosit, care a închinat țării și neamului său ființa lui întreagă, jertfind-o. Moare înainte de a fi împlinit treizeci de ani.

Emil Coliu a scris în „Carpații” câteva istorisiri de vânătoare; una, mai ales, publicată nu de mult: Crăciunul singurătății, e de o deosebită valoare literară. Vânătoarea era singurul lui divertisment în munca crincenă căreia i se dedicase. Am umblat cu dinșul prin singurătățile dela malul mării, la Histria, și atunci mai ales am cunoscut înalta distincție sufletească a acestui om rar. Vânătoarea cași literatura era pentru el un prilej de evaziune. A notat despre paserile de apă observații foarte pătrunzătoare.

D-l profesor Lambrino a spus, la moartea lui Coliu: „Sintem loviți de o mare nenorocire”.

E vorba de arheologie.

Cei care l-am cunoscut în altă ipoteză, n'avem alte cuvinte potrivite să deplîngem pierderea camaradului cu suflet așa de cald și de blind. E o nenorocire mare într'adevăr cînd comunitatea pierde un membru de reală nobleță.

A fost îngropat în orașul său de naștere. Trecearea din viață i-a fost pricinuită de o congestie cerebrală. Avea un trup firav, care a cedat regimului aspru ce-și impusese.

Despre pierderea lui Coliu nu s'a scris aproape nimic. S'a strecurat și s'a dus aproape neștiut. Ca să ne aducem cu atît mai îndelung aminte, pînă la sfîrșitul nostru, toți cei care l-am cunoscut.

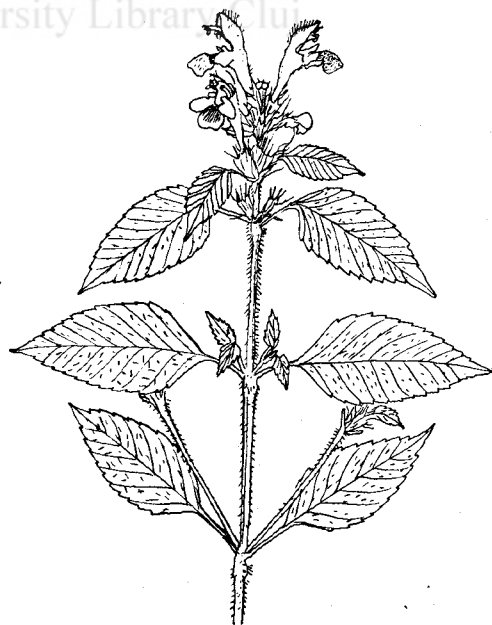
Mihail Sadoveanu

O plantă plăcută cervidelor

Intr'o dupămasă deosebit de îngropată în burniță și în ploaie mărunță, din toamna aceasta, am așteptat cerbii într'un observator legănat de vîntul aspru, ca un scrînciob. Paznicul săcui, Lazar Gagyi a avut câteva ceasuri amare. Mă asigurase că iasă regulat — printre alți cerbi mai mici — un taur bun de 16, dimineată de dimineată și sară de sară. Iar acum s'a întunecat, și nu a apărut în tăietură nici o „zdranță de ciută” baremi. Cum paznicul avea teamă, să nu mi se clatine încrederea în el (prea de mult vînez cu el, decât să nu-i cunosc calitatea de a spune numai adevăr în trebile vânătoarești!), cînd ne-am coborît

din pătul mi-a arătat odată locurile zdrobite de alergările cetelor de cerbi. Și mi-a mai arătat ceva: s'a plecat și mi-a cules niște cotoare de plantă uscată deja de brumă, smulgându-le cu rădăcină cu tot. Mi-a arătat, că toate vîrfurile plantei sunt rupte, pascute. Am mai căutat și eu, și într'adevăr nu era una dintre aceste plante cu ramuri multe, care să aibă vre-un vîrf nepăscut. Lazar mi-a spus, că asta e o buruiiană, pe care o mănîncă cerbii și căprioarele cu multă plăcere, și unde crește asta, se țin cu predilecție aceste animale. O mănîncă și verde, o ciugulesc și uscată, iar iarna, după ce i-au ros cotoarele pînă la pămînt, îi desgroapă rădăcinile groase și le mănîncă și pe acelea. Crește îmbelșugat prin pârilituri, — împrejurare, care face să fie aceste locuri căutate bine de cervide.

Am băgat în raniță un exemplar al acestei plante, și întors la Cluj, am rugat pe Dl Prof. Alex. Borza

Galeopsis grandiflora.

să o identifice, și D-sa a avut bunătatea să-mi răspundă: „Buruiiana trimisă este planta numită în știință *Galeopsis grandiflora* (L.) Mill. Sinonime mai cunoscute sunt *G. speciosa* Mill. și *G. versicolor* Curt. Nume românesc neaș nu știu să aibă planta. Panțu dă pentru o specie învecinată, cu flori roșii, numele de Tapoșnic, Chipu-măței, Fața-măței, Zeabre. Pentru o altă specie învecinată găsim numele de Lungurică în acelaș dicționar al regretatului Panțu. Planta noastră trebuie să aibă un alt nume popular, fiind o plantă de largă răspîndire prin toate pădurile noastre de deal și munte”.

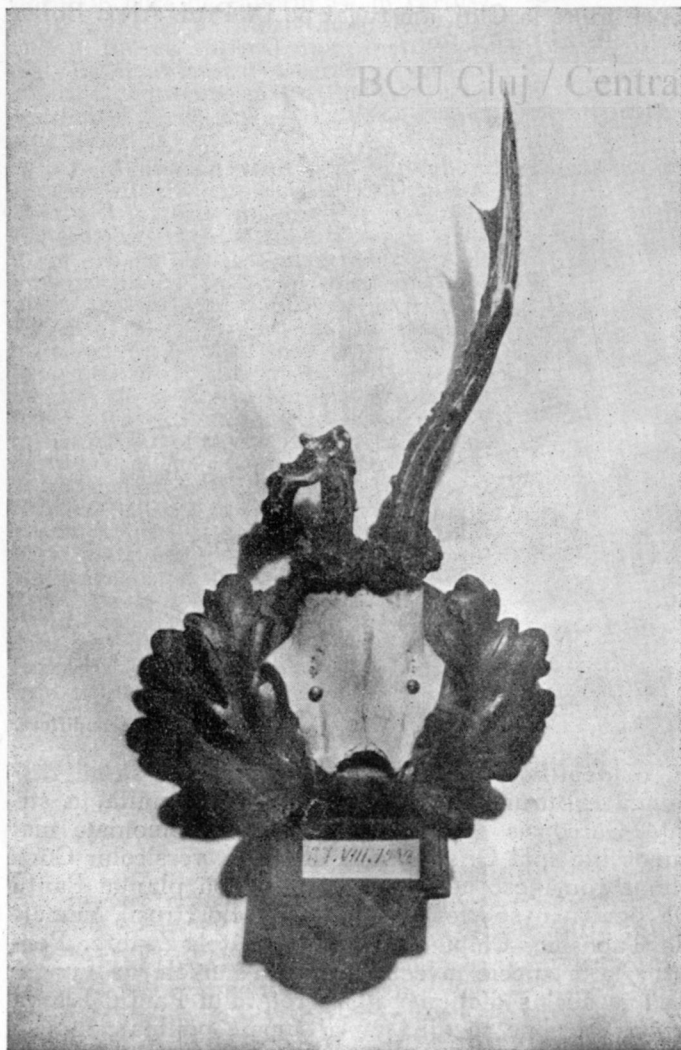
În „Flora pentru determinarea și descrierea plantelor ce cresc în România” a D-lui Prof. Iuliu Prodan, găsim următoarea descriere tehnică a acestei plante (pag. 872): „Tulpina hispidă. Lacinia (lobul) mijlocie a labiului inferior al corolei violacee, subrotund cordată, plană, laciniiile laterale albe, labiul superior sulfuriiu, tubul alburiiu. Inflorește în Iulie și August. În păduri, marginea păraielor și a izvoarelor”.

E bine, ca vânătorii noștri să cunoască această plantă. Unde o găsesc, vor umbla cervidele. Iar cercetând-o și găsind-o nepăscută, vor putea face deducții triste referitor la densitatea cervidelor pe acele locuri.

...Astfel, în loc de un trofeu, am coborît din poiana „Câmpul mic” cu o învățătură în plus. Îi mulțumesc lui Lazar Gagyî, și îl rog să creadă, că nu îmi pare rău, că s'a întâmplat așa. I.

Căprior cu corn diform doi ani consecutivi

Fiind vânător bătrân și cu lungi experiențe adunate în timp de mai bine de 40 ani de când practic nobilul sport vânătoresc, mi s'a întâmplat un caz pe care îl socotesc foarte rar și a cărui rezolvire mă pune în grea cumpănă.

Căprior cu corn diform.

Pe la începutul lunii August 1938 doream să vânez un țap bun la chematul cu fluericea. M'am dus într'un teren de vânătoare arendat de Soc. noastră de nătoare. Pe la orele 6 dimineața mă găseam postat pe teren; m'am adăpostit bine între niște tufe de fag mărunț, și am început să chem țapul pe care-l știam că-și are ținutul pe acolo.

După o destul de lungă așteptare și răbdare vânătoarească, aud țapul apropiindu-se cu pași liniștiți și cu mare atenție de locul unde a auzit chematul.

Aci intră între niște tufe de fag foarte dese, de unde mai brăhnește odată și apoi tace. Intrucât distanța ce mă despărțea de țap era cam mărișoară, cca 120 m., și cum țapul era bine mascat de tufe, nu am putut să-i observ decât numai capul, în care la nici un caz nu aș fi putut trage la asemenea mare distanță. După cercetare de 6-7 minute cât a stat locului acest țap, am putut constata foarte bine prin câmpul lunetei, că acest țap are numai un corn normal, stângul, iar cel drept e turtit în afară spre dreapta. Un vânt ușor m'a demască și țapul a șters-o în copci mari, ne mai având eu posibilitate de a trage.

Ce se întâmplă? În ziua de 27 August anul acesta, deci după un an, am vizitat din nou acest teren, însă pe la orele 7 dimineața. M'am postat cam tot în poziția din anul trecut, însă cu vre-o 50 m. mai sus. Încep iar chemarea cu fluericea. Țapul de data aceasta a fost mai politicoș și se prezintă chiar după a treia chemare, stând liniștit cu urechile ațintite înainte, ascultând.

Distanța ce mă despărțea fiind numai de cca 85 m., i-am plasat focul după dorință. A căzut în focul armei. Își poate închipui orice vânător emoția care m'a cuprins când m'am apropiat de țap și l-am recunoscut fără posibilitate de greș, că este țapul scăpat de mine, anul trecut.

A fost un țap bunicel, vârsta cam 4—5 ani, greutatea nu prea mare, între 35—40 kg., necurățat. Este foarte interesant cornul anormal, după cum se poate vedea și din fotografia de mai jos. După toate constatările făcute și de alte persoane, specialiști în materie de vânătoare, nu e verosimil ca acest corn anormal să fi fost rezultatul atingerii vre-unui proiectil. Cornul anormal prezintă o perforație care străbate cornul din dreapta spre stânga, pe cât timp cel stâng e sănătos și neatins.

Rog pe iubii vânători și cititori ai revistei noastre „Carpați”, să mă scoată din această încurcătură, intrucât este știut de toată lumea vânătoarească, că țapii leapădă în fiecare toamnă coarnele. Se naște întrebarea: de unde acest țap cu aceleași coarne an după an? Oare acest țap a rămas în continuare cu coarnele neschimbate, sau se perindă acelaș fenomen an de an?

Sănătate tuturor vânătorilor și le doresc și D-lor un trofeu la fel de interesant.

I. Buliga

Vicepreșed. Soc. vânătoare „Vulturul”,
Sinaia

CĂRȚI/REVISTE

Natura (București, anul XXVIII. No. Noemvrie). Un articol semnat de Dl Ioan Huzum ne descopere, că din „lăptele” (latex) pe care îl conțin unele plante dela noi s'ar putea fabrica cauciuc. Aceste plante se înșiră în familiile Compozitelor, a Euforbiaceelor și a Papaveraceelor. Autorul descrie plantele din prima familie și anume Susaiul, Lăptuca sălbatecă, Lăptuca cultivată, Păpădia, Ci-coarea. Unele dintre aceste plante admit o cultivare în cantități mari. Dl prof. I. Z. Barbu ne arată, în concluzie scriind despre Clima României în vremurile geologice:

Încă dela primele apariții ale uscatului în cuprinsul granițelor țării noastre s'a stabilit o climă caldă și umedă, care a durat, variind între clima tropicală și mediteraneană, până la începutul Pliocenului, când răcindu-se mai mult s'a apropiat de clima temperată. Apariția ghețarilor, topirea lor și timpul dintre două glaciațiuni au pregătit clima temperată de astăzi, climă continentală, care nu este în nici un caz continuarea climatei din Pliocen.

Nenumărate spicuiuri din alte reviste închinat de asemenea popularizării științei încheie acest număr al „Naturei” — publicații de mare preț și mare folos.

Emil Witting: Frate Nicolae (Ed. Rütten & Loening, Potsdam. Rm. 4,80). Așa, românește, e titlul volumului editat de marea casă germană. Felul acesta de a prezenta cartea îi dă caracterul ei: Ursul românesc. Emil Witting e cunoscut în lumea vânătoarească a României mai ales ca unul dintre cei mai experți vânători de sălbătăciuni mari, cunosător al vieții animalelor noastre sălbatice, care populează Carpații, precis cunosător al problemelor noastre vânătoarești. Dar aceasta e numai o parte a omului. Emil Witting are însă și o altă calitate, pe care mai ales nu ai putea-o bănuî în înfățișarea ursuză, chiar în firea ursuză, a acestui om, care își petrece o viață retrasă în chiar mijlocul nostru, în Sibiu. Nu ai putea bănuî, că e un poet, e singurul poet poate, care a pătruns sufletul Carpaților, care a găsit „Genius Loci” al munților noștri și l-a cântat. O mare scădere a literaturii noastre vânătoarești în special este, că nu sunt traduse în românește operele lui Emil Witting. Cu toate că — scrise chiar în limba germană — sunt cu desăvârșire românești. Locuri, oameni, obiceiuri, lucruri bune, lucruri rele... toate sunt ale noastre. Peste hotare zeci de mii de oameni s'au încântat de cele mai cunoscute cărți ale lui Emil Witting: „Auf der Hochwildbahn im Karpathen-walde”, — colecție de descrieri de vânătoare, — romanul „Hirtenfeuer”, — romanul vieții unui cerb carpatin „Der Fechter”, — și în fine istoria vieții lui „Frate Nicolae”, ursul Carpaților. Între români puțini sunt cei ce au citit aceste scrieri. Mărturisim, că pentru a fi într'adevăr gustate în limba germană, în care au fost scrise, se reclamă o perfectă cunoaștere a ei, Witting având un stil propriu, cu o factură proprie. E un artist, care nu merge pe cărări bătătorite, ci — ca și în munte — pășește în adâncuri și pe piscuri neumblate, pline de frumuseți, pe care alții nu le-au văzut.

„Frate Nicolae” e viața unui urs, începând de când a răsuflat primădatul aerul vizuinei în care l-a născut mama-sa, până în ziua, când, recunoscut „rege al munților”, uriaș, cu părul înspicat alb de lungimea anilor, plin de „înțelepciune”, cade totuși subț glonțul unui vânător.

Poate nu există animal mamifer, viața căruia să fie învăluită încă de atâta mister, cum e cea a ursului, deși acest animal a preocupat fantazia și cercetările omenești de mii și mii de ani. Încă nu s'a găsit în special omul de știință, care să scrie temeinic și deplin monografia ursului carpatin. Dl E. Witting e unul dintre cei mai buni cunosători ai acestui animal, a vieții lui, și dacă ne dă cu nenumărate amănunte, scoase din realitate și nu ghicite, viața lui „Frate Nicolae”, D-sa aduce un mare serviciu și celor ce vor cerceta modul de viață a ursului dela noi.

Oare când se va găsi iscusitul traducător, care să facă accesibile scrierile Dlui E. Witting și publicului mare românesc?

Celor ce citesc în limba germană, le recomandăm cu toată căldura cărțile acestui mare scriitor, și în special pe „Frate Nicolae”.

Ing. At. M. Haralamb și Ing. M. Ene: Monografia Piscicolă a Râului Cașoca afluent al Buzăului. Autorii încep studiul lor arătând factorii geografici ai obiectului cercetărilor. Ne dau caracteristicile terenului, starea pădurii împrejmuitoare, caracteristicile apei, curs, abundență, temperatură, albie etc. Apoi Fauna aquatică. Găsim în acest râu păstravul, mreana, zglăvocul, grindelul și boișteanul. Deci pe seama păstravului (care interesează singur din punct de vedere piscicol), se găsește hrana de pește, care îi prinde atât de bine acestui răpitor. Autorii cercetând potențialul piscicol al apei, dau o mare atențiune faunei nepiscicole, adică insectelor, molușcelor, crustaceelor care se găsesc în Cașoca, și de abundența și natura cărora depinde posibilitățile de găzduire a păstravilor. În concluziunile lor autorii arată, că „ne găsim în fața unei faune caracteristice râurilor de munte cu fundul acoperit de pietrișuri... Fauna nutritivă a râului Cașoca, bogată și variată, este constituită din speciile cele mai căutate de păstrav. Ne găsim deci în fața unui râu a cărui apă întrunește toate calitățile unei bune ape pentru păstrav, cu mare capacitate biogenică. Așadar Cașoca prezintă o mare importanță din punct de vedere piscicol”. Autorii recomandă pentru a se ridica efectivul păstravilor următoarele măsuri: un singur fond de pescuit pentru întregul bazin — combaterea braconajului, — o scară la Șipotul-mare, cascadă peste care nu poate trece peștele. Studiul e o prețioasă contribuțiune științifică pentru cunoașterea apelor noastre cu salmonizi.

Ernst A. Zwilling: Unvergessenes Kamerun (Ed. Paul Parey —Berlin. Volum de 384 pagini, cu 118 fotografii, Rm. 9). În cartea aceasta plină de viață și în multe privințe neobișnuit de originală, autorul, care s'a întors de curând din Africa unde a petrecut lungi ani de zile, și de unde a adus mulțimea trofeelor, care au fost admirate dăunăzi în Viena, — ne descrie peripețiile și rezultatele vânătorilor lui din Kamerun. Zece ani încheiați a cutreerat autorul această țară africană, călare și cu caravana, vânând și explorând. În timpul acesta el nu numai a cunoscut Kamerunul mai bine ca oricine altul, dar i-a fost dat să împuște atâtea și atât de variate sălbătăciuni, încât abea este un al doilea vânător european, care să îl ajungă. O urmare a acestei împrejurări este, că poate nimeni nu a fost în stare să descrie atât de complet, atât de real, vânătoarea de elefanți, lei, leopardzi, bivoli, apoi vânătoarea celei mai mari și mai rare antilope de pădure, Bongo. O mare valoare au multele imagini fotografice, care ilustrează volumul, și care sunt de o nouitate și frumuseță artistică surprinzătoare. În afara descrierii vânătoarești, autorul ne prezintă în chip plastic și trădând o profundă cunoaștere, situația economică și socială a acestei țări îndepărtate, care a fost obiectul atâtor discuțiuni în ultimii ani. Prin aceasta, autorul împletește interesul celor ce se încântă de istorisirea aventurilor vânătoarești, cu a celor ce au plăcere în cunoașterea oamenilor și a locurilor îndepărtate.

Dr. Ad. Bachofen v. Echt: Der Bär (Ed. Dr. Paul Schöps, Leipzig). În cadrul seriei de monografii a mamiferelor sălbatice, autorul ne dă monografia ursului. Tema: ursul e una dintre cele mai vaste în domeniul zoologic. Extrem de marea varietate a urșilor, terenul mare, pe care îl ocupă pe suprafața globului, diferențierile în caracteristice și în mod de viață, — fac studiul ursului să fie atât de vast. Astfel, în cele 65 pagini ale acestei cărți, nu putem aștepta să găsim o complexă monografie. Mai mult o scurtă plimbare, dealungul unei potece, care duce prin o vastă pădure, dar de pe care ne putem face abea o idee asupra bogățiilor și a variației pe care îl cuprinde codrul. Totuși această lucrare e un bun îndreptar. Ea cuprinde

următoarele capitole: Ursul european; Ursul în lumea din afară de Europa; Predecesorii ursului; Obiceiurile, modul de viață; Vânătoarea; Ursul în religii, în cult, mitologie la diferitele popoare. Poate cea mai prețioasă parte a cărții o formează nenumăratele ilustrațiuni, cu care se termină.

Richard Brecht-Bergen: Karhu-Der Bär, Hirvi-Der Elch (Ed. I. Neumann-Neudamm, 102 p. cu 40 ilustrațiuni, Rm. 4,20). Autorul este întemeietorul și conducătorul efectiv al unei case germane, cunoscută în toată lumea, care organizează excursiuni, și în special excursiuni de vânătoare. Cele din Finlanda le conduce personal, și experiențele pe care le-a adunat din nenumăratele sale asemenea excursiuni, privind vânarea ursului și a elanului, ni le înfățișează în acest volum. La începutul cărții găsim o descriere plastică a acestor țări, care în timpul din urmă a format obiect de preocupare pentru toată lumea. Țară în general plană, cu „munți” ce abea se ridică la câteva sute de metri deasupra mării. Cuprinsă de imense păduri, în cea mai mare parte de pini și mesteceni, cu puțin brad. Caracteristica Finlandei, pe lângă pădurile ei, o dau nenumăratele lacuri și mlaștini, care întregesc întreg teritoriul. Se observă un lent proces de întindere a regiunilor mocirloase, în dauna pădurilor. Țara e locuită de neamul energetic și aspru al finlandezilor, care se întind încet-încet spre nord prin colonii răslețe, cucerind terenul, pe care îl dominau înainte Lapponii, azi scăzuți la infimul număr de 1600 suflete. Vânătoarele de urși, pe care le descrie autorul, sunt toate la viziună, în timpul când ursul s'a retras în bârlogul lui. În celelalte epoce ale anului, vânătoarea e aproape imposibilă în urma întinderilor mari de pădure neîntreruptă decât doar de lacuri și mlaștine. Chiar localnicii, păstorii de reni, etc., declară, că ei nu văd nicicând urși vara. Sistemul vânătoarei e următorul: Colonistul finlandez sau păstorul, descopere un bârlog de urs sau cel puțin un teritoriu cuprins de stâncării, căzături, etc., unde găsește urme, că și-a făcut ursul bârlog. Atunci pune în vânzare această descoperire a lui. Amatorul îi plătește prețul, dacă din locul anumit sare ursul — fie că s'a tras asupra lui, fie că nu. Vânătorii apropie bârlogul, sau îl caută pe cel ce nu e precis cunoscut, și fac să sară ursul. Conducătorii localnici sunt iscusiți, cunoscători buni ai regiunilor. Vânătoarea își are farmecul ei special prin lungile călătorii, pe care le face omul prin pădurile seculare, în sănițele trase de reni, în feeria cerului nordic, luminat noaptea de Aurora boreală, — în primitivitatea lumii în care se găsește. Cartea se citește cu plăcere, și desvâlue stări și oameni interesanți.

Calendarul de perete al Editurii I. Neumann-Neudamm, pe 1940. Casa de editură I. Neumann pune la dispoziția vânătorilor acum pentru a 26-a oară, calendarul ei de perete. Aceste calendare vânătoarești au o mare însemnătate și dacă ele sunt adoptate odată, devin o necesitate în casa fiecărui vânător. Și cel din urmă țăran are nevoie de calendar, din care vede mersul zilelor, fața lunii, sărbătorile scrise cu roșu, cele „băbești”, târgurile (bălciurile), etc. Calendarul de perete vânătoarească e un prieten de toată ziua. În filele lui, pe care le rupi rând pe rând cum înaintează anul, găsești zi de zi o fotografie, un desen vânătoarească, câteva șire de îndrumare, un mic tratat de sfaturi, o poezioară, o glumă. I. Neumann s'a specializat în aceste calendare, câștigându-și în cursul anilor necesara rutină, pentru a da vânătorilor material și variat, și folositor. Într-adevăr pe fiecare dintre cele 164 de file găsim ceva interesant și folositor vânătoarească. Ajungi ca să fii tentat, să răsfoești imediat întreg calendarul. Apoi iei hotărârea cea cuminte: îți rezervi pentru tot a doua zi plăcerea să rupi vechea filă și să îți apară deodată cu ziua următoare imagine nouă, text nou.

Prețul acestui calendar de perete e Rm. 2,50. Un an întreg ai plăcere și folos din el.

Der Deutsche Jäger (München, N-rii 30—34). G. Purzel are un interesant articol referitor la tradițiile vânătoarești și la preocupările cinegetice de azi ale batalionului de vânători „Eraj Jorck von Wartenburg”, atât de renumit prin acele tradiții. Localitatea de baștină a acestui „batalion”, Ortelsburg, a fost făcută cunoscută publicului mare în ultimii ani prin mijlocirea filmului, a presei, a radiodifuziunii. Mult a contribuit la acest renume reînviarea șoimăritului. Soldații acestui batalion se ocupă intensiv cu creșterea și dresarea șoimilor de vânătoare. S'a căutat, ca în locul metodelor de dresaj barbare, obișnuite în evul me-

diu, să se aplice altele, blânde, care acționează mai ales asupra psychei paserei. D. W. Simon—Nürnberg descrie bucuriile și greutățile „vânătorului cu camera”, — adică a vânătorului, care în loc să tragă focuri cu arma, declanșează aparatul fotografic. Acest nou sport (sau îi putem spune oare „vânătoare”?) cucerește tot mai mulți adepti, răpind adese pe cei mai buni învățăcei ai Dianei. Inginerul Bornstaedt ne învață unele utile amănunte referitor la modul de organizare a vânătoarelor la picior și în goană. W. Gemander scrie despre utilizarea alicelor mari, de 5 până la 5,5 mm., la animale care — ca d. e. lupii — reclamă asemenea puternice alice. Se ridică împotriva părerii, care are mulți aderenți în Germania, că cele mai mari alice de care avem nevoie, pentru orice vânat ce se împușcă cu armă de alice, ar fi 3,5 mm. Autorul arată d. e. că foarte multe vulpi rănite cu asemenea alice nu pot fi găsite. Experiențele dela noi fără îndoială justifică aceste părerii. Dupăcum există o tendință exagerată de a micșora calibrul glonțului, observăm de un timp încoace tendința de diminuare peste limita rațională a calibrului alicelor.

Wild und Hund (Berlin, Nr-rii 30—34). Consilierul silvic Dr. Escherich ne dă informațiuni privitoare la istoria zimbrului, și în aceeași vreme ne onorează unele din experiențele, pe care le-a avut în cursul trecutului războiu, în Bialovics. Cu ocaziunea retragerii trupelor rusești, armata a ucis nenumărați zimbrii, dezertorii rămași răslețiți au complectat desastrul, trăind ei ascunși prin tainicele locuri ale pădurii întinse aproape numai din carnea vânatului omorât. Guvernarea poloneză a refăcut efectivul zimbrilor. Karl Winkelmann ne vorbește despre vânătoarele de noaptea și despre rezultatele lor. Ne aducem aminte de o veche propunere a Dlui Petru Popovici (Brașov) care pretindea să fie oprită orice vânătoare în timpul nopții. Am face o singură excepțiune: cu lupii, pe care nu i-am cruța nici noaptea, când vin în aretul colibe de lângă hoitul pus pe seama lor. F. Kienbacher dă îndrumări privitoare la instalarea adăpătoarelor pe seama vânatului, în timp de iarnă. E o problemă, care se pune și la noi în multe terene, și care e complet neglijată. Foarte interesant articol semnează Edgar Teidloff—Riga, privitor la vânătoarea ieruncilor cu ajutorul fluieriei în Letonia. Privitor la vânătoarea ieruncilor la noi, facem referire la multele articole, pe care le-a scris asupra acestui subiect unul dintre cei mai buni cunoscători ai ieruncilor, colaboratorul nostru Lt.-Col. R. Schneider-Snyder. Lucrări de seamă referitor la ieruncile dela noi mai sunt: Das Haselhuhn a profesorului Walentinitsch, apoi descrierile vechiului ornitolog ardelean Eduard Czynk—Făgăraș. F. W. Oertzen se ocupă de desavantagiile pe care le au vânătorii miopi, arătând mijloacele de a le înlătura, atunci când trag cu arma, sau prin lunatic.

Deutsche Jagd (Berlin-Neudamm. Nrii 30—34). Dr. Wolfgang Sperl—Wien semnează un bun articol, despre „vânătoarea în înălțimile albe”. Vânătoare în regiunile de deasupra limitei pădurii de brad, în gurile Alpiilor, având ca obiect iepurii de zăpadă și găinile de zăpadă (Tetrao alpinus), vânătoare la care omul trebuie să fie în aceeași vreme și un bun skior. Amintim aici, că după vechile tradițiuni vânătoarești, toate tetraonidele — deci nu numai cocoșul cel mare, dar și ierunca — țin de vânatul nobil, de vânatul „mare”. Vânătoarea la iepurii de zăpadă se face, după descrierea autorului, căutându-i, adică „la picior”. Deosebirea e în împrejurarea, că în urma zăpezii înalte se prezintă obstacole, dar în aceeași vreme și ușurințe pentru cei ce sunt maiștrii ai skiului. A trage asupra iepurelui care a sărit din zăcătoare, fiind vânătorul adese în poziție nefavorabilă, pe skiurile lui, nu e lucrul cel mai ușor. Găinile de zăpadă trăiesc în familii, ca și potârnicile, deasupra regiunii păduroase, coborându-se însă și în păduri. Se vânează tot ca și potârnicile, de sigur, că într-o scenerie cu mult mai frumoasă, și cu oboseală mai mare. Vânătorul elvețian Wintermantel laudă cartușul vom Hofe, 5,6 mm. Superexpress, pe care îl găsește excelent ca efect și ca utilitate. Și revista noastră s'a ocupat cu acest cartuș, și suntem de acord cu autorul, că el dă excelente rezultate, dar numai dacă e utilizat în cadrele normale și cuminti ale puterii lui. Excelente sunt și alte cartușe de calibrul mic, d. e. Cal. 22 (5,6 mm.) H. V. dacă e utilizat unde trebuie. Avem însă toată rezerva, când se afirmă, că Superexpress 5,6 mm. ar fi potrivit pentru caprele negre.

STIRI MARUNTE

Urăm colaboratorilor și cititorilor noștri să petreacă Sf. Sărbători ale Crăciunului în sănătate și bucurie și un An Nou fericit!

„Carpații”

Dl Maior i. r. Emil Miclescu a fost numit administrator al Terenului de vânătoare pentru propagandă din Toplița în locul regretatului Wrbitsky. Invalid de război, pasionat vânător și, și mai pasionat ocrotitor al faunei noastre vânătoarești, suntem siguri, că Dl E. Miclescu va continua cu deplin succes opera de organizare a terenului Toplița.

Administrația căilor ferate a dat un ordin, către toate organele sale, pentru rezervarea compartimentelor de cl. III-a, pentru vânătorii însoțiți de câini.

Această rezervare se va face după normele următoare: Stațiunile de îndrumare a trenurilor de persoane cu tracțiune cu aburi, cari au plecarea între orele zero și o-rele zece, vor rezerva câte un compartiment de cl. III, în garnitura respectivă, aplicând etichete cu inscripția: „compartimentul rezervat vânătorilor însoțiți de câini”.

Aceste etichete vor fi aplicate, la compartimentele respective atât pe uși, cât și pe ferestre, pe ambele părți ale vagonului.

Stațiunile de îndrumare vor lua măsuri ca aceste compartimente să stea închise până în momentul prezentei vânătorilor însoțiți de câini.

În caz de lipsă a acestora, vor rămâne închise pe tot timpul parcursului dacă sunt locuri suficiente în restul garniturii trenului, pentru ceilalți călători.

În caz de aglomerație, când călătorii nu găsesc locuri în celelalte compartimente și vagoane de clasa III, ce mai există în tren, se vor deschide compartimentele rezervate și se vor pune la dispoziția publicului călători, imediat după plecarea trenului.

Pentru vânătorii cari se urcă din parcurs, compartimentele se vor deschide și pune la dispoziție imediat, după normele fixate mai sus.

Pentru înapoierea vânătorilor, compartimentele se vor rezerva după aceeași reguli ca și la plecare, însă începând dela ora 18.

Dispozițiunile de mai sus rămân în vigoare și pentru viitor, în intervalul dela 15 August la 1 Mai al fiecărui an, adică pe timpul cât vânătoarea este permisă conform legii.

Pentru rezervarea compartimentelor vânătorii nu vor plăti nici o taxă de rezervare.

În privința călătoriei vânătorilor, cât și pentru luarea câinilor în vagoanele clasă se aplică în totul, dispozițiunile prevăzute în tariful de călătorii, câini și mesagerii.

În numărul 272 din 23 Noemvrie al Monitorului Oficial a apărut „Decretul-Lege privitor la modificarea, completarea și unificarea dispozițiunilor din legea asupra pescuitului din 10 Octomvrie 1896”. Cu toate că legea vizează în prim rând pescuitul comercial, totuși ea interesează în cel mai mare grad și pe pescarii sportivi din regiunile fără de ape de munte. Într-adevăr marea majoritate a pescarilor sportivi nu au ocaziune să pescuiască salmonizii, ei locuind în regiuni de deal sau de șes. Nu mai puțin sportiv e însă pescuitul și în aceste ape, sau chiar în Mare, în cazul, dacă modul cum este exercitat este sportiv. Lipsa unei legi moderne, și mai ales una de unificare, s'a resimțit de multă vreme, și sperăm, că cea publicată acum va umple acest gol, dând siguranță de drept și proteguind interesul important de protejire a peștelui.

Să spicuiam câteva dintre principiile acestei legi, invitând pe cei ce îi interesează în special să o studieze în întregime ei.

Legea se aplică asupra tuturor apelor din România, deci și asupra Mării teritoriale, cu excepțiunea a) apelor închise, adică elește naturale sau artificiale, apele ce nu stau în legătură cu altele, băltoacele, gârlele închise, b) apelor cu salmonizi, în care pescuitul e reglementat prin legea specială din 20 Septembrie 1938.

Dreptul de pescuit aparține Statului în următoarele

ape: a) Marea teritorială cu lacurile ei, b) Dunărea și Nistrul cu brațele și limanurile dela gurile lor, c) apele care curg pe proprietatea Statului, d) apele de domeniul public. În toate celelalte ape dreptul de pescuit aparține proprietarilor albiei.

Pentru a pescui, pescarul trebuie să aibă asupra sa a) un permis de pescuit eliberat de Stat, urmând a se stabili costul prin regulamentul legii și b) un „Bilet de învoire de pescuit” eliberat de proprietarul sau arendașul dreptului de pescuit. Toate instrumentele de pescuit, de care se folosesc pescarii, în afară de undița de mână și chipcelul, trebuie să fie marcate de agenții ce se vor vedea în regulament.

Nu găsim în acest capitol reglementată arendarea dreptului de pescuit în locurile unde apele curg printre proprietățile mici, ale căror riverani, potrivit principiului depus au dreptul de pescuit în măsura în care sunt proprietarii albiei. Dacă nu se reglementează această chestiune în mod potrivit, în sensul obligativității arendării cumulative a acestor drepturi fărâmițate, cu greu se va putea face o gospodărie cuminte, și mai cu greu se va putea pescui liniștit și rațional. Redactarea Art. 15 pare a însemna, că primarii vor scoate în arendare numai drepturile care revin după proprietățile comunale și nu după cele ale proprietarilor mici riverani. Dar sperăm, că regulamentul legii va completa această lipsă, sau va lămurii situația.

Decretul-Lege cuprinde apoi măsuri pentru conservarea și poliția pescuitului. De sigur, se oprește pescuitul cu dinamita, narcoticele, otrăvurile, răstocirea, etc. Se oprește folosirea plaselor cu ochiuri mai mici de 4 cm. o lature; prinderea peștilor sub dimensiunile minimale ce se vor stabili prin regulament. Ministerul va putea stabili temporar regiuni de cruțare. Industriile din apropierea apelor sunt obligate a face instalațiunile trebuitoare pentru libera circulare a peștilor — trepte, etc., precum și cele ce sunt menite să înlăture primejdia murdăririi, otrăvirii apelor. De asemenea e oprită topirea inului și a cănepei în apele deschise. Legea înșiră o serie de măsuri pe care le pune în vedere ministerul, pentru repopularea apelor. În sfârșit capitolul „infrațiuni și penalități” cuprinde o severă sancțiune în sarcina celor ce vor călca dispozițiile legii.

Având la îndemână această lege, și primind lămuriri dela cei competenți în ceea ce privește formarea societăților de pescuit și arendarea dreptului de pescuit, ar trebui, ca pescarii sportivi din regiunile la care se referă această lege, să se grăbească a-și asigura posibilitatea exercitării sportului lor preferat.

Dupăcum își reamintesc de sigur cetitorii noștri, Dl Inspector general al Vânătoarei, Îng. A. M. Comșia a studiat pe teren, iarna trecută, situația dropiilor din mai multe regiuni ale țării, făcând constatări privitoare la distrugerile pe care le săvârșesc unii locuitori dela țară, fără de suflet, pe timp de poleiu. Dl Comșia a și preconizat măsurile preventive, care trebuiesc luate în viitor pentru conservarea dropiilor, măsuri cuprinse în lucrarea Dsale „În ajutorul dropiilor”, care a apărut în „Carpații”, și care au fost aprobate și de Consiliul Permanent al Vânătoarei.

Între timp au fost culese datele zoogeografice ale speciei, cu ajutorul posturilor de jandarmi rurali, astfel încât azi se cunosc toate localitățile în hotarul cărora trăiește dropia. În aceste localități va fi afișată publicațiunea al cărei text îl dăm mai la vale. Sperăm, că cunoștințele, pe care le vor lua cetățenii din comunele respective din cetirea acestor afișe, îi vor îndemna la o atitudine legală, renunțând la barbaria uciderii dropiilor pe timp de polei. Constatăm, că în cadrul acțiunii de salvare a caprelor negre, asemenea publicațiuni lămuritoare și avertizatoare au dat cel mai bun rezultat. Iată textul acestei publicațiuni, care va fi semnată de Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

Având în vedere că din cauza distrugerii dropiilor în timp de polei, sunt amenințate să dispară, Statul a fost nevoit să ia măsuri aspre pentru salvarea acestei specii care este o bogăție națională.

Prin aceasta se aduce la cunoștința publicului următoarele dispozițiuni luate de Ministerul Agriculturii și Domeniilor:

1. Prinderea, uciderea și transportul dropiilor pe timp de polei, se pedepsește cu 3.000 lei conform art. 79 din Legea Vânătoriei.

2. În afară de amenda de mai sus, proprietarul terenului de vânătoare sau arendașul acestuia, se va constitui ca parte civilă și va pretinde — pe cale de judecată — o despăgubire de 2.000 lei de fiecare dropie. Aceasta în temeiul Deciziei Ministerului Agriculturii și Domeniilor No. 2046/1939, publicată în Monitorul Oficial No. 37 din 14. II. 1939.

3. Ministerul plătește organelor oficiale însărcinate cu aplicarea Legei Vânătoriei (paznici de vânat, jandarmi, pădurari, paznici de câmp, primari, etc. un premiu de 2.000 lei, imediat fără a se ține seamă de rezultatul procesului, dacă acel organ va prinde asupra faptului, sau va dovedi pe cineva că a prins sau a vânat dropii sau lebede în timp de polei. Această sumă se va plăti prin mandat postal de către Direcția Vânătoarei, din fondul Vânătoarei, contra actelor de valide cum este procesul verbal constatator vizat de autoritatea locală (primărie sau postul de jandarmi).

Prin aceasta se face apel la toți bunii cetățeni ca din dragoste pentru țară să ne dea tot sprijinul în ocrotirea acestui valoros vânat.

* * *

Prefectura Județului Neamț a publicat la 15 Noembrie următoarea deciziune:

Noi Lt. Colonel, Eugen Hociung, prefectul județului Neamț.

Văzând că prin publicațiunea noastră No. 12643 din 3 Octombrie cr. s'a adus la cunoștința populației din orașe și comunele rurale din județ ordinele Ministeriale privind reglementarea întrebunțării câinilor pentru paza turmelor cum și alte dispozițiuni pentru aplicarea legii protecției vânatului.

Văzând că locuitorii din unele regiuni ale județului reclamă că s'au ivit lupi care le strică vitele.

Văzând dispozițiunile art. 62—65, incl. din legea pentru protecția vânatului și art. 100 din legea administrativă.

Se aduce la cunoștință locuitorilor din cuprinsul județului că acolo unde se ivesc lupi sau orice alte animale răpitoare, să facă cunoscut la primarul comunei care va cere d-lui șef al ocolului silvic respectiv un delegat spre a face împreună cercetări și de se va găsi că reclamația locuitorilor este întemeiată, dl șef al ocolului silvic va cere autorizația — D-lui Ministru al Domeniilor (Serv. Vânătoarei) spre a aproba vânătoarea din oficiu sau trimiteri de stricnină pentru otrăvirea fiarelor, conform ordinu lui circular al D-lui Ministru al Domeniilor (Dir. Vânătoarei) No. 96402/923 către Ocoalele silvice.

Acestea pentru pădurile statului unde ne e concesionat dreptul de vânat, în care caz pieile și blămurile animalelor ucise aparțin statului și se vor valorifica după instrucțiunile Ministerului.

În caz când vânătoarea din oficiu va avea loc pe o proprietate a statului în care dreptul de vânătoare este arendat, — se va cere consimțământul înscris al arendașului.

Dacă domeniul de vânătoare este proprietate particulară se va face cunoscut proprietarului sau arendașului dreptul de vânat a organiza vânătoarea pentru stăpînire animalelor stricătoare, contrar va răspunde de daune.

La vânătorile din oficiu vor fi invitați numai vânătorii cu permis sau membri ai vre-unei societăți de vânătoare constituită în regulă.

Cu ocazia acestor vânători nu va fi permis a se vâna de cât exclusiv animalele răpitoare și fiarele. Vânăndu-se animale folositoare se va trata cu braconaj (art. 63 l. v.).

La aceste vânători vor lua parte ca bătaiași sau gonaci locuitorii comunelor în interesul cărora se face vânătoarea, în urma unei prealabile înțelegeri cu organizații vânătoare.

Vânătorii cu permis și cu dreptul de vânat în terenuri unde fiarele, animalele stricătoare și păsările răpitoare (cele prevăzute de lege și decizii Ministeriale) se vor fi înmulțit peste măsură vor cere autorizații de împușcare prin Inspector. de vânătoare al județului.

Ministerul de Domenii, poate acorda și premii din fondul de vânat. (art. 25 și 65 L. V.).

Prefect:
Lt. Colonel. E. Hociung.

Subdirector:
Al. Tataru.

* * *

Prin D. M. dela Jr. Nr. 24994 din 10 Noembrie a. c., Dl Dr. I. Mică din Turda, a fost numit Inspector Onorific

de Vânătoare al județului Turda, — în locul D-lui Ing. I. Dobrescu, a cărui delegație a încetat.

* * *

S'a constatat, că efectivul de zimbri din regiunea resp. din pădurile Bialoveș — care regiune este ocupată de trupele sovietelor — a rămas perfectamente neatins, Stând sub stăpânirea polonă, s'a făcut mult pentru sporirea efectivelor minimale, rămase după anul revoluționar, 1918. Au ajuns până acolo, că primeau ca mosafiri la vânătoare de zimbri oameni politici proeminenți din străinătate. Lumea vânătoarească a rămas îngrijorată de soarta acestor monumente ale faunei europene, când trupele sovietelor au ocupat regiunea Bialoveșului, deoarece trupele țariste pe vremuri, cu ocazia retragerii, au devastat complet acest efectiv. Ca satisfacție se constată că trupele sovietelor s'au purtat mai civilizată și n'au împușcat nici un zimbru. Guvernul sovietic a luat hotărârea, de a considera acest refugiu al zimbrilor ca parc național, deci nu teren de vânătoare.

Tot așa se aude că regiunea Plessului, care în toată întinderea ei, este iarăși alipită Germaniei — deși cădea în zona operațiilor, — totuși a rămas refugiu al zimbrilor neatins de furia războiului. Precum se știe, în aceste păduri se găsește un efectiv de 18 zimbri.

Știu puțini că și Ungaria are un efectiv redus de zimbri, cari se găsesc actualmente în perfectă libertate, într'un rezervat de păduri, în regiunea Vișegrad. Aceste exemplare provin din grădina zoologică din Budapesta. Guvernul ungar a dovedit multă pricepere, când a dat zimbrilor o libertate relativă, într'o pădure cu un caracter de parc de vânătoare. Bine înțeles, că vânătoarea la ei este strict oprită. Ar fi de dorit ca să avem și noi un astfel de rezervat de zimbri, în una din pădurile noastre — Domeniile coroanei de ex. — într'o regiune accesibilă și pentru turizm, unde în plină libertate am putea admira acest monument al faunei noastre, din care a dispărut în anul 1809. Precum se știe, ultimul zimbru, o vacă, în regiunea Bărgăului a fost împușcată de un țaran român, vânător vestit.

* * *

Prin lăpădarea tuburilor de abia trase se face o pradă condamnată. Chiar dacă vânătorii cu dare de mână nu au intențiunea să reîncarce tuburile, nu ar fi îngăduit să le lapede. Mai ales azi, când nu știm dacă aprovizionarea noastră cu tuburi de cartușe se va putea face netulburat. Dar și altfel, putem să dăm o întrebunțare acestor tuburi. Le putem pune la dispoziția unor tovarăși, care le încarcă, sau putem salva pentru economia țării prețioasele materiale — în special arama — care se găsește în ele. Deci: să adunăm tuburile împușcate, să le cinstim unor tovarăși, care le pot utiliza sau — să le păstrăm în vre-un sertar. Cum zice românul: „ele nu cer de mâncare” — și poate ne vom bucura odată, că le avem.

* * *

Prin Decizia Ministerială dela Jr. N. 23617/939, s'au aplicat dispozițiunile art. 35 din Legea pentru Protecția Vânatului și Reglementarea Vânătoarei pentru teritoriul județului Maramureș.

Conform acestor dispozițiuni, vânzarea, cumpărarea sau transportarea blămurilor de vânat, nu se va putea face decât în baza unui certificat de proveniență eliberat de proprietarul sau arendașul terenului de vânătoare, dela care s'au cumpărat sau luat blămurile.

Acest certificat trebuie să fie vizat de primarul comunei respective și să se arate în el specia vânatului dela care provine blana.

* * *

Institutul de ihtiologie al Universității din Oslo a făcut un experiment interesant referitor la migrațiunea somonilor. A întărit de înotătoare dorsală a unui somon un minuscul plic de cauciuc, impermeabil, în care a introdus o scrisoare prin care cere, ca oricine va prinde acest exemplar de pește, să anunțe Institutul. Somonul a fost eliberat în mare, lângă coasta Norvegiei. Acum, după un interval de timp de șase luni, a sosit răspunsul. Somonul a fost prins de pescari în apropierea unui sătuleț de lângă Marea Albă. S'a constatat deci, că în intervalul de o jumătate de an, acest pește a trebuit să facă cel puțin 4500 km., ca trecând pe sub sloii Mării Barents, după ce a trecut Capul Nord, să ajungă în Marea Albă. Institutul din Oslo e hotărât să intensifice experimentele de această natură.

I A N U A R I E

1 Luni	Sf. Vasile cel Mare
2 Marți	Păr. Silvestru
3 Miercuri	Sf. Prooroc Maleachi
4 Joi	Sob. SS. 70 Apostoli
5 Vineri	S. Teopemt și Teona
6 Sămbătă	Botezul Domnului
7 Dum.	Sob S. Ioan Bot.
8 Luni	C. G. și Domnica
9 Marți	Muc. Polieuct
10 Miercuri	Păr. Gregoriu Nisls
11 Joi	Cuv. P. Teodosiu
12 Vineri	S. M. Tatiana
13 Sămbătă	S. Muc. Ermil
14 Dum.	Păr. uciși de S.
15 Luni	Cuv. P. Pavel Tiveul
16 Marți	Inch. I. Ap. Petru
17 Miercuri	C. P. Antoniu
18 Joi	PP. Atan. și Chiril
19 Vineri	Cuv. Macarie
20 Sămbătă	M. C. P. Eutimiu
21 Dum.	Cuv. Maxim
22 Luni	S. Apost. Timoteu
23 Marți	S. Muc. Clement
24 Miercuri	Sărb. Națională
25 Joi	Gregorie Teol.
26 Vineri	Cuv. Xenofont
27 Sămbătă	Ioan Hrisost
28 Dum.	Cuv. Efreem
29 Luni	Ad. m. M. Ignatie
30 Marți	SS. Vas. Gr. Ioan
31 Miercuri	SS. Chir. și Ioan

F E B R U A R I E

1 Joi	S. Muc. Trifon
2 Vineri	Intâmpin. Domn.
3 Sămbătă	Drept Simion, Ana
4 Dum.	Păr. Isidor
5 Luni	Mucenița Agata
6 Marți	Cuv. Păr. Vucol Ep.
7 Miercuri	Păr. Parteniu
8 Joi	Muc. Teot. Strat
9 Vineri	Muc. Nichifor M.
10 Sămbătă	S. M. Haralambie
11 Dum.	M. Vlasie
12 Luni	Păr. Meletie, Alexe
13 Marți	Păr. Martinian
14 Miercuri	C. P. Axente, Chiril
15 Joi	S. Ap. Onisim Eufir.
16 Vineri	Muc. Pamfilu Iulian
17 Sămbătă	M. M. Teodor Tiron
18 Dum.	Păr. Leon, Papa
19 Luni	Apostolul Archip
20 Marți	P. Leon Episcop
21 Miercuri	Păr. Timoteu
22 Joi	Afl. mos. SS. Evg.
23 Vineri	S. Muc. Policarp
24 Sămbătă	Afl. c. S. Ioan Bot.
25 Dum.	Păr. Tarasie
26 Luni	Păr. Porfirie Episc.
27 Marți	P. Procop. Tit.
28 Miercuri	Cuv. Păr. Vasiliu
29 Joi	Păr. Cassian

M A R T I E

1 Vineri	Cuv. M. Eudochia
2 Sămbătă	Sf. Muc. Teodot
3 Dum.	S. M. Eutropiu
4 Luni	Cuviosul Gerasim
5 Marți	M. Conon
6 Miercuri	SS. 42 Mucenici
7 Joi	M. Vasile, Eug.
8 Vineri	C. Păr. Teofilact
9 Sămbătă	SS. 40 Muc. de Sev.
10 Dum.	Muc. Codrat
11 Luni	P. Sofronie Patr. I.
12 Marți	Cuv. P. Teofan
13 Miercuri	P. Nichifor Patr.
14 Joi	Cuv. Benedict
15 Vineri	Muc. Agapie
16 Sămbătă	Mucenic Sabîn
17 Dum.	Cuv. Alexe
18 Luni	P. Chiril Arch. Ier.
19 Marți	S. M. Hrisant Darie
20 Miercuri	C. Păr. uciși în Sava
21 Joi	Cuv. P. Iacob Ep.
22 Vineri	Cuv. P. Vasiliu
23 Sămbătă	Cuv. Nicon
24 Dum.	Cuv. P. Zaharia
25 Luni	Bunavestire
26 Marți	Soborul A. Gavril
27 Miercuri	C. M. Matrona
28 Joi	Cuv. P. Ioan Leuștv.
29 Vineri	Cuv. Păr. Marcu
30 Sămbătă	Cuv. Păr. Ioan
31 Dum.	Cuv. Ipatie

A P R I L

1 Luni	Cuv.
2 Marți	Cuv.
3 Miercuri	Cuv.
4 Joi	Cuv.
5 Vineri	Muc.
6 Sămbătă	C. P.
7 Dum.	Păr.
8 Luni	SS. A.
9 Marți	Cuv.
10 Miercuri	S. Muc.
11 Joi	S. Muc.
12 Vineri	Cuv.
13 Sămbătă	Muc.
14 Dum.	Cuv.
15 Luni	S. Ap.
16 Marți	Muc.
17 Miercuri	Cuv.
18 Joi	Cuv.
19 Vineri	C. P.
20 Sămbătă	P. Te
21 Dum.	Dum.
22 Luni	Sf. Muc.
23 Marți	Sf. Muc.
24 Miercuri	Muc.
25 Joi	Apos
26 Vineri	Vineri
27 Sămbătă	Sf. Si
28 Dum.	Dum.
29 Luni	Luni
30 Marți	Marți

BCU Cluj

A U G U S T

1 Joi	I. Sf. Cruci și S. M.
2 Vineri	Ad. Moast. S. Stef.
3 Sămbătă	Cuv. Păr. Isachiu
4 Dum.	S. 7 Muc. din Efes
5 Luni	Muc. Eusigniu
6 Marți	Schimb. la față
7 Miercuri	Cuv. Muc. Domeștu
8 Joi	S. Muc. Emilian
9 Vineri	Apost. Matia
10 Sămbătă	Muc. Laurent Arh.
11 Dum.	S. Arh. Euplu și Nif.
12 Luni	M. Fotie și Anicet
13 Marți	Cuv. Maxim
14 Miercuri	Pror. Michea
15 Joi	Ad. Născ. de D.
16 Vineri	S. Muc. Diomid
17 Sămbătă	Muc. Miron
18 Dum.	M. Flor și Laur
19 Luni	Muc. Andrei Str.
20 Marți	Pror. Samuil
21 Miercuri	Apost. Tadeu
22 Joi	Muc. Agatonie
23 Vineri	Muc. Lup
24 Sămbătă	Muc. Eutichiu
25 Dum.	Ad. M. Bartolomeiu
26 Luni	Muc. Adrian și Nat.
27 Marți	Cuv. Pimen
28 Miercuri	Cuv. Moise Arapul
29 Joi	Tăier. cap. S. Ioan
30 Vineri	PP. Al. Ioan și Pav.
31 Sămbătă	Brăul Preac. Mariei

S E P T E M B R I E

1 Dum.	Cuv. Simion stâlp.
2 Luni	Muc. Mamant
3 Marți	Muc. Antim
4 Miercuri	M. Vavila și M. P.
5 Joi	Pror. Zacharia
6 Vineri	Minunea Arh. Mih.
7 Sămbătă	Muc. Sozont
8 Dum.	Nașt. N. Dzeu
9 Luni	PP. Joachim și Ana
10 Marți	Mucenița Minodora
11 Miercuri	Cuv. Teodora
12 Joi	Muc. Autonom
13 Vineri	Muc. Corneliu Sut.
14 Sămbătă	Înălț. Sf. Cruci
15 Dum.	M. Nichita Rom.
16 Luni	M. Eufimie
17 Marți	Mucenița Sofia
18 Miercuri	Cuv. Eumeniu
19 Joi	Muc. Trofim
20 Vineri	Muc. Eustațiu
21 Sămbătă	Apost. Codrat
22 Dum.	Muc. Foca
23 Luni	Zem. S. Ioan Bot.
24 Marți	M. Tecla
25 Miercuri	Cuv. Bufrosina
26 Joi	Ad. S. Ioan Ev.
27 Vineri	Muc. Calistrat
28 Sămbătă	Cuv. Hariton
29 Dum.	Cuv. Chiriac
30 Luni	Muc. Gregoriu

O C T O B R I E

1 Marți	Apos
2 Miercuri	M. Ci
3 Joi	M. Di
4 Vineri	Păr
5 Sămbătă	Muce
6 Dum.	Apos
7 Luni	M. Sc
8 Marți	Cuv.
9 Miercuri	Apos
10 Joi	Muc
11 Vineri	Apos
12 Sămbătă	M. P
13 Dum.	M. C
14 Luni	Cuv.
15 Marți	Muc.
16 Miercuri	Muc
17 Joi	Păr.
18 Vineri	S. A
19 Sămbătă	Pror
20 Dum.	Muc.
21 Luni	Cuv.
22 Marți	Păr.
23 Miercuri	Ap.
24 Joi	Muc
25 Vineri	Muc
26 Sămbătă	Muc
27 Dum.	Muc
28 Luni	Muc.
29 Marți	Muc.
30 Miercuri	Muc.
31 Joi	Apo

ARTICOLE, SCHIȚE

	Pag.
Anca Nicolae dr.: Filarioza cânilor	231
Baldás Ötvös: Câți fazani se pot vâna dintr'un oarecare stoc	150
Bieger: Semnele de vârstă ale potârnichei	209
Blagi Teodor dr.: Corelațiunea între educație și protecția vânătorului	290
Bolboca I. dr.: Vânatul din proprietățile „Uzinelor și Domeniilor Reșița (U. D. R.)	10
Borza Al.: O excursiune prin Corsica	39
— Monumetele naturii	343
Botezat E.: Despre vârsta cerbului	45
— Un caz de țap cu perucă și capră cu coarne și cu cheratoză	167
— Cultivarea vânătoarei cerbului și a căprioarei	255
Bridges C. T.: Cea mai veche rezervațiune din Africa: Parcul Național Krüger	212, 240
„C.“ (Ionel Pop): Jubileul „Uniunii”	65
— Țăranii și vânătoarea	165
— Noui dușmani ai vânatului?	181
— Vânători fără de câini	253
— Premiile „Carpaților”	270
— Câinele vânătorului nostru	313
— Datini vânătoarești	341
Cătuneanu I. Ion: Al IX-lea Congres internațional de ornitologie	74
Ciordaciu F.: Lostroita (Salmo hucho) și acțiunea de salvare a ei	119
— La cocoși de mesteacăn	227
Coliu Emil: Din Jurnalul unui vânător: Baletul pescărușilor	7
— Crăciun în pustietăți	108
Comșia M. A.: În ajutorul dropiilor	101
— Potârnichea în America de Nord	347
Costăchescu Dumitru: Pe mulrile Răutului	260
Curwood Oliver James: Cum lupul își atrase frații la moarte. Traducere de Radu Șuțu	303
Hinsche Max: Zile cari nu se uită	354
Hirschfeld Alexandru: Cleanul (Squalis cephalus, L.)	156
Hociotă D.: Date și rezultate referitoare la acțiunea de ocrotire a caprei negre	43
Hunter H. I.: Bivoli africani	332

	Pag.
Jánosi Paul: Pescuitul pe Râul Sebeș	67
— Lupta cerbului cu lupii	269
Kemény Ioan br.: Badea Arsinte	12
Klemm Werner: Migrațiunea păsărilor	172, 203
Linția Dionisie: Să rărim mierlele de apă sau nu?	147
Lup I. Braconierul: Conștiință și realitate	33
Maier Lăpedatu Pica: Primul cerb	352
Mănescu N.: Școlarii în serviciul ornitologiei	191
Moșandrei Mihai: Cum se vânează și cum trebuie să vânam cu pre-pelicarii	82
— Cum vânam cu câinii perechi	179
— Grifonul Korthal	263
— Nas	353
Nedici Gh.: Daunele cauzate de vânat	133
— Miturile homerice și originile vânătoarei	342
Nicolescu Alexandru dr.: Sfinții și animalele	1
Opreșcu Anton: Vânătoarea în județul Buzău: Toponimia dă lămuriri	14
— Din arhiva cinegeticei românești	235
Pașcovski S.: Epoca de clocire la Rața mare	202
— Pasărea și omul	234
Petreanu Paul: Piscicultura în Boemia	296
Pereda de Maria Jose: O vânătoare de urși în munții din Spania Nordică	121
Philipowicz I. dr.: Brigăzi volante de jandarmi de vânătoare	243
— Chestia lupilor și concepția mea despre datorile unui vânător de cerbi	318
Place Lucien: Douăsprezece focuri într'un porc	299
Pop Ionel: Cocoși de munte	151
— Cel de pe urmă...	225
— Pescuitul în Lacul Roș	286
— Mugetul de cerbi în toamna 1939	362
Pop Leonida: Paznicul	266
Popescu V. A. C.: Concursuri-Expoziții canine	24
— Căpriori	139

	Pag.
Porsche R. dr.: O metodă de repopulare a apelor de munte	184
Rodewald Ludovic dr.: Necesitatea și însemnătatea unei instituțiuni ornitologice în România	114
Rosetti-Băldănescu C.: Poleiul și dropiile	38
— Rață friptă	195
— Un căprior în județul Ismail	262
— Pescar — și alte lucruri neînțelese	315
Sadoveanu Mihail: Al treisprezecelea	60
— Făgăraș	96
— Lacul Roș	285
— Moartea lui Emil Coliu	371
Sadoveanu Profira: Sihaștrii singurătăților	35
Săulescu Nicolae: Expoziții de vânătoare	193
Schnell E. dr.: Călătorie vânătoarească	185
— Capre negre	323
Sydner-Schneider R.: Un nou cartuș de alicie	153
— Mățele sălbatice	210
— Un cartuș cal. 12 conține...	357
Suțu Radu: James Oliver Curwood	131
— Cărți de vânătoare	131
Un bătrân undițar (Col. i. r. Iuliu Lang): Cum am început să pescuiesc avaii	51
— La știucă	169
— Cărligul cu noroc	232
— Pescuit de crap în Someș	327
Un filospaniel (G. D'Albon): Spanieli	136
— Complicele meu Ștefănică	293
Un Moldovan (Henry Place): Bur-sucul	80
— Rezistența porcului sălbatic	171
— Controlul prepelițelor	233
Teban M.: Măsuri contra Petro-myzonilor	113
Vulcu S. dr.: Fonduri de pescuit și de vânătoare	21
— Actualități vânătoarești	149
— „F. P. V. C. N. R.” și problema caprelor negre	198
Waldläufer: Efectele legii de vânătoare germane din 3 Iulie 1934 asupra formațiunii coarnelor cervidelor	5
Yeats-Brown F.: Goană după mistreți în India	85

DIVERSE

— Chamberlain la pescuit	4
— Un câine celebru	16
— Trofeele cucerite de M. Stroici, 1936-1938	44
— Vânătoarea regală dela Chișineu-Criș și Casa-Verde	56

— După iarnă ușoară coarne bune?	81
— Un vânător istet: Leul furnicilor	84
— Jandarm braconier	126
— Gornistul bondarilor	135
— Pești de apă fierbinte	146

— Dispozitiv simplu pentru atașarea minciocului	158
— O armă primejdioasă	178
— O mierlă de apă ingenioasă	215
— „Pădure de raze” (Cerbul Bastaki)	361

DIN MUNȚI ȘI DIN CÂMPII

Aniței Dumitru: Sărmanii grauri	57
Baldás Ötvös: Vulpea și fazanii	128
— Bufnița	187
— Turturică mamă adoptivă	305
Blagi Teodor dr.: Potârniche la munte	27
Brandel Vladimir: La „nou fel de	

vânătoare la vizuină	160
Buliga I.: Căprior cu corn diform doi ani consecutivi	372
„C.”: Tragerea premiilor „Carpaților”	128
— Distincție emeritată	183
— Vulpe în copac	246

Cantarol Al.: Corb alb	335
Ch. A. P. dr.: Rațe inelate	59
Coraz: E fricos iepurele?	305
G.: Jed de capră neagră omorât de acvilă	216
Gheorghiu C. dr.: Răspuns la observațiunile dlui Val. Pușcariu	57

	Pag.
<i>Gnatenski E. dr.</i> : Intre vulpe și iepure	93
<i>I. (Pop Ionel)</i> : Lupii tovarăși buni	334
— Un roi de buburuze	335
— O plantă plăcută cervidelor	371
<i>Jánosi Paul</i> : Potârniche la munte	93
— Un pescar de lipani	127
— Jder prevăzător	127
— Face pagubă mierla de apă?	245
<i>Jeremia Al. Virgil</i> : Iepuri și potârniche în grădina mea	188
<i>M. V.</i> : Potârniche blândă	306
<i>Mănescu N.</i> : Gaița pasăre răpitoare	247
<i>Micu Alex.</i> : Zăgani în jud. Trei-Scaune	335
<i>N.</i> : Să rărim mierlele de apă!	57
— Vulpe distrată	58
— Iarăși păstravi hrăpăreți	246
<i>„Nemo” (Ionel Pop)</i> : Vulpe în copac	159
— Ceva despre mierla de apă	187

<i>Aniței Dumitru</i> : Tot despre pulberea Walsrode!	91
— Tot vechea problemă	273
<i>Bolboca Ioan dr.</i> : Examenul de vânător	330
<i>„C.”</i> : Mugetul de cerbi din toamna trecută	17
— Mugetul cerbilor carpatini în toamna trecută	53
— Prigoarele sunt de ceva folos	182
<i>Cop. N. I.</i> : Vulpile din pădurile noastre	237
<i>D. R. V.</i> : Chestiunea exploziilor la arme	92
<i>Faller</i> : Mierla de apă și codobaturile inamice a păstravului?	182
<i>Fondul Bis. al Bucovinei</i> : Un răspuns refritor la raportul Dr. I. Philipowicz	55
<i>Ionescu N.</i> : Plaga cânilor-lupi	155
<i>Linția Dionisie</i> : Încă un cuvânt	

Adunarea generală a Federației protectorilor și vânătorilor de capre negre din România	271
Consiliul Internațional de vânatoare: Dare de seamă pe Noem-	

<i>Cărți</i> : Pag. 28, 29, 62, 63, 97, 99, 129, 161, 162, 163, 189, 219, 220, 221, 222, 248, 280, 282, 308, 309, 337, 373, 374.	
<i>Decizii ministeriale</i> : Pag. 31, 64, 100, 163, 192, 223, 224, 250, 251, 252, 283, 284, 312, 339, 340, 376.	
<i>Legislație</i> : Comisiunea de Apel de pe lângă Serviciul Vânatoare Permisele de vânatoare pentru streini	31
— Atribuțiile Rezidenților Regali referitoare la pescuit și vânatoare, M. Of. No. 289 din 12. XII. 1938	31
— Epocile de vânatoare (M. Of. 37—14. IV. 1939)	99
— Ordinul Ministerului de Interne, Direcția Pășunilor către Prefecturile de Județ referitor la protecția vânatului	223
Circulara Consiliului Internațional de vânatoare, Paris referitor la convențiunea vamală interna-	

— Căinele în serviciul fabricii de gaz	218
— Frățietate între pasări	218
— Jder prost	277
— Punga de aer a dropioului	306
<i>P. B.</i> : Pedepsa lăcomiei	159
<i>P. G.</i> : Nou fel de vânatoare la vi-zuină	94
<i>P. N.</i> : Obrăznicia unei vulpi	216
<i>P. S.</i> : Căprioara alăptează în mijlocul șoselei	307
<i>Pantea Th. I.</i> : Un caz ciudat	95
<i>Pașcovski S.</i> : Cum își schimbă cor-corii ordinea în sbor?	278
<i>Place Lucien</i> : Curioase ascunzi-șuri de iepuri	217
— Curiozități la căprioare	245
— Ținută neobișnuită la cocos-tărci	279
<i>Pușcariu Val.</i> : Lipitorile pot să mănânce o rață?	57
<i>R. B. C.</i> : Gâște sălbatice domesti-	

DISCUȚII

pentru ocrotirea mierlei de apă	329
<i>Mănescu N.</i> : Să organizăm ocroti-rea pășărelelor	368
<i>Nedici Gh.</i> : De ce mugetul cerbi-lor a fost atât de slab anul trecut?	89
<i>Oltean G.</i> : Dispar urșii	369
<i>Pascu Valer</i> : Să se oprească vâ-narea caprelor negre	18
<i>Philipiowicz I. dr.</i> : Constatări	154
<i>Popescu B. I.</i> : Un porces verbal	236
<i>R. N.</i> : La „Un nou cartuș de a-lice”	239
<i>Rădulescu C.</i> : Pentru ce trebuie să dăm o deosebită atenție creș-terii nutriei?	301
<i>S.</i> : Sac impermeabil	331
<i>Schnell Erwin dr.</i> : Să se oprească vâ-narea caprelor negre	19
<i>Snyder-Schneider Roland</i> : Ches-tiunea pulberei	19
— Chestiunea armelor sparte	92

COMUNICĂRI

brie 1937—31 Dec. 1938	64
<i>Gheorghiu C. dr.</i> : Buletin informa-tiv asupra vânatoarei în jud. Dolj în anul 1938	164
<i>Mancaș V.</i> : Berze în Decembrie	32

DIVERSE

țională	224
— Avizul Consiliului Permanent al pescuitului în apele de mun-te referitor la stricăciunile pro-venite din industrie	250
— Ordinul No. 48907 din 5 Iulie 1939 al Dir. Comercială a Pădu-rilor Serv. Comercial, către Dir. Regionale Silvice referitor la neliniștea pricinuită vâna-tului nobil	283
— Regulamentul de pescuit privi-tor la Lacul-Roșu	283
— Scutirea de taxe și formalități la export a trofeelor de vâna-toare (M. Of. No. 234 din 9. X. 1939)	339
— Ordonanța Prefecturii Județu-lui Neamț referitor la ocroti-rea vânatului și stărpirea căi-nilor vagabonzi	339
— Ordinul circular general al Co-mandamentului Corpului de Jandarmi din 9. IX. 1939 referi-tor la protecția dropiei	340

cite	278
<i>R. S.</i> : Intre vulpe și iepure	26
— Un căprior rănit atacă	188
<i>R. V.</i> : Cum se luptă mistreții?	27
— Cum înghite păstravul o pradă mare?	277
<i>S. I.</i> : Doi pui de urs încearcă să-și salveze mama (?)	335
<i>S. S. R.</i> : Cariera unui căprior	279
<i>Schmidt Ioan</i> : Urmărirea unui cerb rănit de braconieri	94
<i>Souto Gr. Constantin</i> : Doi lupi și două vulpi la aceeași țitoare	127
<i>T. dr.</i> : Pereche credincioasă	159
<i>Teban Mar</i> : Vulpi argintii în pă-durile din apropierea orașului Târgu-Mureș	27
<i>Un Moldovan (Henry Place)</i> : Intre vulpe și iepure	59
— Căprioară fugărită de lupi	128
— I viață din „lumea pierdută”	160
— Lupi și căpriori	216

— La chestiunea pulberei	182
— Drilling cu armare separată pentru țava ghintuită	239
— Glonțul „Brenneke” pentru țe-vile lise	331
— Tub de carton... tub de metal?	370
<i>Spiess August</i> : Mugetul cerbilor carpatini în toamna trecută	53
<i>Un Moldovan (Henry Place)</i> : Exa-menul de vânător	301
<i>Ungureanu Virgil</i> : Turmele de oi și câinii	274
<i>Vădămanu Al.</i> : Situația caprelor negre în Munții Făgărașului	367
<i>Verdeanu R.</i> : Fonduri de pescuit și de vânatoare	91
<i>V. S.</i> : Cum se deosebește țapul de capra neagră?	274
<i>Witting Otto</i> : La chestiunea pagu-belor silvice cauzate de cerbi	272
— Discuția unui accident	125
— Gulo gulo L.	276

<i>Pantea Th. I.</i> : Vulpi cu râie	32
<i>Ridicarea unui teren de vânatoare model</i> : Foen, jud. Timiș	302
<i>Slubciacovschî E.</i> : Armele confis-cate dela braconieri	250

— Taxele de vânatoare pentru ce-tățenii streini (M. Of. No. 200 din 31. VIII. 1939)	340
— Irindul Administrației C. F. R. pentru rezervarea compartimentelor de cl. III-a pentru vâ-nătorii însoțiți cu câini	375
— Decretul-Lege privitor la modi-ficarea, completarea și unifi-carea dispozițiilor din Legea asupra pescuitului din 10 Oc-tombrie 1896 (M. Of. No. 272 din 23 Noembrie 1939)	375
— Publicațiunea Județului Neamț referitor la stărpirea lupilor	376
<i>Reviste</i> : Pag. 28, 29, 30, 62, 63, 98, 99, 129, 130, 161, 162, 189, 190, 191, 219, 220, 221, 222, 248, 249, 250, 280, 281, 282, 308, 309, 310, 336, 337, 338, 373, 374.	
<i>Știri mărunte</i> : Pag. 30, 31, 32, 64, 100, 131, 132, 163, 164, 191, 192, 223, 224, 250, 251, 252, 283, 284, 311, 312, 338, 339, 340, 375, 376.	

Cărți pentru vânătorii români:

În Noemvrie 1939 a apărut ca prim volum al lucrării în stil mare „**Der Gebirgsjäger**” de **Hans Fuschlberger**:

„**Das Gamsbuch**”. O lucrare de mare importanță, privitoare la istoria naturală, ocrotirea și vânatoarea caprelor negre 488 pagini, bogat ilustrate, cu 10 planșe colorate. Volum legat în pânză Rm. 20.

„**Gamsbuch**” e o monografie amănunțită a caprei negre și cuprinde tot ce se știe despre acest animal, ocrotirea și vânarea lui. Multe pagini sunt dedicate modului de viață a caprei negre și a celorlalte animale din regiunea alpină. Astfel găsim cunoștințe și asupra marmotei, acvilei imperiale, a corbului etc. Intreagă cartea e pătrunsă de farmecul munților. Nenumărate desene, fotografii și tablouri în culori ridică frumuseța cârții.

*

„**Die Jagd im Gebirg**”, de Herzog Ludwig Wilhelm în Bayern. Un manual pentru vânătorii dela munte. Ilustrațiuni de Prof. L. Hohlwein. Legat: Rm. 10 — Lucrarea e un îndreptar practic pentru administrarea unui revir de munte. În aceeași vreme e un îndreptar pentru tinerii vânători de munte.

*

Dr. Med. Vet. Jacob Krembs: „**Die Krankheiten des Wildes und ihre Bekämpfung**” (160 pagini cu 111 ilustrațiuni, Rm. 10.

Menirea acestei lucrări este să răspândească cunoștințele privitoare la boalele vânatului și a mijloacelor prin care pot fi ele combătute. Apoi ne învață să recunoaștem semnele diferitelor boli pe carnea vânatului ucis. Autorul este o somitate în această materie și constatările lui se bucură de generală apreciere. Expunerea autorului, deci științifică, e ușor de înțeles și de laici, care sunt mult rezervați prin mulțimea ilustrațiunilor.

*

R. Marholdt: „**Waffenlexikon für Jäger und Schützen**”.

Ed. doua prelucrată complet, cu colaborarea Institutului de cercetări balistice din Wannsee. Prețul volumului legat în pânză Rm. 8.50. F contrarul tratatelor teoretice balistice. Autorul în temeiul unei practice de 40 de ani, scrie tot ceea ce interesează pe vânătorul practic asupra armelor.

Acest lexicon e un op, care trebuie să își aibă locul său de frunte în biblioteca fiecărui vânător și amator de arme, fiindcă în fiecare pagină cuprinde noi și noi cunoștințe, lămuriri și sfaturi. E un sfetnic de neprețuit, care ne povățuește precis, obiectiv și cu competență

„**Lachende Kasse**”

cuprinde:

Eugen Ledebur: **Jagdfibel**, 500 desene umoristice și versuri. Volum în pânză Rm. 6.— (În 2 luni s'au vândut 3000 de exemplare.

Manteuffel — Ledebur: **Fabian Bum**: 160 pagini, cu 340 desene în pânză Rm. 6 — Cuprinde aventurile de vânatoare ale Dlui Fabian Bum, profesor la liceul din Bimmelburg, începând dela minunata sa intrare în tagma vânătorilor, precum și pățaniile câinelui său credincios Waldi

Manteuffel — Ledebur: **Das fröhliche Bestiarium**. 144 pagini, 215 desene. În pânză Rm. 6.30. O „carte cu chipuri” veselă, plină de versuri umoristice, aranjate în ordine alfabetică.

Toate trei volumele, în „Casetă” Rm. 18.80. Pot fi comandate și singuratec

*

ROMANE DE VANĂTOARE:

Hans Fuschlberger: **Der Waldgraf**. 336 pagini. În pânză Rm. 5.50. Acest roman scris cu măiestrie își desfășură acțiunea în Austria, într'un vechiu castel de conți. Subiectul, ca și personajele, care sunt desenate clare și caracteristice în un mediu de sport, vânatoare și viață în pădure.

*

Heinrich Grimm: **Die Waldstromerin**. 176 pagini. În pânză Rm. 4. Un roman istoric, care își desfășură acțiunea în împrejurimile Nürnbergului și în pădurile de stat de acolo.

*

Oswald Irlweck: **Dolomitenpuck**. 188 pagini. În pânză Rm. 3.80. Aventurile unui ofițer austriac, în ultimele zile ale războiului mondial, și după armistițiul din 1918.

*

Friedrich Heinz Putz: **Schüsse bei Mondschein**. Un roman de vânatoare. 168 pagini. — Legat Rm 3.50. Cartonat Rm. 2.80.

*

Friedrich Heinz Putz: **Der Muschel Ruf**. Un roman senzațional de vânatoare. Se petrece în Wienerwald și în dumbrăvile din jurul Vienei. 200 pagini. Legat Rm 4.— Cartonat Rm. 3.—

*

† **Wilhelm Mattenklodt**: **Afrikanische Jagden und Abenteuer**. Prelucrat de Cpt. Steinhardt. Peste 250 pagini, cu o hartă (Angola portugheză) Legat Rm. 4.80.

*

Ernst Niberacker: **Gejagt — gehegt, gefehlt erlegt**. Istorisiri vânătoare din regiunea Dunărei de sus, Ungaria, Bosnia, Herțegovina și din Carpați. 386 pagini cu 4 tabele artistice. Legat: Rm 7.—

*

Waldem. Schmidtman: **Der Alte vom Steinernen Meer**. Istoria unui țap negru. 46 siluete de W. Freyschlag. Broșat 4, legat 4.50 Rm.

Dv. primiți o reducere de 25% a prețurilor de mai sus!

Vânătorul român citește cu predilecție cea mai veche revistă de vânatoare germană „**DER DEUTSCHE JÄGER**”, München.

Trimitem oricând bucurosi numere de probă!

F. C. MAYER VERLAG, München 2 Sparkassenstrasse No. 11

FONDAT 1823

FABRICILE DE POSTAV ȘI
ȚESĂTURI DE MODĂ DIN BRAȘOV

Wilhelm Scherg & Cie S. A.

recomandă

PENTRU VÂNĂTOARE ȘI SPORT

stofele lor excelente de LODEN de VÂ-
NĂTOARE, STRICHLODEN, LODEN de
PĂR de CĂMILĂ VERITABIL, STOFE
de CAMGARN PENTRU VÂNĂTOARE
la prețuri moderate.

Numele „SCHERG” garantează pentru
calitatea extraordinară a tuturor produselor
noastre.

Depozite proprii de desfacere :

BRAȘOV / CLUJ / TIMIȘOARA / GALAȚI
Str. Reg. Carol 4 P. Unirii 22 Str. Alba Iulia Str. Domnească 1

Toate cărțile

și revistele recensate în „Carpații” și în special cele
în limba germană, le livrează prompt din deposit
sau le procură în cel mai scurt termen **Librăria**
H. Zeidner, Brașov, Piața Libertății No. 9. La ori-
ce comandă sau cerere de informațiune faceți ne-
condiționat referire la acest anunț!

Clișeele executate de zincografia „TIZIAN”
CLUJ, Strada Regina Maria No. 6.

Neo-Ballistol-Klever

Uleiul de arme cu calitățile excelente
cunoscute de multă vreme!

Cel ce ține la armele sale nu întrebuințează
un alt fel de ulei de arme.

Neo-Ballistolul previne orice formațiune
de rugină și păstrează curate ca oglinda țeavile
armelor ani îndelungați

Încercați **Neo-Ballistolul** și renunțați la
surogate, fiindcă ceea ce se spune că e „tot
atât de bun” nici când nu e așa de bun, ca
originalul!

Neo-Ballistolul îl găsiți în toate prăvăliile
de specialitate.

F. W. Klever, Fabrică chimică Koln
Reprezentant și deposit pentru România :

LOEW & JUCHUM S. A
SIBIU, Str. Gh. Coșbuc No. 11

Primum spre

tăbăcire și vopsire
(chamoix) în toate culorile

piei

de cerb și căprioară

într-o calitate egală cu cele din străinătate.

Industria de piele S. A. Tg.-Mures

Telefon 108 și 88

Cel mai frumos dar de Crăciun

pentru un prieten vânător este volumul:

C. Stoica: „CALĂUZA VÂNĂTORULUI”

Se poate comanda dela autor: Cluj, Strada Corcheș 3

Prețul Lei 60.

SINOXID

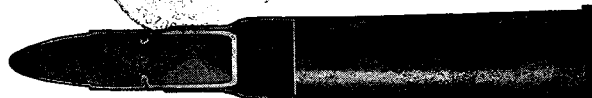
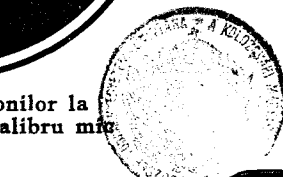
Pentru vânătoare, sport
și apărare, pururea
în fruntea tuturor

Cartușul cambrionilor la
tirul cu arme de calibru mic

SINOXID

Fără mercuriu
Nu ruginește țava
Necorosiv

Cartușe de carabină cu glonț cu cămașă H și cu margine tare

RHEINISCH-WESTFÄLISCHE SPRENGSTOFF A.-G., NÜRNBERG

Reprezentant general: **NICOLAE ROȘCA, CLUJ** Strada Regina Maria No. 1